

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 139 L

(2015–2016)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner
(yrkeskvalifikasjonsloven)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	4.5.1	Direktivets innhold	31
			4.5.2	Høringsbrevets forslag	32
2	Bakgrunnen for lovforslaget	7	4.5.3	Høringsinstansenes syn	32
2.1	Direktiv 2005/36/EF	7	4.5.4	Departementets vurderinger	33
2.2	Endringsdirektiv 2013/55/EU	8	4.6	Etablering – godkjenning som	
2.3	Arbeidet med gjennomføring av			følge av yrkeserfaring	33
	yrkeskvalifikasjonsdirektivet	8	4.6.1	Direktivets innhold	33
2.4	Høringen	9	4.6.2	Høringsbrevets forslag	33
			4.6.3	Høringsinstansenes syn	34
3	Alternativer for gjennomføring		4.6.4	Departementets vurderinger	34
	av direktivene	11	4.7	Etablering – godkjenning som	
3.1	Rammer for gjennomføringen			følge av samordning av	
	i norsk rett	11		minstekrav for utdanning	34
3.2	Gjeldende rett	11	4.7.1	Direktivets innhold	34
3.2.1	EØS-avtalen og EFTA-		4.7.2	Høringsbrevets forslag	34
	konvensjonen	11	4.7.3	Høringsinstansenes syn	34
3.2.2	Lov	12	4.7.4	Departementets vurderinger	35
3.2.3	Forskrift	12	4.8	Etablering – godkjenning	
3.3	Vurdering	12		som følge av felles	
3.3.1	Alternative gjennomføringsmåter	13		opplæringsprinsipper	35
3.3.2	Høringsnotatet	13	4.8.1	Direktivets innhold	35
3.3.3	Høringsinstansenes syn	15	4.8.2	Høringsbrevets forslag	35
3.3.4	Departementets vurderinger	17	4.8.3	Høringsinstansenes syn	35
3.4	Bestemmelser i direktivet		4.8.4	Departementets vurderinger	35
	som det ikke er nødvendig		4.9	Felles bestemmelser om	
	å gjennomføre	18		etablering	36
3.5	Håndheving og sanksjoner	19	4.9.1	Direktivets innhold	36
			4.9.2	Høringsbrevets forslag	36
4	Ny lov om godkjenning		4.9.3	Høringsinstansenes syn	37
	av yrkeskvalifikasjoner	20	4.9.4	Departementets vurderinger	37
4.1	Formål og virkeområde	20	4.10	Europeisk profesjonskort	37
4.1.1	Direktivets innhold	20	4.10.1	Direktivets innhold	37
4.1.2	Høringsbrevets forslag	20	4.10.2	Høringsbrevets forslag	39
4.1.3	Høringsinstansenes syn	21	4.10.3	Høringsinstansenes syn	40
4.1.4	Departementets vurderinger	22	4.10.4	Departementets vurderinger	40
4.2	Avgrensninger	22	4.11	Delvis adgang	41
4.2.1	Høringsbrevets forslag	22	4.11.1	Direktivets innhold	41
4.2.2	Høringsinstansenes syn	23	4.11.2	Høringsbrevets forslag	42
4.2.3	Departementets vurderinger	23	4.11.3	Høringsinstansenes syn	42
4.3	Definisjoner	23	4.11.4	Departementets vurderinger	43
4.3.1	Direktivets innhold	23	4.12	Saksbehandlingsregler	43
4.3.2	Høringsbrevets forslag	24	4.12.1	Direktivets innhold	43
4.3.3	Høringsinstansenes syn	25	4.12.2	Høringsbrevets forslag	44
4.3.4	Departementets vurderinger	25	4.12.3	Høringsinstansenes syn	44
4.4	Midlertidig tjenesteytelse	26	4.12.4	Departementets vurderinger	45
4.4.1	Direktivets innhold	26	4.13	Administrative bestemmelser	46
4.4.2	Høringsbrevets forslag	29	4.13.1	Direktivets innhold	46
4.4.3	Høringsinstansenes syn	29	4.13.2	Høringsbrevets forslag	48
4.4.4	Departementets vurderinger	30	4.13.3	Høringsinstansenes syn	48
4.5	Etablering – generell ordning		4.13.4	Departementets vurderinger	50
	for godkjenning etter		4.14	Gjennomgang av regulerte	
	kvalifikasjonsbevis	31		yrker	52

4.14.1	Direktivets innhold	52
4.14.2	Høringsbrevets forslag	52
4.14.3	Høringsinstansenes syn	52
4.14.4	Departementets vurderinger	53
5	Økonomiske og administrative konsekvenser	54
6	Merknader til de enkelte bestemmelsene	55
	Forslag til lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsloven)	66

Vedlegg

1	Lovspeil – Direktiv 2005/36/EF og endringsdirektiv 2013/55/EU i konsolidert versjon og utkast til lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner	70
2	Lovregulerte yrker som er omfattet av loven	76

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 139 L

(2015–2016)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsloven)

*Tilråding fra Kunnskapsdepartementet 10. juni 2016,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Kunnskapsdepartementet legger med dette frem forslag til lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsloven). Forslaget gjennomfører europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsdirektivet) og europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/55/EU om endring av direktiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

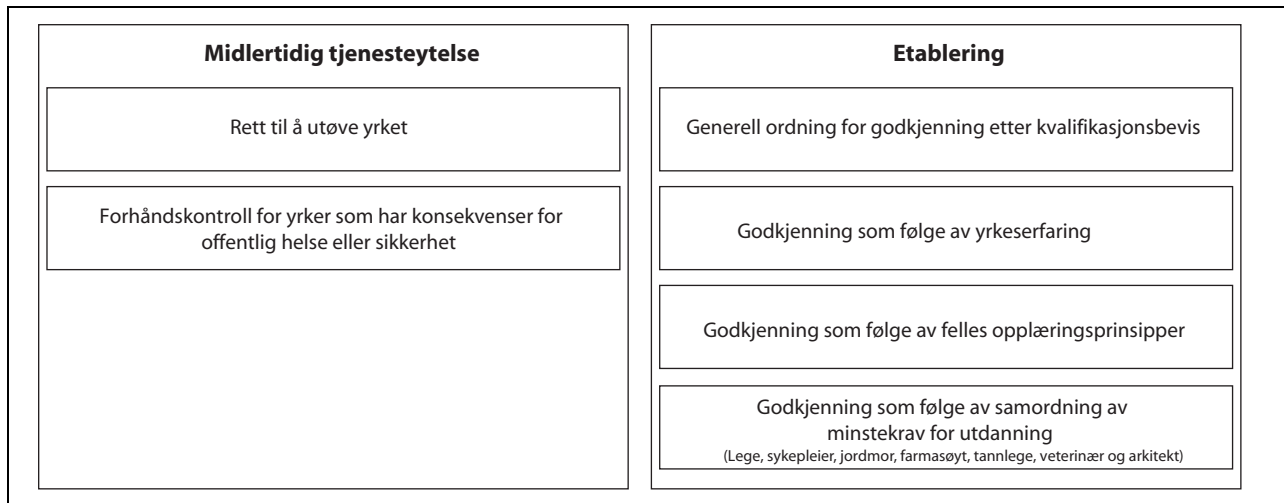
Kunnskapsdepartementet har gjennomgått norsk lovgivning med sikte på å avdekke hvilke konsekvenser direktivene vil ha for Norge og eventuelle behov for lovendringer som følge av direktivene. Lovforslaget gjennomfører pliktene som følger av yrkeskvalifikasjonsdirektivet.

Yrkeskvalifikasjonsdirektivet med endringsdirektivet gjennomføres med dette ved en horisontal lov og en horisontal forskrift. Lovforslaget er hovedsakelig en fullmaktslov, og de detaljerte bestemmelsene reguleres i den horisontale forskriften.

Lovforslaget gjelder ikke for yrker som omfattes av lov om helsepersonell m.v. (helseper-

sonelloven) og lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell (dyrehelsepersonelloven). For godkjenning av disse yrkene gjelder egne lover og forskrifter som allerede gjennomfører direktiv 2005/36/EF. Forslag til endringer i disse regelverkene som en følge av endringsdirektiv 2013/55/EU, vil sendes på egen høring av Helse- og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

Forskrifter gitt i medhold av helsepersonelloven og dyrehelsepersonelloven regulerer yrker som omfattes både av automatisk godkjenning på grunnlag av samordning av minstekrav for utdanning og av generell godkjenning. Lovforslaget inneholder ingen bestemmelser om automatisk godkjenning på grunnlag av samordning av minstekrav for utdanning (artikkel 21 til 49 i direktivet), men forslaget inneholder bestemmelsene om generell godkjenning etter kvalifikasjonsbevis. Bestemmelser om generell godkjenning vil således finnes i tre forskjellige regelsett; den horisontale loven, helsepersonelloven og dyrehelsepersonelloven.

Figur 1.1 Godkjenningsordninger etter direktiv 2005/36/EF

Figuren viser de ulike godkjenningsordningene som omfattes av direktiv 2005/36/EF. Foreløpig er det ingen yrker som er omfattet av godkjenning som følge av felles opplæringsrammer. Yrker som omfattes av godkjenning som en følge av samordning av minstekrav for utdanning er unntatt loven (arkitekt er ikke et regulert yrke i Norge).

Loven omfatter videre ikke yrker som hører inn under særdirrektiver. Med særdirrektiv menes direktiver som særlig regulerer godkjenning for ett eller flere yrker i EØS, for eksempel yrker innen jernbane, sjø- og luftfart. Per 1. februar 2016 er det 163 regulerte yrker som er omfattet av direktiv 2005/36/EF, hvorav 72 helsepersonellyrker, inkludert ulike spesialiseringer for lege og tannlege, og fire dyrehelsepersonellyrker. Det er derfor 87 yrker som omfattes av lovforslaget.

Proposisjonen vil omtale yrkeskvalifikasjonsdirektivet og endringsdirektivet. Når det gjelder omtalen av direktiv 2005/36/EF og forholdet til de tidligere direktivene vises det til St.prp. nr. 29 (2007–2008) om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 142/2007 av 26. oktober 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen

av direktiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

I skrivende stund er ikke endringsdirektivet innlemmet i EØS-avtalen.

Denne proposisjonen gjelder gjennomføring av direktiv 2005/36/EF med endringer i norsk rett. Det vil bli fremlagt en egen proposisjon for samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2013/55/EU om endring av direktiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

Endel avklaringer i forhold til den praktiske implementeringen av varslingsmekanismer, utstedelse av profesjonskort, opprettelse av et assistansesenter, elektronisk søknad og elektronisk informasjon vil fastsettes i forskrift når den trer i kraft.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

Lovforslaget gjennomfører Norges forpliktelser i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF (yrkeskvalifikasjonsdirektivet) og endringsdirektiv 2013/55/EU om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner som er ervervet i annen EØS-stat eller Sveits og hvor formålet er å kunne utøve et regulert yrke. Gjennomføringsfristen for EUs medlemsstater var 18. januar 2016. Det gjøres her kort rede for bakgrunnen for og innholdet i yrkeskvalifikasjonsdirektivet.

2.1 Direktiv 2005/36/EF

Direktiv 2005/36/EF var en forenkling og modernisering av 15 tidligere direktiv. Det gjelder de tre generelle direktivene 89/48/EØF, 92/51/EØF og 1999/42/EF som omfatter alle regulerte yrker unntatt de yrkene som reguleres i egne direktiv og særdirektivene. Videre gjaldt det særdirektivene 77/452/EØF, 77/453/EØF, 78/686/EØF, 78/687/EØF, 78/1026/EØF, 78/1027/EØF, 80/154/EØF, 80/155/EØF, 85/384/EØF, 85/432/EØF, 85/433/EØF og 93/16/EØF for yrkene sykepleier, tannlege, veterinær, jordmor, arkitekt, provisorfarmasøyt og lege. Direktiv 2005/36/EF videreførte mange av reglene i de 15 tidligere direktivene og var først og fremst en forenkling av de eksisterende direktivene med noen endringer.

Direktivet hadde til hensikt å forenkle den enkelte borgers mulighet for å få sine kvalifikasjoner godkjent i en annen EØS-stat. Direktivet gjelder for EØS-statsborgere som ønsker å utøve et regulert yrke i en annen EØS-stat (vertsstaten) enn den hvor personen har yrkeskvalifisert seg (hjemstaten), og for arbeidstakere, yrkesutøvere og personer som ønsker å etablere seg innenfor yrkesregulert virksomhet. Direktivet skal sikre at borgere som er kvalifiserte til å utøve et yrke i en EØS-stat, ikke blir diskriminert når de søker adgang til et regulert yrke i en annen EØS-stat.

Utarbeidelsen av direktivet hadde sin bakgrunn i Lisboa-strategien som EU vedtok i 2000. Her ble det sagt at EU har som mål at de innen

2010 skulle bli «den mest konkurransedyktige og dynamiske, kunnskapsbaserte økonomien i verden, en økonomi som kan skape en bærekraftig økonomisk vekst med flere og bedre arbeidsplasser og større sosial utjevning, med respekt for miljøet». Europakommisjonen ønsket bl.a. å lette den frie bevegelse ved godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Europakommisjonen utarbeidet en melding som ble forelagt Rådet i Stockholm i 2001 hvor de forpliktet seg til å komme med et forslag til en mer ensartet, forutsigbar og fleksibel ordning for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

I mai 2001 sendte Europakommisjonen ut et arbeidsdokument hvor de ønsket å motta forslag til en fremtidig ordning for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i EU. Høringen var et ledd i gjennomgangen av de eksisterende direktivene om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. EØS/EFTA-landene ble også bedt om å besvare høringen. Norge ga en fyldig tilbakemelding i september 2001. I forbindelse med høringen i Norge ble det avholdt et høringsmøte i august 2001 hvor alle autorisasjons- og godkjenningsmyndighetene og de ulike partene i arbeidslivet var invitert.

Et forslag til direktiv ble sendt fra Europakommisjonen til Europaparlamentet og Rådet 7. mars 2002. Europaparlamentet behandlet direktivet to ganger. Direktivet ble godkjent i Rådets møte 6.–7. juni 2005. Direktivet ble formelt vedtatt 7. september 2005.

EFTAs konsultative komité, som består av partene i arbeidslivet, kom med en positiv uttalelse til forslag til direktiv 15. desember 2003. Uttalelsen er utarbeidet av bl.a. LO, NHO og KS.

I Norge ble direktivet behandlet flere ganger i EØS-spesialutvalget for utdanning, som er departementets koordineringsutvalg innen utdanningsaker i EØS-avtalen. Forum for europeisk utdanningspolitikk diskuterte direktivet i et møte 30. november 2005. Forum for europeisk utdanningspolitikk er et forum for arbeidslivets parter og andre interesseorganisasjoner der aktuelle utdanningspolitiske saker blir drøftet. Det ledes av Kunnskapsdepartementet.

2.2 Endringsdirektiv 2013/55/EU

Europakommisjonen fremmet den 19. desember 2011 et forslag til direktiv som skulle endre direktiv 2005/36/EF.

I forbindelse med forslaget til endringsdirektivet uttalte Europakommisjonen at restriktiv regulering av godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra andre medlemsstater har samme effekt på mobiliteten som diskriminering som følge av nasjonalitet. Videre ble det fremført at mobilitet blant utdannede yrkesutøvere er lav i EU. Europakommisjonen påpekte at det å kunne tiltrekke seg kvalifisert arbeidskraft vil bli en signifikant faktor for den økonomiske veksten i EU og at nåværende mangel på leger og ingeniører i de fleste medlemslandene ble nevnt som det første varselet om utfordringene fremover. Europakommisjonen skrev også at i kommende år vil markedet i Europa i større grad konkurrere om høyt kvalifisert arbeidskraft. Samtidig vil arbeidsstyrken reduseres og etterspørselen etter høyt kvalifisert arbeidskraft vil antas å stige. Dette er noe av bakgrunnen for hvorfor Europakommisjonen startet et arbeid med å modernisere direktiv 2005/36/EF og fremmet et forslag til endringsdirektiv.

Europakommisjonen arrangerte en offentlig konsultasjon våren 2011, hvor de ba om tilbakemelding på spørsmål som de anså var viktig i forbindelse med en modernisering av direktiv 2005/36/EF. Videre la Europakommisjonen frem en grønnbok høsten 2011 med spørsmål til ulike forslag som skulle modernisere direktiv 2005/36/EF. Norge har gitt innspill til de ulike høringene, enten alene eller sammen med de øvrige EØS/EFTA-statene.

Europaparlamentet vedtok direktiv 2013/55/EU den 9. oktober 2013. Rådet vedtok direktivet den 15. november 2013. Direktivet ble publisert i Official Journal den 28. desember 2013. EU-statene skulle gjennomføre direktivet innen 18. januar 2016.

Rammene og hovedprinsippene i direktiv 2005/36/EF ble ikke endret. Endringsdirektivet endret noen enkeltbestemmelser for å klargjøre teksten og forståelsen av bestemmelsen. Videre var det følgende større endringer:

- Innføring av europeisk profesjonskort for utvalgte yrker
- Mulighet til å gi delvis adgang til å utøve et yrke
- Forenklinger i forbindelse med godkjenning etter generell ordning for godkjenning etter kvalifikasjonsbevis

- Endringer i krav til varighet for noen harmoniserte utdanninger
- Mulighet for innføring av felles opplæringsprinsipper, herunder felles opplæringsramme og felles opplæringsprøve
- Krav til språk er klargjort
- Økt krav til administrativt samarbeid
- Varslingsmekanismer i tilfeller hvor yrkesutøver har mistet retten til å utøve yrket eller blitt domfelt for bruk av falske dokumenter
- Elektronisk tilgjengelig informasjon om regulerte yrker
- Elektronisk søknad for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner
- Opprettelse av et assistansesenter

Direktiv 2013/55/EU har vært behandlet flere ganger i EØS-spesialutvalget for utdanning og informert om i Forum for europeisk utdanningspolitikk. Forslag til EØS-komitebeslutning om å ta inn direktiv 2013/55/EU i EØS-avtalen er behandlet i EFTAs arbeidsgruppe for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

2.3 Arbeidet med gjennomføring av yrkeskvalifikasjonsdirektivet

Høsten 2013 startet Kunnskapsdepartementet arbeidet med å vurdere ulike alternativer for hvordan yrkeskvalifikasjonsdirektivet med endringer burde tas inn i norsk rett. Dette har skjedd i dialog med berørte departementer. Kunnskapsdepartementet har informert om lovarbeidet i EØS-spesialutvalget for utdanning og på kontaktmøte for godkjenningkontorene.

Nordisk Ministerråd har arrangert uformelle møter mellom de ulike koordinatorene for direktivet i Norden. Her ble det utvekslet informasjon om hvordan de ulike landene hadde planlagt å gjennomføre direktivene. Kunnskapsdepartementet har også deltatt i et uformelt nordisk/baltisk samarbeid om arbeidet med å gjennomføre endringsdirektiv 2013/55/EU. De andre deltakerne i denne gruppen var Sverige, Danmark, Finland, Estland, Litauen og Latvia.

Med hjemmel i direktiv 2005/36/EF er det opprettet en gruppe bestående av koordinatorene for direktivet i de forskjellige medlemslandene i EU. EFTA/EØS-landene og Sveits deltar i møtene til gruppen som observatører med talerett. I møtene diskuteres blant annet forståelsen av bestemmelser i direktivet. Gruppen har diskutert blant annet endringene for sektoryrkene, delvis adgang, godkjenning av praksis, midlertidig tje-

nesteytelse, europeisk profesjonskort og elektroniske prosedyrer. Norge har ved Kunnskapsdepartementet som koordinator og Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) som kontaktpunkt, deltatt på møtene til koordinatorgruppen.

Yrkeskvalifikasjonsdirektivet er et minimumsdirektiv. Det betyr at medlemsstatene kan fastsette videre rammer for yrkesutøverne enn det som fremgår av direktivet, men det kan ikke fastsettes strengere regler for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. En del bestemmelser i direktivet er kan-bestemmelser, og det vil derfor være opp til den ansvarlige myndigheten hvorvidt disse bestemmelsene skal brukes.

Det er mange forskjellige regulerte yrker på tvers av ulike sektorer som omfattes av direktivet, og flere departementer og godkjenningkontorer er berørt. Kvalifikasjonskravene til yrkene varierer fra helt korte kurs, for eksempel truckførere, til lange universitetsutdanninger, for eksempel prest i Den norske kirke.

Direktivet stiller ingen krav til hvilke yrker som skal være regulert i Norge, men dersom yrket er regulert og yrket er omfattet av direktivet, må fagdepartementet forholde seg til de saksbehandlingsreglene som er i direktivet. Det vil si at det er fagdepartementet selv eller den de har delegert reguleringsmyndighet til som har avgjort hvilke yrker det stilles kvalifikasjonskrav til for å kunne utøve yrket. Det er fagdepartementet som er ansvarlig for selve innholdet i reguleringen. Et eksempel på dette er yrket dykker, som er et regulert yrke i Norge. Det er Arbeids- og sosialdepartementet som er ansvarlig departement med Arbeidstilsynet som godkjenningmyndighet for søkere med kvalifikasjoner fra utlandet. I forskriften som regulerer dykker er det både krav til hvilke kurs og opplæring vedkommende må bestå og krav om dykkerutstyr og krav til dykkesentre osv. Når det gjelder godkjenning av søkere med yrkeskvalifikasjoner fra EØS, må departementene forholde seg til bestemmelsene i direktivene, som i all hovedsak er saksbehandlingsregler for godkjenningen. I tillegg har direktivene noen harmoniserte minimumskrav til syv utdanninger for yrkene lege, sykepleier, jordmor, farmasøyt, tannlege, veterinær og arkitekt. I Norge er disse yrkene regulert unntatt arkitekt.

2.4 Høringen

Kunnskapsdepartementet sendte forslag til lov og forskrift for å gjennomføre yrkeskvalifikasjons-

direktivet på åpen høring 6. november 2015 med høringsfrist 10. februar 2016. Høringsbrevet ble sendt til følgende institusjoner og organisasjoner:

Berørte departementer

Sametinget

Arbeidstilsynet

Brønnøysundregistrene

Datatilsynet

Direktoratet for byggkvalitet

Direktoratet for mineralforvaltning med

Bergmesteren for Svalbard

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Finanstilsynet

Forbrukerrådet

Forbrukerombudet

Helsedirektoratet

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)

Kirkerådet

Miljødirektoratet

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen)

Norges vassdrags- og energidirektorat

Politidirektoratet

Tilsynsrådet for advokatvirksomhet

Sjøfartsdirektoratet

Statens autorisasjonskontor for helsepersonell

Statens helsetilsyn

Statens vegvesen – Vegdirektoratet

Utdanningsdirektoratet

Vox – nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk

Akademikerne

ANSA – Association of Norwegian Students Abroad

Arbeidsgiverforeningen Spekter

Arkitektbedriftene i Norge

Den Norske Jordmorforening

Elevorganisasjonen

Hovedorganisasjonen Virke

KS – kommunesektorens organisasjon

Landsorganisasjonen i Norge

Norges Ingeniør- og Teknologiorganisasjon

Norsk studentorganisasjon

Norske arkitekters landsforbund

Næringslivets Hovedorganisasjon

Statens helsepersonellnemnd

Unio

Universitets- og høyskolerådet

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Kunnskapsdepartementet sendte også ut høring til følgende høringsinstanser etter anmodning fra Norges vassdrags- og energidirektorat:

TEKNA

Rådgivende ingeniørers forening

Kunnskapsdepartementet mottok 39 høringsuttalelser. Følgende instanser hadde merknader til forslaget:

Helse- og omsorgsdepartementet

Landbruks- og matdepartementet

Samferdselsdepartementet

Arbeidstilsynet

Datatilsynet

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Finanstilsynet

Helsedirektoratet

Norges vassdrags- og energidirektorat

Politidirektoratet

Statens Vegvesen

Utdanningsdirektoratet

Advokatforeningen

Akademikerne

ANSA

Eiendom Norge

EL og IT Forbundet

Heismontørenes Fagforening

Hovedorganisasjonen Virke

KS

Landsorganisasjonen i Norge

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen

Nelfo

Norges Eiendomsmeglerforbund

Norges Farmaceutiske Forening

Norsk Sykepleierforbund

Norske Tindevegledere

Næringslivets Hovedorganisasjon

Trafikkforum

Trafikklærerutdanningen Nord universitet

Unio

Følgende instanser har uttalt at de ikke har merknader til forslaget:

Arbeids- og sosialdepartementet

Direktoratet for byggkvalitet

Kirkerådet

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

Olje- og energidepartementet

Sjømannsorganisasjonene i Norge

Universitets- og høyskolerådet

Utenriksdepartementet

Norges sykepleierforbund, Norges Farmaceutiske Forening og Akademikerne har gitt en generell tilbakemelding for helseyrker. Helseyrkene er ikke omfattet av lovforslaget, og tilbakemeldingene vil derfor ikke behandles i denne proposisjonen. Tilbakemeldingene er oversendt til Helse- og omsorgsdepartementet som et innspill i forbindelse med deres arbeid med å ta inn direktivet i Forskrift om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land eller fra Sveits.

3 Alternativer for gjennomføring av direktivene

Kunnskapsdepartementet har gjennomgått norsk lovgivning med sikte på å avdekke hvilke konsekvenser en gjennomføring av endringsdirektivet 2013/55/EU vil ha for Norge og eventuelle behov for lovendringer dersom endringsdirektivet skulle bli innlemmet i EØS-avtalen og gjennomføres i norsk rett.

3.1 Rammer for gjennomføringen i norsk rett

EØS-avtalen artikkel 7 gir rammer for hvordan gjennomføring av EØS-rettslige forpliktelser kan skje. Det er i utgangspunktet opp til norske myndigheter å bestemme form og midler for gjennomføringen av et direktiv. Det avgjørende er at direktivets mål og intensjoner gjenspeiles i norsk rett.

EØS-retten kan tilpasses på den måten som passer best med vårt rettssystem. Etter legalitetsprinsippet skal bestemmelser som pålegger private rettssubjekter plikter eller innebærer inngrep i private rettssubjekters rettigheter, gjennomføres ved lov eller forskrift. Bestemmelser som kun retter seg mot myndighetene er i utgangspunktet ikke nødvendig å gjennomføre i lov eller forskrift. Bestemmelser som indirekte retter seg mot private rettssubjekter, bør gjennomføres i lov eller forskrift.

Endringsdirektivet inneholder flere bestemmelser som gir rettigheter og plikter for yrkesutøver og tjenesteyter. Slike bestemmelser bør gjennomføres i norsk rett enten ved lov eller forskrift. Forslaget til lov tar kun sikte på å gjennomføre de EØS-rettslige forpliktelsene som følger av innlemmelse av direktivene.

Både direktiv 2005/36/EF og endringsdirektiv 2013/55/EU har en høy detaljeringsgrad som gjør at både lovforslaget, og særlig forskriften, blir mer omfattende enn det som er vanlig i norsk rett.

Når det gjelder gjennomføring i andre land har for eksempel Danmark, Finland, Island, Estland, Latvia og Litauen gjennomført direktiv 2005/36/EF ved en horisontal lov og ved én eller flere forskrifter, og som regel ved at reglene for helse-

yrker er regulert i egen forskrift. De fleste av de landene vil ta inn endringsdirektiv 2013/55/EU ved å endre eksisterende regelverk. Sverige valgte å ta inn direktiv 2005/36/EF på samme måte som Norge, dvs. at hvert fagdepartement tok inn de relevante bestemmelser i særlovgivningen. I forbindelse med endringsdirektivet, foreslo en utredning, SOU 2014:19 Yrkeskvalifikasjonsdirektivet – ett samlat genomförande, i Sverige at yrkeskvalifikasjonsdirektivet burde gjennomføres ved en horisontal lov og en horisontal forskrift, i tillegg til to sektorforskrifter. En slik ny lov og forordning som gjennomfører direktiv 2005/36/EF med endringer, herunder direktiv 2013/55/EU, er nå vedtatt i Sverige.

3.2 Gjeldende rett

I norsk rett er det ingen samlet lovregulering for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. I St.prp. nr. 29 (2007–2008) ble det vurdert at det var det enkelte fagdepartement som var ansvarlig for å gjennomføre direktivet. Direktiv 2005/36/EF er på denne bakgrunn gjennomført i 28 ulike forskrifter.

Direktiv 2005/36/EF er endret flere ganger; to ganger ved direktiv 2006/100/EF som en følge av utvidelsen av EU til Romania og Bulgaria, og direktiv 2013/25/EU som en følge av utvidelsen av EU til Kroatia. Videre er ulike vedlegg til direktivet endret ved fem Kommisjonsforordninger. Erfaringen fra disse endringene er at det er krevende å få endret de aktuelle forskriftene innen fristen for gjennomføring. Norge har blitt dømt av EFTA-domstolen i ett tilfelle for manglende gjennomføring.

3.2.1 EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen

Direktiv 2005/36/EF ble vedtatt med hjemmel i den daværende EU-traktaten (TEU) artikkel 40, artikkel 47 punkt 1 og punkt 2 første og tredje punktum og artikkel 55. Direktiv 2013/55/EU ble vedtatt med hjemmel i artikkel 46, artikkel 53 punkt 1 og artikkel 62.

Etter EØS-avtalen artikkel 30 skal medlemslandene legge til rette for, som fastsatt i vedlegg VII, gjensidig godkjenning av diplomer, eksamensbevis og andre kvalifikasjonsbevis for å gjøre det enklere å arbeide i en annen EØS-stat. EØS-komiteén endret ved beslutning nr. 142/2007 av 26. oktober 2007 EØS-avtalens vedlegg VII og protokoll 37, for å ta inn direktiv 2005/36/EF i avtalen. Stortinget ga sitt samtykke 12. februar 2008, og direktivet trådte i kraft i EØS 1. juli 2009.

Direktivet ble tatt inn i EFTA-konvensjonen 18. april 2013 og statsborgere fra Sveits ble omfattet av ordningen om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i EFTA-landene.

3.2.2 Lov

I forbindelse med gjennomføringen av direktiv 2005/36/EF i norsk rett, ble det foretatt følgende lovendringer under flere av de daværende departementer:

- Helse- og omsorgsdepartementet: endret lov om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) og lov om alternativ behandling av sykdom mv., blant annet når det gjelder bruk av yrkestittel.
- Justisdepartementet: endret lov om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav (inkassoloven) som en følge av reglene om midlertidig tjenesteytelse.
- Landbruks- og matdepartementet: endret lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell (dyrehelsepersonelloven) når det gjelder bruk av yrkestittel.
- Nærings- og handelsdepartementet: Endret gjeldende minerallovgivning om adgang til å fastsette forskrifter for å regulere gjennomføring av direktivet på mineralsektoren.

3.2.3 Forskrift

Direktiv 2005/36/EF er gjennomført i 28 forskrifter:

- 1) Forskrift om administrative ordninger på arbeidsmiljølovens område (forskrift om administrative ordninger)
- 2) Forskrift om autorisasjon av diakoner i henhold til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen)
- 3) Forskrift om autorisasjon av kantorer i henhold til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen)
- 4) Forskrift om autorisasjon av kateketer i henhold til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen)

- 5) Forskrift om autorisasjon av prester i henhold til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen)
- 6) Forskrift om autorisasjon av regnskapsførere
- 7) Forskrift om autorisasjon for virksomhet som utfører installasjon og vedlikehold av elektronisk kommunikasjonsnett (autorisasjonsforskriften)
- 8) Forskrift om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land
- 9) Forskrift nr. 1318 om eiendomsmegling
- 10) Forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr
- 11) Forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for styrer og pedagogisk leder i barnehage fra annen stat
- 12) Forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra annen EØS-stat på vegtrafikklovens område
- 13) Forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff
- 14) Forskrift om ivaretagelse av dødt vilt
- 15) Forskrift om kjøretøyverksteder
- 16) Forskrift om krav til opplæring, prøve og kompetanse for utrykningskjøring (utrykningsforskriften)
- 17) Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen
- 18) Forskrift om periodisk kontroll av kjøretøy
- 19) Forskrift om rett til å arbeide som dyrehelsepersonell eller seminpersonell etter EØS-avtalen
- 20) Forskrift om revisjon og revisorer
- 21) Forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften)
- 22) Forskrift om tekniske krav til byggverk (TEK)
- 23) Forskrift om trafikkopplæring og førerprøve
- 24) Forskrift om vaktvirksomhet
- 25) Forskrift til domstolloven kapittel 11 (Advokatforskriften)
- 26) Forskrift til mineralloven
- 27) Forskrift til opplæringslova (godkjenning av lærere i grunnopplæringen)
- 28) Lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav (inkassoloven) og forskrift 14. juli 1989 nr. 562 til inkassoloven m.m. (inkassoforskriften)

3.3 Vurdering

Det er stor variasjon i hvordan direktivet er gjennomført i de ulike forskriftene. Kunnskapsdepartementet er av den oppfatning at dagens gjennom-

føringsmåte har vist seg å ikke fungere godt nok. Spesielt har det vært enkelte utfordringer i forbindelse med endringsdirektiv som er vedtatt i EU som følge av utvidelse av EU og vedtakelse av kommisjonsforordninger som endrer vedlegg til direktivet. Det har tatt lang tid før alle forskriftene har tatt inn endringen i EØS-henvisningen. Ved å samle alle de generelle bestemmelsene og prinsippene i én lov legges det til rette for at Norge på en bedre måte enn i dag kan overholde sine forpliktelser etter EØS-avtalen og at endringsdirektiv og kommisjonsforordninger kan bli vedtatt innenfor fristene.

3.3.1 Alternative gjennomføringsmåter

Gjennomføring av bestemmelsene i et direktiv i norsk rett kan generelt gjøres på flere måter. En mulighet er å konstatere at nasjonal rett allerede er i samsvar med bestemmelsene i direktivet. En annen mulighet er enkeltendringer i særlovgivningen, der hvert departement har ansvar for at direktivet gjennomføres for deres ansvarsområder enten i lov eller forskrift, slik direktiv 2005/36/EF ble gjennomført i sin tid. En tredje gjennomføringsmåte er å vedta en egen gjennomføringslov. En fjerde mulighet er å kombinere de tre foregående alternativene slik at særlovgivningen endres dersom fagdepartementene finner det nødvendig eller ønskelig, samtidig som de mer generelle reglene i direktivet vedtas som en egen lov, samt at samsvar konstateres for enkelte bestemmelser. Dette siste alternativet ble for eksempel valgt da daværende Nærings- og handelsdepartementet gjennomførte direktiv 2006/123/EF om tjenester i det indre markedet (tjenstedirektivet).

3.3.2 Høringsnotatet

Høringsnotatet vurderte det fjerde alternativet som den mest hensiktsmessige løsningen. Dette alternativet innebærer en egen gjennomføringslov og forskrift som eventuelt suppleres med særlovgivningen.

Nærmere om valg av gjennomføring i lov eller forskrift

I høringsnotatet ble det lagt opp til en lovfesting av de generelle prinsippene i yrkeskvalifikasjonsdirektivet med endringer, og at detaljerte regler ble gitt ved forskriftsregulering.

Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité har i Innst. S nr. 296 (1995–96) bl.a. uttalt at utstrakt bruk av delegering av myndighet til å gi

forskrifter er nødvendig i dagens samfunn, men understreker samtidig at det i mange tilfeller er grunn til å utvise varsomhet med bruken av forskriftshjemler. Justisdepartementets lovavdeling har gitt ut en veiledning i lovteknikk og lovforberedelse, der det bl.a. står at rettigheter og plikter for borgerne i størst mulig grad skal fremgå av lov. Rettssikkerhetshensyn tilsier at grunnleggende saksbehandlingsregler tas inn i lov og ikke overlates til forskriftsregulering. Mer tekniske detaljerte regler, og særlig dersom slike i praksis bare retter seg til en avgrenset brukergruppe (fagpersonale), kan derimot med fordel plasseres i forskrift.

Videre var vurderingen at enkelte av bestemmelsene i direktivet med fordel kunne lovfestes. Dette gjaldt blant annet grunnleggende regler om midlertidig tjenesteytelse, godkjenning for en etablering og administrativt samarbeid mellom godkjenningskontorene både i Norge og andre EØS-stater. I direktivet er det innført et krav om at EØS-statene skal benytte Det indre markedes informasjonssystem (Internal Market Information System forkortet IMI) i forbindelse med administrativt samarbeid mellom EØS-statene. Kunnskapsdepartementet anså at disse reglene burde gjennomføres i lov og ikke forskrift.

I yrkeskvalifikasjonsdirektivet, spesielt med de endringer som ble gjort i direktiv 2013/55/EU, er det en del saksbehandlingsregler og frister som er strengere enn det som fremgår av forvaltningsloven. Departementet foreslo at enkelte av disse bestemmelsene skulle lovfestes. Andre bestemmelser i direktivet skulle gis i forskrift.

Direktiv 2005/36/EF innførte en klageadgang på ikke-fattede vedtak. Forvaltningsloven forutsetter et vedtak før klagerett utløses. Mulighetene til å klage på ikke-fattede vedtak er noe den enkelte forskriftsmyndighet skulle ha tatt inn i sitt regelverk. Kunnskapsdepartementet så at dette var gjennomført i varierende grad. Etter en grundig vurdering anså vi at muligheten til å klage på manglende vedtak burde reguleres i lov og ikke i forskrift. I tillegg er direktiv 2005/36/EF endret ved at det i direktiv 2013/55/EU er innført en klagerett på varsling i forbindelse med tap av rettighet til å utøve yrket for enkelte yrker.

Departementet mente at det også kunne være hensiktsmessig å lovfeste bestemmelsene om europeisk profesjonskort, spesielt fordi dette også gjelder yrker som ikke er regulert i Norge.

Direktiv 2005/36/EF har regler om midlertidig tjenesteytelse. En av bestemmelsene er at borger kan tilby sine tjenester dersom de ikke har fått behandlet sin melding om midlertidig tjeneste-

ytelse av godkjenningskontoret innen fristene som er satt i direktivet. Kunnskapsdepartementet anså at dette burde reguleres i lov for å sikre yrkesutøverens rett til midlertidig tjenesteytelse etter direktivet.

Konstitusjonelle forhold

Ved horisontal lovgivning, slik det ble foreslått i høringsnotatet, vil ett departement være hovedansvarlig for gjennomføringen og fortolkningen av denne loven. Loven vil gjelde flere departementer og ansvarlige myndigheter, samt 87 regulerte yrker som fordeler seg over flere forskjellige sektorer. Det er derfor viktig å presisere at det enkelte departement eller ansvarlig myndighet fortsatt vil ha ansvaret for å tolke de enkelte bestemmelsene for sine sektorer. Dette betyr at det enkelte departement og ansvarlig myndighet fortsatt skal være ansvarlige for sine regulerte yrker; det være seg innholdet i reguleringen, godkjenning av søknader og eventuelle klager. Loven vil ikke ha anvendelse på hvordan departementet regulerer selve yrket. Loven og forskriften vil kun regulere godkjenningsprosessen til en yrkesutøver fra en EØS-stat eller Sveits.

Det er ingen konstitusjonelle problemer med å ha en felles horisontal lov og en horisontal forskrift. Forvaltningsloven er et eksempel på en horisontal lov som gjelder for alle offentlige organer og på tvers av fagområder og sektorer. Forvaltningsloven oppstiller regler for saksbehandling, men det gjøres unntak for spesielle forvaltningsrettslige områder som for eksempel ligningsrett og plan- og bygningsrett. Den horisontale loven har likhetstrekk med en forvaltningslov ved at den har saksbehandlingsregler for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

Selv om direktivet gjennomføres ved en horisontal lov og forskrift vil det enkelte departement eller godkjenningskontor som nevnt fortsatt ha ansvaret for å tolke de enkelte bestemmelsene for sine sektorer, slik offentlige organer tolker forvaltningsloven. Det er derfor hensiktsmessig at alle generelle saksbehandlingsregler hjemles i horisontal lov.

Nærmere om forholdet mellom horisontal lov og sektorregelverket

Departementet foreslo at de generelle reglene i direktivet skulle gjennomføres ved horisontal lov. Det betyr at reglene skal gjelde for alle yrkesgrupper og på tvers av alle godkjenningsordninger,

med unntak av yrker som omfattes av helsepersonelloven og dyrehelsepersonelloven. For godkjenning av disse yrkene gjelder egne lover og forskrifter.

EØS-forskriften for helsepersonell og forskrift om rett til å arbeide som dyrehelsepersonell eller seminpersonell etter EØS-avtalen har regler for godkjenning av yrker med harmonisert utdanning. Reglene om harmoniserte utdanninger i direktiv 2005/36/EF vurderes som så spesielle, i tillegg til at de omfatter få yrker, at det er lite hensiktsmessig å ta disse reglene inn i forslaget til ny horisontal lov og forskrift. Det fører til at Helse- og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet fortsatt må ha forskrifter som regulerer bestemmelsene om harmonisert utdanning. Videre er det lagt til grunn at EØS-forskriften for helsepersonell allerede gjennomfører de fleste bestemmelsene i direktiv 2005/36/EF, og at det for denne sektoren ikke er nødvendig å utarbeide et nytt regelverk. Det eksisterende regelverket bør videreføres og nødvendige endringer som følge av direktiv 2013/55/EU bør i stedet tas inn i eksisterende regelverk for helsepersonell, og tilsvarende for dyrehelsepersonell.

Slik forslaget er vil bestemmelser om generell godkjenning dermed finnes i tre forskjellige regelsett; den horisontale loven, helsepersonelloven og dyrehelsepersonelloven, alle med tilhørende forskrifter.

For de andre yrkene som omfattes av direktivet og hvor utdanningen ikke er harmonisert, vil det ikke være formålstjenlig å ha direktivets bestemmelser i eget regelverk. Forslaget vil sikre en ensartet gjennomføring av direktivet.

Departementets erfaring viser at svært få personer i aktiv grad bruker lover og forskrifter, og det er derfor sannsynlig at de aller fleste vil måtte søke hjelp hos de forskjellige godkjenningskontorene for å undersøke sine rettigheter og plikter ved søknad om å utøve yrket sitt i Norge. Videre er brukerne her for det meste borgere fra en annen EØS-stat som ikke har norsk som morsmål og som ikke er kjent med norsk lovgivingstradisjon. Direktivets formål er å fjerne hindringer for mobilitet og yrkesutøvelse i EØS, og direktivet er ment å gjelde for den enkelte yrkesutøver. Dermed direktivbestemmelsene samles i én lov som er bygget opp etter samme struktur som direktivet, vil yrkesutøver lettere kunne kjenne seg igjen i loven og finne frem til de aktuelle bestemmelsene som er relevante for vedkommende. Dette vil legge til rette for at yrkesutøver kan bli kjent med sine rettigheter og plikter på en god måte.

3.3.3 Høringsinstansenes syn

Forslaget får bred støtte blant høringsinstansene. Følgende høringsinstanser, når en holder departementene utenfor, støtter forslaget om en horisontal lov og forskrift med supplerende særlovgivning for helseyrker og dyrehelseyrker: *Helsedirektoratet, Arbeidstilsynet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Advokatforeningen, Eiendom Norge, Landsorganisasjonen i Norge, Nelfo, Næringslivets Hovedorganisasjon, Statens vegvesen, Trafikkforum og Unio.*

Horisontal lov med særlovgivning

Helse- og omsorgsdepartementet skriver blant annet:

«Vi støtter Kunnskapsdepartementets (KDs) forslag om at den nye loven og forskriften ikke skal gjelde for helsepersonell. Vi mener at det er en god løsning at godkjenning av helsepersonell fortsatt i sin helhet skal reguleres av EØS-forskriften for helsepersonell. Direktiv 2005/36/EF er allerede gjennomført i forskrift om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land eller fra Sveits (EØS-forskriften for helsepersonell). Siden KDs forslag til regler ikke skal gjelde for helsepersonell, har HOD ikke merknader til de enkelte bestemmelsene i forslaget til ny lov og forskrift.»

«KDs forslag er basert på at vi for helsepersonell allerede har et regelverk som gjennomfører direktiv 2005/36/EF. HOD mener at dette regelverket er tilstrekkelig og at det fungerer bra. Arbeidet med ny lov og forskrift ble primært igangsatt med sikte på andre yrkesgrupper som ikke har en like detaljert og omfattende regulering som helsepersonell. Dette taler for at den nye loven og forskriftens anvendelsesområde primært skal være for yrkesgrupper uten tilsvarende tilstrekkelig regulering.»

Helsedirektoratet viser også til at dagens EØS-forskrift for helsepersonell allerede gjennomfører de fleste bestemmelsene i yrkeskvalifikasjonsdirektivet og at den fungerer godt i praksis.

Unio uttaler blant annet:

«Unio mener det er positivt med bedret mobilitet og effektive prosedyrer for gjensidig anerkjennelse av yrkeskvalifikasjoner. Vi støtter

derfor tiltak som har som formål å gjøre prosessene vedrørende anerkjennelse så transparente og smidige som mulig. Dette skjer etter Unios syn ikke gjennom deregulering, men ved å gjøre de nasjonalt oppnådde utdanningskravene tydelige/transparente slik at gjensidig anerkjennelse lettere kan oppnås. På mange områder vil Direktiv 2013/55/EU og 2013/55/EU bidra til dette.

Samtidig vil Unio understreke at gjennomføringen av direktivene ikke må skje på bekostning av kvaliteten og sikkerheten i yrkesutøvelsen. Unio mener at KD i forslaget til forskrift på en god måte ivaretar disse hensynene.»

Forslag om unntak i den horisontale loven for flere yrkesgrupper

EL & IT Forbundet og *Heismontørenes Fagforening* ønsker at flere yrker enn helseyrker og dyrehelseyrker skal være unntatt den horisontale loven. Deres merknader følger nedenfor.

EL & IT Forbundet uttaler:

«Vi mener det ville vært naturlig at departementet nå ga et oppdrag til DSB om å regulere inn endringene som følger av direktiv 2013/55 i eksisterende «forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr» (FEK). Vi ser at det vil bli en utfordring å ivareta og videreføre veiledningene som ligger til enkelte av bestemmelsene fra dir 2005/36 som er skrevet inn i dagens FEK. Vår erfaring er at brukerne av dagens forskrift ser det som naturlig å se forskrift og veiledning i en helhet og finner ofte sin forståelse av forskriftsbestemmelsen ved å lese veiledningen. Vi ser utfordringer med hvor de nå skal finne veiledning for spesifikke bestemmelser for elektroforetakene.»

Heismontørenes Fagforening uttaler:

«Vi går inn for at yrker som omfattes av Forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr (FEK) skal ha unntak fra den nye forskriften. FEK er en helhet av regler for foretak, installatører og fagarbeidere. Reglene om EØS-borgere som vil videreføre sitt yrke innen elektrobransjen hører naturlig hjemme i FEK. Det blir mer oversiktlige regler og mindre byråkrati for norske foretak og fagarbeidere, men også enklere for foretak og fagarbeidere fra EØS-området. Ved det foreslåtte

systemet må man forholde seg til en ny forskrift i tillegg til de man allerede må forholde seg til. Det er også viktig at DSBs kompetanse med behandling av søknader om videreføring av yrker som elektrofagarbeider blir ivare tatt.»

Forslag til en horisontal lov uten særlovgivning

ANSA – Association of Norwegian Students Abroad og *Hovedorganisasjonen Virke* stiller spørsmål hvorvidt en løsning med horisontal lovgivning og særlovgivning for helse- og dyrehelsepersonell er hensiktsmessig, og mener at det kun burde være én lov uten sektorforskrifter. Deres merknader følger nedenfor.

ANSA – Association of Norwegian Students Abroad uttaler:

«ANSA er i all hovedsak positive til regjeringens forslag til gjennomføring av direktiv 2005/36/EF og direktiv 2013/55/EU. At direktivet gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte er avgjørende for å sikre Norge tilstrekkelig kvalifisert arbeidskraft i årene som kommer, og gjør det mulig for norsk ungdom å studere i Europa vel vitende om at de kan komme hjem for å jobbe etterpå.»

«Vi kan ikke se at Kunnskapsdepartementet i høringsnotatet har tydeliggjort på en tilfredsstillende måte hvorfor det er nødvendig med egen helsepersonellov og dyrehelsepersonellov, og vi frykter at tre forskjellige lover i praksis vil gi tre forskjellige implementeringer av den. Vi vil derfor anbefale at regjeringen ved implementeringen av yrkeskvalifikasjonsdirektivet i Norge legger opp til én felles lov og én felles forskrift.»

Hovedorganisasjonen Virke uttaler blant annet:

«Virke mener ikke at det er tilstrekkelig begrunnet hvorfor regjeringen vil gjennomføre direktivet med flere lover fremfor én.»

«Forslaget gjelder ikke for yrker som omfattes av helsepersonelloven eller dyrehelsepersonelloven. Det er ingen begrunnelse for at disse yrkene skal unntas. Virke anser at det er risiko for at det ved gjennomføring av direktivet med flere forskjellige departementer vil oppstå forskjeller i lovteksten for forskjellige yrker og at de pågjeldende lovene ikke vil bli oppdatert likt ved endringer i fremtiden.»

«For å øke brukervennligheten bør informasjon og kompetanse samles i en felles por-

tal. Gjennomføringen av yrkeskvalifikasjonsdirektivet er først og fremst innføring av en samlet, lett og enkel saksbehandlingsprosess. Reguleringen av det enkelte yrket skal fortsatt ligge i det relevante departement. Saksbehandlingsprosessen skal være lik for alle yrkene. Virke ser derfor ikke hensikten med at dette skal reguleres i tre forskjellige steder i lovverket. Velger regjeringen å gå videre med å gjennomføre direktivet i tre deler mener Virke at det som minimum bør være mulig å samle informasjon og kompetanse om godkjenningen ett sted.»

Kommentarer til prosessen

EL & IT Forbundet, Nelfo og *Næringslivets Hovedorganisasjon* har kommentert selve prosessen for gjennomføringen av direktivet i norsk rett. De mener bl.a. at departementet med fordel kunne ha involvert partene til dialog på et tidligere tidspunkt i forbindelse med arbeidet med utarbeidelse av lov og forskrift.

Generelle kommentarer til lovforslaget

Enkelte høringsinstanser har generelle kommentarer til lovforslaget om godkjenning av utenlandske yrkeskvalifikasjoner. Dette er bl.a. innspill til at loven ikke må senke kvaliteten på de tjenestene som utføres i dag. Videre at enkelte yrker som i dag ikke er regulert bør reguleres. Deres merknader følger nedenfor.

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap uttaler:

«Forslaget til lov og forskrift kan tidvis være vanskelig tilgjengelig, og forutsetter kunnskap om innholdet i direktivene. Dette har bl.a. sammenheng med at noen av formuleringene i loven og forskriften ligger veldig nær opp til direktivteksten, som i seg selv kan være vanskelig tilgjengelig.»

EL & IT Forbundet uttaler:

«Direktivene er minimumsdirektiver og medlemsstatene kan fastsette videre rammer for yrkesutøverne enn det som fremgår av direktivene, vi er klar over at man ikke kan ha strengere regler for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, men det står flere steder i høringen: «den horisontale loven og forskriften ved motstrid skal ha forrang foran andre bestemmelser, særforskrifter etc.»

«Det mener vi er svært problematisk når fagdepartement/direktorat samtidig skal ha anledning til å lage forskrifter i forhold til de enkelte fags godkjenning. Her mener vi det må presiseres at «fagforskriftene» skal ha forrang ellers så stiller vi spørsmål med å ha forskriftene fra det enkelte dep/dir.»

Norges Eiendomsmeidlerforbund uttaler:

«Det kan tenkes at dette direktivet kan føre til at noen ønsker å studere til eiendomsmeidler utenlands, for eksempel fordi studiene er billigere, kortere studietid el. Gjennomføringen av direktivet må således ikke bli en enklere vei inn i det norske eiendomsmeidlermarkedet, der forbrukere risikerer å støte på meidler med dårligere kompetanse om norsk bolighandel.»

«Gjennom innføringen av direktivene vil det være Finanstilsynet som må legge listen for hvem som kan utøve eiendomsmeidler gjennom egnethetsprøve eller prøveperiode eller begge deler. Vi ser det som viktig at listen for å utøve meidleryrket fremdeles skal være høy i Norge.»

Eiendom Norge uttaler:

«Det er viktig at regelverket ikke fører til en dårligere kvalitet og en tjeneste som forbrukere ikke har tillit til. Dessuten må ikke regelverket åpne for at norske statsborger som arbeider som eiendomsmeidler i andre EU land, kan omgå det norske kravet til utdanning.»

Norske Tindevegledere uttaler:

«En forskrift/lov må også regulere hvem som skal kunne praktisere som Mountain guide i Norge, slik at vi ikke blir et fristed for Mountain guides som er fradømt retten til å praktisere som fjellfører mot vederlag eller som ikke når opp til kravet om forsvarlig kompetanse i andre EU/EØS-land og Sveits.»

3.3.4 Departementets vurderinger

De fleste av høringsinstansene som har uttalt seg, er positive til den forslåtte løsningen med en horisontal lov med særlovgivning for helsepersonell og dyrehelsepersonell. Virke og ANSA er uenige i departementets forslag og mener det er hensiktsmessig med en horisontal lov og forskrift uten særlovgivning. Heismontørenes Fagforening og

EL & IT Forbundet ønsker at forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr skal være unntatt den horisontale loven. Det er også kommentarer fra enkelte høringsinstanser som går på medvirkning i prosessen og generelle betraktninger rundt lovforslaget.

Virke og ANSA ønsker en begrunnelse for hvorvidt det er hensiktsmessig med særlovgivning for helsepersonell og dyrehelsepersonell i istedenfor en horisontal lov og forskrift som inneholder alle bestemmelser. Kunnskapsdepartementet har vurdert dette inngående. Da arbeidet med gjennomføringen startet ble det foretatt en vurdering i samråd med de berørte departementer som konkluderte med at bestemmelsene for de harmoniserte utdanningene (lege, sykepleier, jordmor, provisorfarmasøyt, tannlege og veterinær) burde unntas en horisontal lovgivning. Bestemmelsene i artikkel 21 til 45 (om harmoniserte utdanninger) er meget tekniske og ikke relevante for de aller fleste yrker som krever godkjenning/autorisasjon i Norge. Helse- og omsorgsdepartementet påpeker i sin høringsuttalelse at de fortsatt må ha forskrifter som regulerer bestemmelsene om de harmoniserte utdanningene. I tillegg har EØS-forskriften for helsepersonell et videre virkeområde ved at reglene ikke er avgrenset til yrkesutøvere som er statsborgere i EØS-stater eller Sveits. EØS-forskriften for helsepersonell har andre særregler eller presiseringer om Helsepersonellnemnda som klageinstans, om spesialistgodkjenning og om godkjenning av allmennleger. De nordiske land, blant annet Sverige, har også valgt å beholde reglene for de harmoniserte yrkene utenom den horisontale loven.

Heismontørenes Fagforening og EL & IT Forbundet ønsker at forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr unntas den horisontale loven. Departementet har vurdert dette inngående, og anbefaler at det er kun helseyrker og dyrehelseyrker som kan unntas den horisontale loven. For å sikre en ensartet og helhetlig gjennomføring av direktivet, og basert på erfaring med dagens gjennomføring av direktiv 2005/36/EF, er forslaget at alle yrker unntatt helseyrker og dyrehelseyrker skal omfattes av den horisontale loven.

EL & IT Forbundet ønsker videre en presisering i lovverket av at «fagforskriftene» skal ha forrang i forhold til den horisontale loven. Departementet viser til at særregler i forskrift som gjelder kvalifikasjonskrav og andre krav til virksomhet eller yrkesutøver, ikke vil være gjenstand for for-

rangsproblematikk. Den horisontale loven gjennomfører direktivets bestemmelser som omhandler selve godkjenningsprosedyrene for yrkesutøvere med utenlandske kvalifikasjoner. Det betyr at yrkesutøvere må oppfylle kvalifikasjonskravene i særlovgivningen, men at ansvarlig myndighet må forholde seg til de saksbehandlingsreglene som gjelder for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra EØS.

Når det gjelder NHO, Nelfo og EL & IT Forbundet sine merknader om at næringslivsorganisasjoner eller bransjeorganisasjoner ikke har blitt involvert tilstrekkelig i prosessen, vil departementet nevne at det er informert om arbeidet med gjennomføring av direktivet i Forum for europeisk utdanningspolitikk ved flere anledninger. Dessuten er endringsdirektivet en endring av et allerede gjennomført direktiv som ble innført etter en bred prosess med mange involverte parter, jf. kap. 2.1.

Norges eiendomsmeglerforbund påpeker at bestemmelsene i direktivet kan føre til at personer vil studere eiendomsmegling i utlandet og at disse vil kunne få en enklere vei inn i det norske eiendomsmeglermarkedet enn de som fullfører norsk utdanning. Departementet vil nevne at yrkeskvalifikasjonsdirektivet gir mulighet til å kreve utligningstiltak i ulike tilfeller og at dette kan veie opp for eventuelle forskjeller.

Norske Tindevegledere ønsker at lov eller forskrift må regulere hvem som skal kunne praktisere som «Mountain guide» i Norge, slik at vi ikke blir et fristed for Mountain guides som er fradømt retten til å praktisere som fjellfører, eller som ikke når opp til kravet om forsvarlig kompetanse i andre EU/EØS-land og Sveits. Departementet vil nevne at lovforslaget ikke regulerer hvilke yrker som skal være regulert i Norge, og at en eventuell regulering av yrket må vurderes av det aktuelle fagdepartementet.

Departementet vil nevne at direktiv 2005/36/EF i sin tid ikke ble gjennomført i en horisontal lov, men i 28 forskrifter. Det er stor variasjon i hvordan direktivets bestemmelser er tatt inn i de forskjellige forskriftene. Norge har ved enkelte anledninger ikke gjennomført endringer innen tidsfristene. For å sikre at Norge opprettholder sine forpliktelser etter EØS-avtalen, samt sikre at private rettssubjekter får de rettigheter som direktivet krever at de skal ha, er det etter regjeringens vurdering derfor nødvendig å gjennomføre yrkeskvalifikasjonsdirektivet i en horisontal lov og forskrift. Siden direktiv 2005/36/EF er endret ved endringsdirektiv 2013/55/EU, kan bestemmel-

sene nå inngå i den horisontale loven og forskriften. Dette muliggjør en helhetlig og ensartet gjennomføring av yrkeskvalifikasjonsdirektivet.

Departementet fremmer etter dette forslag i samsvar med høringsbrevet om at bestemmelsene i yrkeskvalifikasjonsdirektivet bør gjennomføres i en horisontal lov og forskrift, og at helseyrker og dyrehelseyrker reguleres i egen særlovgivning. Departementet har gjort en vurdering av hva som skal lovfestes og hva som skal forskriftsfestes og har flyttet bestemmelser om saksbehandlingsfrister til forskrift. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader.

3.4 Bestemmelser i direktivet som det ikke er nødvendig å gjennomføre

Enkelte av bestemmelsene i direktivet er ikke nødvendige eller egnet til å gjennomføre i lov eller forskrift fordi de ikke gir konkrete rettigheter eller plikter til private rettssubjekter. Videre pålegger de ikke ansvarlige myndigheter plikter som bør synliggjøres i lov.

Flere av bestemmelsene i direktivet retter seg mot Europakommisjonen, og gir fullmakter til Europakommisjonen til å utforme utfyllende regelverk, f.eks. artikkel 4a nr. 7, 4b nr. 4, 20, 56a nr. 8 og 57c. Slike bestemmelser skal ikke gjennomføres i norsk rett.

Det er kun Europakommisjonen som gis fullmakt til å gi utfyllende regler. ESA vil ikke ha slik fullmakt. Siden Norge ikke er medlem av EU, vil vi ikke kunne delta fullt ut i prosessen (komitologiprosedyren) som Europakommisjonen må iverksette for å utarbeide reglene. Gjennom EØS-avtalen artikkel 100 vil Norge likevel ha innpass i komitéene og delta i de uformelle drøftelsene. Norge deltar som observatør med talerett i koordinatorgruppen til yrkeskvalifikasjonsdirektivet og i komiteen til yrkeskvalifikasjonsdirektivet. Norge vil imidlertid ikke ha stemmerett og kan heller ikke være tilstede under stemmegivningen. Utfyllende regler som blir fastsatt av Europakommisjonen i samsvar med komitologiprosedyrene vil måtte innlemmes i EØS-avtalen på vanlig måte. Slike utfyllende regler vil bli vedtatt som en Kommissjonsforordning eller Kommissjonens gjennomføringsforordning.

For en fullstendig gjennomgang av hvilke direktivbestemmelser som skal gjennomføres, viser departementet til lovspeilet som følger vedlagt.

3.5 Håndheving og sanksjoner

Direktivet regulerer ikke hvordan bestemmelsene som gir rettigheter eller plikter til private rettssubjekter skal håndheves. I utgangspunktet er dette opp til nasjonal rett. EØS-retten kan imidlertid stille visse krav til nasjonal rett for å sikre at EØS-reglene kan håndheves effektivt og på linje med tilsvarende nasjonale regler. Flere av bestemmelsene i direktivet som er foreslått tatt inn i loven, gir private rettssubjekter rettigheter overfor det

offentlige. Dette omfatter retten til midlertidig tjenesteytelse, etablering, krav til saksbehandlingen og rett til informasjon. Håndheving vil i første rekke gå ut på at det offentlige oppfyller sine forpliktelser. Dette vil etter vår vurdering bli tilstrekkelig ivaretatt gjennom generelle regler om klageadgang og domstolsprøving. I tillegg vil Norges forpliktelser etter direktivet være gjenstand for håndheving av ESA. Det er derfor ikke nødvendig med egne regler i lovforslaget om håndheving og sanksjoner knyttet til disse rettighetene.

4 Ny lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner

4.1 Formål og virkeområde

4.1.1 Direktivets innhold

Direktivet skal sikre adgang for personer med yrkeskvalifikasjoner fra en EØS-stat, slik at denne personen kan utøve et regulert yrke i en annen EØS-stat. De yrkeskvalifikasjoner personen har opparbeidet seg i en stat, skal i utgangspunktet aksepteres i en annen stat slik at borgeren får tilgang til yrkesutøvelsen der. Dette kommer frem i artikkel 1 og 2 i direktivet. Direktivet benytter vertsstat om den staten hvor borgeren ønsker å etablere seg og hjemstat om den staten der borgeren har opparbeidet seg sine yrkeskvalifikasjoner.

Direktivet gjelder for personer og ikke virksomheter. Direktivet gjelder for personer som ønsker å tilby sine tjenester i Norge, inkludert norske statsborgere med utdanning og/eller praksis fra en annen EØS-stat.

I formålsbestemmelsen er det lagt til at direktivet fastsetter regler for delvis adgang til et yrke og annerkjennelse av praktikantopphold i andre stater. Dette er en utvidelse av formålsbestemmelsen ved at det tidligere var et krav om at yrkesutøveren skulle være fullt ut kvalifisert for å omfattes av direktivet.

Det er også et unntak i artikkel 2 for offisielt oppnevnte notarar. Dette yrket omfattes ikke av direktivet.

4.1.2 Høringsbrevets forslag

I høringsbrevet ble det slått fast at loven gjelder bare adgangen til å utøve regulerte yrker i Norge. En oversikt over regulerte yrker som er omfattet av direktiv 2005/36/EF i Norge per 1. februar 2016 er vedlagt. Oversikten viser at det er 87 regulerte yrker som er omfattet av lovforslaget. Som nevnt i innledningen er det 163 regulerte yrker som er omfattet av direktivet, hvorav 72 helsepersonellyrker inklusive legespesialiteter og tannlegespesialiteter og fire dyrehelsepersonellyrker.

Videre ble det forslått at loven skulle gjelde for yrkesutøvere, både EØS-borgere og tredjelandsborgere, som har ervervet sine yrkeskvalifikasjo-

ner i en annen EØS-stat eller Sveits og som ønsker å utøve sitt yrke i Norge. Det følger av forslaget imidlertid en begrensning når det gjelder statsborgerskap; en EØS-borger har en rett til å kunne utøve yrket, mens en tredjelandsborger har en rett til å få sin søknad vurdert. Det er ikke gitt at en tredjelandsborger skal få rett til å utøve yrket.

Videre ga lovforslaget adgang til å gi EØS-borger rett til å få sin søknad vurdert dersom vedkommende har fått et kvalifikasjonsbevis utstedt fra et tredjeland. Yrkesutøveren må i slike tilfeller oppfylle noen betingelser, herunder krav til yrkeserfaring.

Departementet valgte å ta inn en forskriftshjemmel i lovens bestemmelse om virkeområde.

Forholdet til EØS-borger med yrkeskvalifikasjoner fra tredjeland

I prinsippet står en godkjenningsmyndighet fritt til å bestemme om de ønsker å godkjenne en EØS-borgers yrkeskvalifikasjoner fra tredjeland, men godkjenning av slike kvalifikasjoner kan få konsekvenser for en annen EØS-stat. Når en EØS-borger med yrkeskvalifikasjoner fra et tredjeland flytter innen EØS, kan ikke godkjenningsmyndigheten i EØS-staten nekte å godkjenne kvalifikasjonene hvis det tidligere har blitt godkjent i en annen EØS-stat. Dette er nedfelt i artikkel 3 nr. 3 i direktivet.

Hvis EØS-borgeren har fått sitt kvalifikasjonsbevis godkjent i en EØS-stat og har arbeidet i den staten i tre år, skal yrkesutøveren vurderes etter reglene i den generelle ordningen jf. artikkel 11 til 14. I slike tilfeller kan godkjenningsmyndigheten bestemme hvilket utligningstiltak, se pkt. 4.5.1, yrkesutøveren skal gjennomføre.

Forholdet til tredjelandsborger

I utgangspunktet gjelder direktiv 2005/36/EF kun for EØS-borgere, men borgere som omfattes av direktiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å reise og oppholde seg fritt på medlemsstatenes område vil også omfattes av direktiv 2005/36/EF. Det betyr at

familiemedlemmer av en EØS-borger vil kunne påberope seg direktivet ved søknad om godkjenning i Norge.

Forholdet til statsborgere fra Sveits

Direktiv 2005/36/EF gjelder for borgere fra Sveits som følge av at direktivet ble tatt inn i EFTA-avtalens vedlegg K den 18. april 2013. Sveits har ingen lignende avtale med EU som de andre EFTA-statene har gjennom EØS-avtalen. Sveits forhandler med EU på hvert enkelt direktiv de skal ta inn i sitt regelverk. Etter at forhandlingene er ferdige mellom EU og Sveits og avtale er inngått, starter arbeidet med å ta inn de forskjellige direktivene i EFTA-avtalen.

I februar 2014 var det en folkeavstemming i Sveits hvor det ble et flertall for å sette et tak på innvandring fra EU-land. Dette berører også innvandring fra EFTA-statene. Som en følge av denne avstemmingen er en del pågående prosesser med EU satt på vent. Dette inkluderer direktiv 2013/55/EU som endrer direktiv 2005/36/EF. Dette får konsekvenser også for når direktivet tas inn i EFTA-avtalen, det kan ta flere år før endringsdirektivet tas inn.

På grunn av prosessen mellom EU og Sveits og at direktiv 2013/55/EU ikke er en del av EFTA-avtalen, vil ikke delvis adgang til et yrke, administrativt samarbeid gjennom Det indre markedssystem (IMI), felles opplæringsprinsipper eller ordningen med profesjonskort og varslingsmekanismer gjelde for Sveits. Når det gjelder IMI har Sveits foreløpig ikke tilgang til databasen og av den grunn kan ikke ansvarlige myndigheter benytte IMI for å ta kontakt med ansvarlige myndigheter i Sveits.

For yrkesutøvere fra Sveits er det kun de bestemmelsene som gjennomfører direktiv 2005/36/EF, og som er en del av EFTA-avtalens vedlegg K, som vil få anvendelse. Følgende bestemmelser i loven vil derfor ikke gjelde for Sveits:

- § 11: Godkjenning etter felles opplæringsrammer
- § 12: Godkjenning etter felles opplæringsprøver
- § 14: Europeisk profesjonskort
- § 19 første ledd 2. punktum: Administrativt samarbeid via IMI
- § 20: Varslingsplikt for ansvarlig myndighet

Direktiv 2013/55/EU gir i utgangspunktet ikke borgere fra Sveits rett til å kreve elektronisk søknad, men departementet foreslo likevel at søkere fra Sveits burde kunne søke elektronisk. Videre

foreslo departementet at bestemmelsen om ett års praksis de siste ti år også gjelder for borgere fra Sveits, selv om kravet i direktiv 2005/36/EF er to år de siste ti år. Departementet foreslo også at prinsippene i godkjenning etter den generelle ordningen også skulle gjelde borgere fra Sveits.

4.1.3 Høringsinstansenes syn

Enkelte høringsinstanser har innspill til lovens tittel og andre presiseringer som gjelder virkeområde og formål.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har enkelte kommentarer og forslag til lovendringer i §§ 1 og 2. De foreslår bl.a. en ny tittel på loven foruten forslag til nye bestemmelser:

«Forslag til nytt første ledd § 2:

Loven gjelder yrkesutøver som er statsborger av en EØS-stat eller Sveits som vil utøve et lovregulert yrke i Norge, og som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner eller fått disse godkjent i en annen EØS-stat eller Sveits. Loven omfatter også tredjelandsborgere som omfattes av direktiv 2004/38/EF.

Forslag til nytt tredje ledd eller annet ledd annet punktum § 2

Loven §§ xx – xx gjelder ikke for statsborgere av Sveits.

Forslag til nytt siste ledd

Departementet kan gi forskrift om nærmere bestemmelser om statsborger av en EØS-stat eller Sveits som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i et tredjeland, og tredjelandsborgere som omfattes av direktiv 2004/38/EF.»

EL & IT Forbundet viser til at siden loven ikke gjelder for yrker innen offentlig myndighetsutøvelse så vil den da ikke gjelde for tilsynspersonell ved Det lokale elektrisitetstilsyn (DLE).

Trafikkforum anmoder om at loven ikke skal gjelde for borgere som skal utøve yrket i hjemstaten på bakgrunn av å oppnådd yrkeskompetanse i et vertsland. Videre at dersom en borger ønsker å utøve yrket sitt i hjemlandet bør ordinære kompetansekrav i hjemlandet gjelde uavkortet.

Unio uttaler:

«Unio mener at forslaget til lovttekst tydeligere burde uttrykke at loven omhandler godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, altså at den omhandler anerkjennelsesprosessen og ikke berører ansettelsesmyndigheten.»

Utdanningsdirektoratet uttaler:

«Det at loven i all hovedsak ikke gjelder for tredjelandsborgere, vil i praksis kunne bety at to personer med samme yrkeskvalifikasjon fra samme EØS-stat får ulik behandling.

4.1.4 Departementets vurderinger

Enkelte høringsinstanser har innspill til lovens virkeområde og formål.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har kommentarer som gjelder lovens tittel og andre presiseringer som gjelder lovens formål og virkeområde. Direktoratet har gitt gode innspill til presiseringer i lovteksten, og noen av de konkrete forslagene, herunder forslag til ny tittel og noen presiseringer i bestemmelsen om virkeområde er hensyntatt og innarbeidet i lovteksten.

EL & IT Forbundet påpeker at loven ikke gir rett til å utøve yrker innen offentlig myndighetsutøvelse og at tilsynspersonell ved DLE således ikke vil omfattes av loven. Departementet bemerker i denne sammenheng at hvorvidt dette yrket er innen offentlig myndighetsutøvelse, er en vurdering som Justis- og beredskapsdepartementet som fagdepartement må vurdere.

Trafikkforum anmoder at loven ikke omfatter borger som skal utøve yrket i hjemstaten, hvis kvalifikasjonen er oppnådd i en vertstat. Slik departementet forstår anmodningen fra Trafikkforum betyr dette at norske borgere som har yrkeskvalifikasjoner fra en annen EØS-stat ikke skal omfattes av forslaget. Til dette vil departementet nevne at direktivet vil gjelde for norske borger som har yrkeskvalifikasjoner fra en annen EØS-stat. Dette kommer frem av formålet i direktivet. En slik begrensning som foreslås av Trafikkforum vil for eksempel kunne føre til at norske borgere som har flyttet til en annen EØS-stat og tatt sin utdanning og hatt yrkespraksis i den staten, ikke vil kunne utøve yrket i Norge uten å måtte ta ny utdanning i Norge.

Unio mener at forslaget til lovtekst tydeligere burde uttrykke at loven omhandler godkjenning av yrkeskvalifikasjoner og ikke berører ansettelsesmyndigheten. Departementet anser at det ikke er nødvendig å regulere dette da det kommer klart frem at loven gjelder godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, det vil si at selv om personen blir godkjent etter direktivet gir det ikke yrkesutøver en rett til å bli ansatt. Det er uansett opp til arbeidsgiver å vurdere om yrkesutøver er kvalifisert til å bli ansatt i en stilling.

Utdanningsdirektoratet foreslår at loven kun burde gjelde yrkeskvalifikasjoner fra EU/EØS, og ikke statsborgerskap. Departementet viser til at direktivet gjelder for statsborger av EU/EØS og det er ikke ønskelig å endre dette. Tredjelandsborgere kan imidlertid bli godkjent under visse forutsetninger. Disse forutsetningene er tatt inn i forskrift.

Departementet justerer forslaget i høringsnotatet basert på innspillene. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader.

4.2 Avgrensninger

4.2.1 Høringsbrevets forslag

Departementet foreslo å unnta alle helseyrker og dyrehelseyrker, notarer, yrker innen offentlig myndighetsutøvelse og Svalbard fra den horisontale loven og forskriften. Departementet foreslo at avgrensningene skulle lovfestes.

Helse- og dyrehelsepersonell

Helsepersonell- og dyrehelsepersonell skal fremdeles reguleres i egne forskrifter. Dette skal også gjelde for de harmoniserte utdanningene lege, sykepleier, tannlege, veterinær, jordmor og provisorfarmasøyt. Se omtale om dette i punkt 3.3.2.

Notarer

I høringsnotatet ble forholdet til notarer gjennomgått. Selv om notar i Norge ikke er et regulert yrke, er det likevel fastsatt spesielle krav til å utføre notarialforretninger. I Norge er det primært tingrettene som har fullmakt til å utføre notarialforretning, men også andre stillinger innenfor offentlig myndighet kan gjøre dette. Siden dette yrket ikke er regulert, men likevel oppstiller krav til hvilken myndighet som kan utføre notarialforretninger, mener departementet at en presisering i loven kan være hensiktsmessig. Det vil klargjøre at utenlandske notarer ikke har rett til å begynne notar-virksomhet i Norge uten å besitte en stilling som etter norsk rett gir slik myndighet. I direktivets artikkel 2 nr. 4 er det slått fast at direktivet ikke kommer til anvendelse på offentlig utnevnte notarer. På dette grunnlaget vurderer departementet at loven ikke skal gjelde notarer.

Offentlig myndighetsutøvelse

Direktivene omtaler ikke offentlig myndighetsutøvelse, men det følger av EØS-avtalen artikkel 39,

jf. artikkel 32 at offentlig myndighetsutøvelse ikke er en del av EØS-avtalen. Det er kun utøvelse av offentlig myndighet som er unntatt, ikke all forvaltningsvirksomhet som sådan. Et offentlig organs virksomhet kan innebære myndighetsutøvelse selv om organet kun leilighetsvis utøver offentlig myndighet. Det som er avgjørende er at utøvelse av offentlig myndighet må skje regelmessig for at unntaket skal komme til anvendelse. I henhold til rettspraksis fra EU- og EFTA-domstolen skal det foretas en helhetsvurdering, der det avgjørende er om virksomheten er direkte og spesifikt forbundet med utøvelse av offentlig myndighet.

Forholdet til annen EØS-rett

I artikkel 2 nr. 3 slås det fast at EU-rettsakter som gjelder godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for bestemte regulerte yrker skal ha forrang i forhold til direktiv 2005/36/EF med endringer. Med EU-rettsakter menes direktiver, forordninger og beslutninger samt rettspraksis som bygger på dette.

Direktiv 2005/36/EF dekker ikke yrker som er omfattet av særdirektiver, for eksempel revisorer som er omfattet av direktiv 2006/43/EF, forsikringsmeglere som er omfattet av direktiv 2002/92/EF eller advokater som ønsker å utøve advokatvirksomhet under sitt hjemlands tittel som er dekket av direktiv 77/249/EØF og 98/5/EF. Revisjonstjenester som ikke omfattes av direktiv 2006/43/EF vil omfattes av direktiv 2005/36/EF. For advokater vil disse kunne omfattes av direktiv 2005/36/EF hvis de ønsker å få en godkjenning etter direktivet, dette gjelder likevel ikke for midlertidig tjenesteytelse. Videre omfattes de fleste sjøfartsyrkene av direktivene 2005/45/EF og 2008/106/EF. Luftfartsyrkene dekkes av andre direktiver, som for eksempel 2006/23/EF for flyveledere og 91/670/EF for piloter. Felles for disse direktivene er at de vil ha forrang i forhold til direktiv 2005/36/EF.

Forholdet til Svalbard, bilandene og Jan Mayen

Dersom offentligrettslige lover skal gjøres gjeldende for Svalbard, Jan Mayen og bilandene, må dette fremgå særskilt av loven. Dette følger av § 2 i henholdsvis Svalbardloven, lov om Jan Mayen og bilandsloven. Hvis offentligrettslige lover ikke skal gjelde, skal virkeområdet for Svalbard, bilandene og Jan Mayen heller ikke reguleres i lovteksten.

Det kan være særegne forhold på Svalbard som tilsier at lovgivning ikke gis anvendelse for

Svalbard, eller at reglene må tilpasses. Det må vurderes nøye om det lar seg gjøre å innføre reglene for Svalbard. I denne sammenhengen bemerkes at Norge gjennom Svalbardtraktaten har påtatt seg en folkerettslig forpliktelse til å likebehandle borgere og selskaper fra traktatlandene, herunder land som ikke er medlem av EØS-avtalen på en del områder. Likebehandlingsplikten omfatter for eksempel utøvelsen av noen typer næringsvirksomhet.

I henhold til EØS-loven § 6 er Svalbard holdt utenfor EØS-avtalen jf. Protokoll 40 til EØS-avtalen. Departementet mener på bakgrunn av det ovennevnte at det er mest hensiktsmessig at loven ikke foreslås gitt anvendelse for Svalbard, Jan Mayen og bilandene.

4.2.2 Høringsinstansenes syn

Samferdselsdepartementet og *Finanstilsynet* har i sine hørings svar bl.a. omtale av andre direktiver som regulerer godkjenning av yrkeskvalifikasjoner innenfor deres sektorer. *Samferdselsdepartementet* opplyser at direktiv 2007/59/EF om sertifisering av lokomotivførere som fører lokomotiver og tog på jernbanenettet i Fellesskapet, er implementert i Norge ved førerforskriften av 27. november 2009. I tillegg omtaler *Finanstilsynet* forholdet til revisjonsdirektivet (direktiv 2006/43/EF).

4.2.3 Departementets vurderinger

Finanstilsynet påpeker at både revisjonsdirektivet og yrkeskvalifikasjonsdirektivet er anvendelig for revisorer, og at det er hensiktsmessig at revisorforskriften som gjennomfører revisjonsdirektivet beholder de særregler som gjelder for utøvelse av revisoryrket. Departementet har ingen kommentarer til dette.

Departementet fremmer etter dette forslag i samsvar med forslag i høringsbrevet om at avgrensninger bør gjennomføres loven. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader.

4.3 Definisjoner

4.3.1 Direktivets innhold

Yrkeskvalifikasjonsdirektivet har en del definisjoner av ord som benyttes i direktivet. Det ble lagt til noen flere i endringsdirektivet (2013/55/EU), og i tillegg ble enkelte definisjoner presisert.

4.3.2 Høringsbrevets forslag

Artikkel 3 i direktivet inneholder mange definisjoner. Departementet ser at ordlyden til definisjonene i direktivet ikke er lett forståelige, selv i norsk oversettelse. De ulike definisjonene omtales derfor i punktene nedenfor i forenklet versjon.

Departementet foreslo å ta inn alle definisjonene som fremgår av direktivet som får anvendelse i lov og forskrift, og at disse skulle tas inn ordrett. Dette var for å forhindre at begrepene sammenblandes med vår forståelse av disse begrepene, samt fordi mange av begrepene er myntet på EU-terminologi som kan oppfattes fremmed i norsk rett. Begreper som ble benyttet i lovutkastet ble definert i loven, mens de andre definisjonene i direktivet skulle tas inn i forskriften. Departementet valgte også å ta inn noen definisjoner i tillegg for å øke lesbarheten og forklare noen begreper som vi ikke har i Norge. Det gjaldt etableringsstat, hjemstat, vertsstat og Det indre markedes informasjonssystem (IMI).

Ansvarlig myndighet

Myndigheter eller organer som er særlig bemyndiget til å utstede eller motta kvalifikasjonsbevis og andre dokumenter eller opplysninger, og til å motta søknader og fatte beslutninger etter loven (etter direktiv 2005/36/EF).

Egnethetsprøve

En prøve avgrenset til søkerens faglige kunnskaper og som gjennomføres av ansvarlig myndighet i vertsstaten med sikte på å vurdere søkerens evne til å utøve et regulert yrke i nevnte EØS-stat eller Sveits.

Etableringsstat

Der yrkesutøveren, som selvstendig næringsdrivende eller arbeidstaker, er etablert i EØS eller Sveits og utøver sitt yrke.

Europeisk profesjonskort

Europeisk profesjonskort er et elektronisk sertifikat som dokumenterer at yrkesutøveren enten oppfyller alle nødvendige betingelser for midlertidig tjenesteytelse i vertsstaten, eller at yrkesutøveren oppfyller alle nødvendige betingelser for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for etablering i vertsstaten. Profesjonskortet gir ingen automa-

tisk rett til å utøve yrket. Nærmere omtale av profesjonskort er i punkt 4.10.

Hjemstat

Der yrkesutøveren, som selvstendig næringsdrivende eller arbeidstaker, har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i EØS eller Sveits.

Det indre markedes informasjonssystem (IMI)

Det indre markedes informasjonssystem (Internal Market Information system, forkortet IMI) er en elektronisk database hvis formål er informasjonsutveksling mellom ansvarlige myndigheter i EØS-statene, for eksempel i forbindelse med autorisasjon eller godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Databasen er utviklet, vedlikeholdt og oppdatert av Europakommisjonen. Nærmere bestemmelser om ulike prosedyrer i forhold til IMI er hjemlet i europaparlaments- og rådsforordning 1024/2012 om administrativt samarbeid gjennom Det indre markedes informasjonssystem (IMI-forordningen). IMI-forordningen er tatt inn i norsk rett. Tilgangen til IMI-systemet er begrenset og gjelder bare for myndigheter, og opplysninger som er lagret i IMI-systemet slettes etter en viss tid. IMI tilfredsstiller bestemmelsene i personverndirektivet. På bakgrunn av en modernisering av direktiv 2005/36/EF, vil IMI også være plattformen som brukes i forbindelse med varslingsmekanismer og europeisk profesjonskort.

Kvalifikasjonsbevis

Diplomer, attester og annen dokumentasjon utstedt av en myndighet utpekt i henhold til lover eller forskrifter i vedkommende EØS-stat, og som dokumenterer en bestått yrkesrettet opplæring som i hovedsak er ervervet i annen EØS-stat eller Sveits.

Lovregulert utdanning

Utdanning som er særlig rettet mot utøvelsen av et bestemt yrke og som omfatter ett eller flere kurs, eventuelt supplert med yrkesrettet opplæring eller med en praktisk prøveperiode eller yrkespraksis fastsatt ved lov eller forskrift.

Lovregulert yrke

Én eller flere former for yrkesvirksomhet som er underlagt lov- eller forskriftsfestede krav om bestemte yrkeskvalifikasjoner, eller hvor bruken

av en yrkestittel som ved lover eller forskrifter er begrenset til innehavere av en gitt yrkeskvalifikasjon. EU-domstolen har i sak C-294/00 § 32 og sak C-164/94 § 27, uttalt at et yrke anses indirekte regulert der det er en indirekte lovmessig kontroll med retten til utøve yrket. Videre har EU-domstolen i sak C-234/97 §§ 18-21 uttalt at dette omfatter for eksempel kollektive avtaler mellom arbeidsmarkedets parter som ikke bare er bindende for de som har underskrevet avtalen, men også for tredjepersoner og således medfører rettsvirkning for disse. På den annen side vil det ikke være indirekte lovregulert dersom arbeidsgivere i praksis kun velger personer med en spesiell utdanning for å utøve en spesiell aktivitet. EU-domstolen har i sak C-164/94 § 23, uttalt at spørsmål om hvorvidt et yrke er lovregulert avhenger av de rettslige forhold og ikke av arbeidsmarkedsforholdene i den aktuelle staten.

Prøveperiode

Utøvelse av et regulert yrke under tilsyn av en kvalifisert utøver av dette yrket og eventuelt ledsaget av videreutdanning.

Vertsstat

Der yrkesutøveren har søkt om å utøve sitt yrke enten ved midlertidig tjenesteytelse eller ved etablering i EØS eller Sveits.

Yrkeserfaring

Faktisk og lovlig utøvelse av det aktuelle yrket i annen EØS-stat eller Sveits.

Yrkeskvalifikasjoner

Kvalifikasjoner dokumentert med kvalifikasjonsbevis, en kompetanseattest eller yrkeserfaring.

4.3.3 Høringsinstansenes syn

Arbeidstilsynet mener at begrepet lovregulert yrker er noe uklart definert. *Norges vassdrags- og energidirektorat* etterlyser en synliggjøring av hva som anses som et lovregulert yrke.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap uttaler:

«Direktoratet bemerker at ordene kvalifikasjonsbevis, lovregulert utdanning, yrkeserfaring, prøveperiode og egnethetsprøve, er alle ord som er foreslått definert i forskriften og

som også er benyttet i loven. Direktoratet foreslår derfor at definisjonen av disse ordene tas inn i loven i stedet for forskriften.»

«Det bør videre vurderes om det er behov for å definere begrepet tredjeland.»

Nord universitet har spørsmål til hva som legges i begrepene vertsstat og hjemstat. Videre at det er uklart om direktivet er ment å gjelde for norske statsborgere som har gjennomført yrkes- eller profesjonsutdanning i en annen stat og som deretter søker godkjenning i Norge. De viser til at det er mange norske statsborgere som har gjennomført trafikklærerutdanning i en annen EØS-stat.

Utdanningsdirektoratet har kommentarer til at ordet hjemstat er benyttet i forslaget, men at dette ikke er definert.

4.3.4 Departementets vurderinger

Enkelte høringsinstanser har kommentarer til definisjoner. Arbeidstilsynet mener begrepet «lovregulert yrke» fremstår som noe uklart og de vil vite hva som menes med «yrkesvirksomhet». Departementet ser at definisjonen av lovregulert yrke kan være vanskelig tilgjengelig, men viser til den formelle definisjonen i lovutkastet som i sin helhet bygger på direktivets tekst. Videre vil departementet nevne at yrkesvirksomhet betyr arbeidserfaring/yrkeserfaring, og det vurderes at presiseringen ikke tas inn i lovteksten.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap påpeker at begrepene kvalifikasjonsbevis, lovregulert utdanning, yrkeserfaring, prøveperiode og egnethetsprøve burde tas inn i loven i stedet for i forskriften, samt at begrepet tredjeland defineres. Departementet vurderer at de nevnte definisjonene bør tas inn i loven, og forslaget er hensyntatt og innarbeidet i lovteksten. Begrepet tredjeland er imidlertid et innarbeidet begrep i EØS-retten og er etter departementets syn ikke nødvendig å definere.

Norges vassdrags- og energidirektorat etterlyser en synliggjøring av hvilke yrker som anses som lovregulert etter artikkel 3 nr. 1 bokstav a i yrkeskvalifikasjonsdirektivet. Det fremgår av artikkel 3 nr. 1 bokstav a at et yrke er regulert dersom det i lov eller forskrift stilles krav til kvalifikasjoner for å kunne utøve yrket. I tillegg kommer de tilfeller hvor yrkestittel er beskyttet i lov eller forskrift. Ifølge gjennomgangen av regulerte yrker, som departementet gjennomførte i 2015, er det 163 yrker i Norge som kan regnes som regulerte yrker omfattet av artikkel 3 nr. 1 bokstav a. Liste over regulerte yrker er vedlagt proposisjonen.

Universitetet Nord og Utdanningsdirektoratet ønsker at begrepet hjemstat defineres i loven. Departementet vurderer at definisjonen bør tas inn i loven, og forslaget er hensyntatt og innarbeidet i lovteksten.

Departementet justerer forslaget i høringsnotatet basert på innspillene. Departementet vil nevne at i definisjonen av kvalifikasjonsbevis er ordet diplom erstattet med vitnemål fordi dette er et bedre dekkende ord for det som benyttes i Norge. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader.

4.4 Midlertidig tjenesteytelse

4.4.1 Direktivets innhold

Direktiv 2005/36/EF inneholder et vesentlig skille mellom midlertidig tjenesteyting/yrkesutøvelse og etablering i en annen stat. Direktivet har til hensikt å gjøre det lettere for yrkesutøvere å tilby midlertidig tjenesteytelse i andre stater enn i den staten yrkesutøveren er etablert. Skillet mellom etablering og midlertidig tjenesteytelse får betydning bl.a. for hvilken dokumentasjon som kan kreves av tjenesteyter, og om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner er en betingelse for tjenesteytingen.

Yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 5 til 9 fastsetter et prinsipp om frihet til å tilby midlertidig tjenester. Ordningen med midlertidig tjenesteytelse er ikke ny innenfor rammen av EØS-avtalen. For yrkene lege, tannlege, sykepleier, jordmor og veterinær var det regler som åpnet for midlertidig tjenesteytelse. Direktiv 2005/36/EF utvidet ordningen til å gjelde alle yrker som omfattes av direktivet.

Ved vurdering av hva som er midlertidig tjenesteytelse skal det legges vekt på ytelsens varighet, hyppighet, regelmessighet og kontinuitet. Det skal være en individuell og skjønsmessig vurdering fra sak til sak. I vurderingen vil det være avgjørende om yrkesutøveren kan anses for å være etablert eller ikke. Europakommisjonen har uttalt at det kan være ulike tidsgrenser for et yrke som typisk er sesongbetont og for en aktivitet som gjelder et byggeprosjekt over en lengre periode. EU-domstolen i sak C-215/07, Schnitzer saken, har lagt til grunn at et byggeprosjekt over en lengre periode kan være midlertidig tjenesteytelse dersom yrkesutøver ikke hadde til hensikt å etablere seg i staten. Det gjaldt et portugisisk bygg- og anleggsforetak som hadde et oppdrag i Tyskland i tre år uten at foretaket av domstolen ble ansett som etablert i Tyskland.

Kravet til praksis er i artikkel 5 nr. 1 bokstav b redusert fra to til ett år de siste ti år for yrkesutøvere som kommer fra en EØS-stat hvor yrket ikke er regulert. Videre er det noen presiseringer vedrørende den dokumentasjon som ansvarlig myndighet kan kreve av yrkesutøver. Godkjenningskontoret kan nå kreve dokumentasjon på nødvendige språkkunnskaper for personer som skal utøve et yrke som har konsekvenser for pasientsikkerheten. Videre kan godkjenningskontoret kreve attest på at yrkesutøver ikke har mistet retten til å utøve yrket også for yrker som har med opplæring av mindreårige, inkludert barnehage, i tillegg til yrker innen sikkerhetsbransjen og helsesektoren.

Yrkesutøveren skal i utgangspunktet benytte etableringsstatens tittel, jf. artikkel 7 nr. 3. Dette skal gjøres for å unngå forveksling med yrkestitlene i vertsstaten. Vertsstatens tittel skal benyttes for yrkesutøvere fra andre yrkesgrupper dersom godkjenningsmyndighetene i vertsstaten benytter anledningen til å forhåndskontrollere vedkommendes kvalifikasjoner, jf. artikkel 7 nr. 4, siste avsnitt.

I artikkel 7 nr. 1 kan statene kreve at en yrkesutøver underretter ansvarlig myndighet før vedkommende starter å utøve yrket. Det er imidlertid ikke fastsatt noen krav til når yrkesutøver skal sende meldingen. Det er således opp til yrkesutøver når meldingen sendes. Hvis yrkesutøver vet at ansvarlig myndighet skal foreta en forhåndskontroll bør meldingen likevel sendes inn i god tid før planlagt oppstart av den midlertidige yrkesutøvelsen. Forhåndsmeldingen skal inneholde informasjon om for- og etternavn, kontaktopplysninger, nasjonalitet, hvilket yrke vedkommende utøver i etableringsstaten og hvilket yrke som vedkommende ønsker å utøve i Norge. Videre skal det opplyses om forsikringspoliser eller andre typer beskyttelse. Meldingen skal være skriftlig, men det stilles ikke krav om hvordan den skal meldes. Kravene til innholdet i forhåndsmeldingen kommer frem i Code of Conduct som er vedtatt av koordinatorgruppen til yrkeskvalifikasjonsdirektivet. Dokumentet er ikke juridisk bindende, men er basert på direktiv 2005/36/EF og EU-traktaten fortolket av EU-domstolens praksis.

Etter reglene i artikkel 7 nr. 2 kan statene kreve at yrkesutøver legger ved forskjellige dokumenter i forbindelse med forhåndsmeldingen. I endringsdirektiv 2013/55/EU er det noen endringer i bestemmelsens bokstav d til g. Statene kan kreve at yrkesutøver legger ved følgende dokumentasjon:

- dokumentasjon på nasjonalitet
- bekreftelse på lovlig etablering
- bevis for yrkeskvalifikasjoner
- bevis for at yrkesutøver har utøvd yrket minst ett av de siste ti år for yrker som ikke er regulert i etableringsstaten
- bevis for at yrkesutøver ikke er fratatt retten til å utøve yrket for yrker innen sikkerhetsbransjen og yrker som vedrører undervisning av mindreårige barn og førskoleundervisning
- sertifikat utstedt av ansvarlig myndighet i etableringsstaten om aktivitetens art og varighet for yrker som omfattes av godkjenning på grunnlag av yrkeserfaring.

I endringsdirektivet er reglene i artikkel 7 nr. 4 noe presisert, men det er ingen materielle endringer.

Forhåndskontroll etter artikkel 7 nr. 4

Etter artikkel 7 nr. 4 kan ansvarlig myndighet foreta en forhåndskontroll av kvalifikasjonene til yrkesutøver før vedkommende utøver yrket for første gang. Kontrollen kan kun foretas når hensynet er å unngå alvorlig skade for tjenestemottakernes helse eller sikkerhet på grunnlag av yrkesutøverens manglende kvalifikasjoner.

Forhåndskontroll kan foretas ved yrker som har konsekvenser for offentlig helse eller sikkerhet og som ikke er omfattet av automatisk godkjenning etter kapittel II, III eller IIIa i avsnitt III. I den situasjonen hvor yrkesutøver ikke kommer inn under den automatiske godkjenningen, ved for eksempel manglende yrkeserfaring, skal yrkesutøver behandles etter den generelle ordningen. Da kan ansvarlig myndighet i gitte tilfeller gjennomføre forhåndskontroll.

Med offentlig sikkerhet menes yrker som har konsekvenser for den fysiske sikkerheten for tjenestemottakerne, men ikke yrker som har konsekvenser for tjenestemottakers materielle sikkerhet slik som juridiske og økonomiske yrker. Det er lite praksis fra EU-domstolen som omtaler eventuelle yrker som faller inn under dette begrepet. Europakommisjonen har imidlertid uttalt at for eksempel en gassinntattør kan være et yrke som omfattes av offentlig sikkerhet. I Norge er det lagt til grunn at blant annet bergsprenger, maskinfører og trafikklærer er yrker som omfattes av offentlig sikkerhet.

I de tilfellene en forhåndskontroll viser at det foreligger vesentlige forskjeller mellom yrkeskvalifikasjonene til yrkesutøveren og den utdanningen som kreves i Norge, skal ansvarlig myndighet

innen en viss tidsfrist gi yrkesutøveren mulighet til ved en egnethetsprøve å bevise at vedkommende har ervervet den kunnskap eller kompetanse som mangler.

Som et eksempel kan nevnes at i Norge er det krav til at trafikklærer har en to-årig høgskoleutdanning med blant annet fag innenfor pedagogikk og etikk, samt at det skrives en kandidatoppgave. I andre land, som for eksempel Danmark, er minimumskravet et syv måneders fulltidskurs. Denne forskjellen i utdanningens innhold og lengde vil samlet sett kunne utgjøre en vesentlig forskjell.

Gangen i forhåndskontroll – frister for vedtak etter artikkel 7 nr. 4

Først mottar ansvarlig myndighet en melding fra yrkesutøver. Ansvarlig myndighet skal vurdere om yrkesutøveren kan utøve yrket sitt i Norge, herunder om det foreligger vesentlige forskjeller, innen en måned etter at meldingen ble mottatt. Dersom det ikke foreligger vesentlige forskjeller kan yrkesutøver utøve yrket. Ansvarlig myndighet skal fatte vedtak, men hvis yrkesutøver ikke har hørt fra ansvarlig myndighet innen en måned etter at meldingen ble sendt, kan vedkommende starte utøvelsen av yrket. Dersom ansvarlig myndighet kommer frem til at det foreligger vesentlige forskjeller, må de innen én måned etter at meldingen ble mottatt fatte vedtak om at yrkesutøver må bestå en egnethetsprøve. Dersom ansvarlig myndighet ikke fatter et slikt vedtak innen den gitte fristen, har yrkesutøver rett til å utøve yrket. Det er viktig å presisere at det ikke betyr at egnethetsprøven må være gjennomført, kun at det er fattet vedtak om at egnethetsprøve må gjennomføres.

I de tilfeller ansvarlig myndighet ser at de ikke vil kunne fatte vedtak innen fristen på én måned, skal de melde ifra til yrkesutøver innen én måned etter mottak av meldingen. Ansvarlig myndighet må informere yrkesutøver om grunnen til forsinkelsen. Vedtak om å tillate utøvelse av yrket eller om yrkesutøver må fullføre egnethetsprøve, skal være fattet senest to måneder etter at ansvarlig myndighet sendte melding om forsinkelse til yrkesutøver. Ansvarlig myndighet gis her en tilleggsfrist på to måneder hvis det skulle oppstå en forsinkelse. Det betyr at vedtak om å tillate utøvelse av yrket eller om yrkesutøver må fullføre egnethetsprøve, må være fattet senest tre måneder etter at yrkesutøver først sendte meldingen. Dette er imidlertid et unntak. Hovedregelen er at ansvarlig myndighet skal fatte vedtak innen én måned.

Dersom ansvarlig myndighet har fattet vedtak om at yrkesutøver må gjennomføre en egnethetsprøve, må prøven være gjennomført innen én måned etter at vedtaket om egnethetsprøve ble fattet, dvs. innen to måneder etter at meldingen først ble mottatt og i de tilfeller hvor det er forsinkelse, innen fire måneder. Når egnethetsprøven er gjennomført, må ansvarlig myndighet vurdere om yrkesutøver skal ha rett til å utøve yrket. Denne vurderingen må gjøres også der yrkesutøveren ikke har gjennomført eller ikke har bestått prøven. Vedtaket må fattes innen én måned etter at yrkesutøver gjennomførte egnethetsprøven, dvs. innen tre måneder etter at meldingen først ble mottatt og i de tilfeller hvor det er forsinkelse, innen fem måneder. Hvis ansvarlig myndighet ikke fatter et slikt vedtak innen den gitte fristen, har yrkesutøver rett til å påbegynne yrkesutøvelsen selv om vedkommende ikke har bestått egnethetsprøven.

Kort oppsummert har ansvarlig myndighet som hovedregel tre måneders saksbehandlingstid fra melding er mottatt til endelig vedtak om yrkesutøvelse må være fattet i de tilfeller det er vesentlige forskjeller. Hvis det påløper forsinkelse kan det gis ytterligere to måneder til saksbehandling som gir en total saksbehandlingstid på inntil fem måneder. I løpet av denne fristen må det vurderes om det foreligger vesentlige forskjeller, om yrkesutøver må gjennomføre en egnethetsprøve, og yrkesutøver må ha gjennomført en egnethetsprøve. Hvis fristene ikke overholdes har yrkesutøver rett til å utøve yrket. Det er derfor svært viktig at ansvarlige myndigheter overholder de fristene som er gitt i direktivet.

Administrativt samarbeid

Etter artikkel 8 kan ansvarlig myndighet i vertsstaten be ansvarlig myndighet i etableringsstaten om bestemte opplysninger. Reglene for administrativt samarbeid er presisert noe.

Ansvarlig myndighet i Norge kan ved rimelig tvil be ansvarlig myndighet i annen EØS-stat og Sveits om følgende informasjon:

- at yrkesutøveren er lovlig etablert
- om yrkesutøverens redelige adferd
- om fravær av disiplinære eller strafferettslige sanksjoner i forbindelse med utøvelse av yrket

Med *begrepet lovlig etablert* menes her at yrkesutøver oppfyller alle betingelser for å utøve et yrke i etableringsstaten, og ikke har fått forbud, heller

ikke midlertidig, mot å utøve yrket. Yrkesutøver kan være etablert som selvstendig næringsdrivende eller som lønnsmottaker.

Europakommisjonen har uttalt at de forstår begrepet *redelig adferd (good conduct)* som *absence of reprehensible behaviour which affects the exercise of the profession*. Med dette menes fravær av klanderverdig oppførsel som har betydning for utøvelsen av yrket. Redelig adferd er et vidt begrep som ikke er klart definert. Hensikten med bestemmelsen er at ansvarlig myndighet skal være i stand til å vurdere yrkesutøvers kvalifikasjoner og evne til å utøve et yrke på en forsvarlig måte.

Med *fravær av disiplinære eller strafferettslige sanksjoner* menes at myndigheter i Norge som vertsstat kan be om opplysninger av etableringsstaten om yrkesutøvers rett til å utøve yrket der. Et eksempel på slike opplysninger kan være om yrkesutøver har mistet retten til å utøve yrket, enten ved at vedkommende har mistet autorisasjon, bevilling, lisens eller godkjenning, eller at vedkommende er fradømt retten til å utøve yrket av etableringsstatens domstol. Det er imidlertid ingen automatikk i at en person som har mistet retten til å utøve yrket i en stat mister retten til å utøve yrket i Norge. Det legges til grunn at slik informasjonsutveksling, kun gjelder i saker som er endelig avgjort av ansvarlig myndighet eller domstol. Saker som er under behandling hos ansvarlig myndighet eller under etterforskning hos politiet skal det ikke opplyses om.

I de tilfeller der ansvarlig myndighet ønsker å kontrollere yrkesutøvers yrkeskvalifikasjoner kan de be om informasjon om yrkesutøvers utdanningsløp fra ansvarlig myndighet i etableringsstaten. Dette for å kunne vurdere om det er vesentlige forskjeller i yrkesutøvers utdanning i forhold til den utdanningen som kreves i Norge, og dersom de vesentlige forskjellene kan føre til skade på offentlig sikkerhet og helse.

Ansvarlig myndighet skal utveksle opplysninger som er nødvendige ved en klage fra en tjenestemottaker på en tjenesteyter. Dette skal sikre at klager fra en tjenestemottaker over en tjenesteyter behandles korrekt. Tjenestemottaker skal underrettes om klagens resultat. I denne sammenheng betyr tjenestemottaker en som har betalt for en tjeneste, for eksempel en som har behov for elektriker. Dersom en yrkesutøver utfører arbeidet på en slik måte at tjenestemottaker ønsker å klage på vedkommende, skal ansvarlig myndighet behandle denne klagen. En klage på tjenesteyters utførelse av arbeidet regnes ikke

som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, men klage på tjenesteyter bør likevel behandles etter reglene i forvaltningsloven. Når ansvarlig myndighet har behandlet klagen, skal tjenestemottaker få kopi av avgjørelsen.

Ansvarlig myndighet skal benytte IMI ved slike forespørsler. Dersom det kommer forespørsler hvor yrker ikke er regulert, kan assistansesenteret gi slik informasjon.

4.4.2 Høringsbrevets forslag

Departementet foreslo at prinsippet om midlertidig tjenesteytelse og krav til forhåndskontroll skulle lovfestes, mens bestemmelsene om krav til yrkesutøvelse for midlertidig tjenesteytelse og dokumentasjon ved forhåndskontroll skulle reguleres i forskrift.

Departementet foreslo videre at saksbehandlingsfristene ved vurdering av midlertidig tjenesteytelse skulle lovfestes. Bestemmelsen var mer eller mindre en ordrett gjengivelse av direktivteksten, og dette ble gjort for å sikre at bestemmelsen ble korrekt gjennomført. Grunnen til at denne bestemmelsen ble foreslått tatt inn i lov var fordi den gir yrkesutøver en rett til å utøve et yrke hvis ikke ansvarlig myndighet fatter vedtak innen gitte frister.

Departementet foreslo at prinsippet om administrativt samarbeid skulle lovfestes, mens bestemmelsene om administrativt samarbeid vedrørende midlertidig tjenesteytelse og etablering skulle reguleres i forskrift.

4.4.3 Høringsinstansenes syn

Det har kommet flere innspill om midlertidig tjenesteytelse. Noen høringsinstanser har konkrete forslag til bestemmelser som burde lovfestes i stedet for forskriftsfestes og vice versa, og noen høringsinstanser har forslag til presiseringer i loven.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har kommentarer til enkelte av bestemmelsene i forslaget og foreslår endringer. De viser videre til at § 7 er detaljert og bør tas inn i forskriften. De uttaler bl.a.:

«Bestemmelsen slik den foreslås, er detaljert og bør vurderes tatt inn i forskriften i stedet. Dette kan gi bidra til en mer helhetlig og oversiktlig forskrift for så vidt gjelder de nærmere reglene relatert til midlertidig tjenesteytelse. Gitt at bestemmelsen tas inn i forskriften, bør det samtidig vurderes tatt inn en henvisning til forskriften §§ 8-6 og 8-7.»

Finanstilsynet uttaler:

«Når det gjelder adgang til midlertidig tjenesteytelse, følger det av forslaget til forskrift i § 2-1 siste ledd at yrkesutøveren skal følge norske bestemmelser som gjelder for utøvelse av yrket. Finanstilsynet legger til grunn at dette også omfatter krav til å stille sikkerhet, slik det i dag kreves etter eiendomsmeglingsforskriften § 2-11 og revisorforskriften § 1-6. Dette må også gjelde for eiendomsmegler som påtar seg oppdrag på selvstendig grunnlag, uten å være ansatt i et foretak med tillatelse fra Finanstilsynet.»

Norges vassdrags- og energidirektorat uttaler:

«NVE er enig i at kvalifikasjoner skal kontrolleres, men mener at loven bør tydeliggjøre hva som er konsekvensen av forhåndskontrollen hvis yrkesutøveren ikke oppfyller kravene som stilles for utøvelsen av yrket.»

I tillegg har de enkelte andre kommentarer til forslaget og foreslår noen endringer: NVE foreslår derfor følgende tillegg til § 6 i loven:

«For yrker der det finnes en godkjenningsordning skal yrkesutøveren godkjennes før vedkommende kan utøve yrket i Norge.»

EL & IT Forbundet foreslår at meldingen skal fornyes hver tolvte måned og ikke hvert år som det står i forslaget.

Videre foreslår de følgende tillegg i lovens § 7: «Der ansvarlig myndighet ikke treffer avgjørelse etter egnethetsprøven er gjennomført og bestått, innen en måned, skal yrkesutøveren kunne utøve yrket.»

Statens vegvesen uttaler til lovens § 4(1):

Setningen virker veldig bastant, selv om overskriften til bestemmelsen sier at dette er et prinsipp. Vi mener det blir mer korrekt at de har rett til å utøve samme yrket midlertidig forutsatt at yrkesutøver oppfyller vilkårene i lov og forskrift.

Næringslivets Hovedorganisasjon og Nelfo uttaler:

«Det er svært viktig å opprettholde det strenge dokumentasjonskravet knyttet til forhåndskontrollen av kvalifikasjonen. Dette bør derfor lovfestes.»

«Departementet påpeker at hva som er midlertidig, skal vurderes skjønnsmessig fra sak til sak. Viktige kriterier er da etter praksis

ytelsens varighet, hyppighet, regelmessighet og kontinuitet. NHO er opptatt av at denne bestemmelsen ikke misbrukes slik at utenlandske aktører kan utøve arbeid i Norge utenfor det regulerte arbeidslivet og uten å ta hensyn til kvalifikasjonskrav som gjelder for faste etableringer. NHO anmoder derfor om en restriktiv utøvelse av denne myndighet ved utstedelse av autorisasjoner.»

Landsorganisasjonen i Norge uttaler:

«I lovutkast til § 7 om saksbehandlingsfrister for midlertidig tjenesteytelse angis at egnethetsprøve kun kan pålegges hvor forskjellen kan resultere i skade på offentlig sikkerhet. LO oppfatter med dette forskjell i vilkårene for å kunne pålegge egnethetsprøve ved midlertidig tjenesteytelse og vilkår for godkjenning i generell ordning. Dersom denne forståelsen er riktig, mener vi det er svært uheldig. Det kan tenkes at flere yrker enn helseyrkene burde vært unntatt fra anledning til midlertidig tjenesteytelse under disse vilkårene.»

Videre påpeker LO viktigheten av ekthetssikring av søkers dokumentasjon.

4.4.4 Departementets vurderinger

Forhåndskontroll av yrkeskvalifikasjoner

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap foreslår at § 7 i lovutkastet bør vurderes tatt inn i forskriften. Direktoratet mener videre at lovteksten kan presiseres ved å forenkle språket noe. Departementet er enig i at § 7 er detaljert, og for å gi en mer helhetlig og oversiktlig forskrift flyttes mye av innholdet til forskriften. Det gis en hjemmel i bestemmelsen til å gi forskrift om saksbehandlingsfrister. Endringen tar også hensyn til EL & IT Forbundets forslag.

Norges vassdrags- og energidirektorat foreslår at loven bør tydeliggjøre hva som er konsekvensen av forhåndskontrollen hvis yrkesutøveren ikke oppfyller kravene som stilles for utøvelsen av yrket. Hvis presiseringen som Norges vassdrags- og energidirektorat ønsker blir lagt til i loven, vil det føre til et strengere regelverk enn det direktivet legger opp til. Departementet gjør oppmerksom på at ansvarlige myndigheter kan velge om den skal eller ikke skal kontrollere yrkesutøvers kvalifikasjoner før vedkommende kan utøve yrket i Norge. Det er ikke et krav om at ansvarlig myndighet skal foreta en slik kontroll.

Det kan f.eks. være at utdanningen er lik den som er i Norge og at godkjenningskontoret vurderer det som uhensiktsmessig å kontrollere utdanningens innhold.

NHO og Nelfo foreslår at dokumentasjonskrav knyttet til forhåndskontroll av kvalifikasjoner bør lovfestes. Departementet anser at det er tilstrekkelig at dokumentasjonskravene hjemles i forskrift. Dokumentasjonskravene er omfattende og av administrativ karakter, og passer således bedre inn i en forskrift enn i en lov. Retten til forhåndskontroll er hjemlet i lov og sikrer således at ansvarlige myndigheter har rett til å foreta en forhåndskontroll.

Egnethetsprøve og dokumentasjon

LO ønsker en presisering av hvorvidt krav til egnethetsprøve er annerledes ved midlertidig tjenesteytelse enn ved etablering. Ifølge § 7 fjerde ledd i lovutkastet kan ansvarlig myndighet pålegge yrkesutøver egnethetsprøve ved søknad om midlertidig tjenesteytelse dersom det foreligger vesentlige forskjeller. Det kan kun iverksettes egnethetsprøve dersom det vil resultere i skade på offentlig sikkerhet eller helse. Når det gjelder søknad om etablering kan ansvarlig myndighet også pålegge yrkesutøver egnethetsprøve dersom det foreligger vesentlige forskjeller, men det er ikke et krav om at de vesentlige forskjellene må resultere i skade på offentlig sikkerhet eller helse. Dette forslås nå regulert i forskrift og ikke i loven som forslaget var i høringsnotatet.

LO påpeker viktigheten av god ekthetssikring av søkers dokumentasjon og at krav til norsk fagbrev innenfor relevante yrker opprettholdes som nasjonal standard. Ifølge § 8 i lovutkastet kan departementet gi forskrift om kvalifikasjonsnivåer, krav til prøveperiode og egnethetsprøve med mer. Departementet vil bemerke at yrkeskvalifikasjonsdirektivet ikke er et utdanningsdirektiv, men et arbeidslivsdirektiv. Lovforslaget vil ikke endre de norske kravene for å kunne utøve et regulert yrke, men loven vil regulere tilfellene hvor personer med utenlandske kvalifikasjoner ønsker å utøve et regulert yrke i Norge.

Saksbehandlingsfrister

En høringsinstans har kommentarer til saksbehandlingsfrister. NVE påpeker at yrkesutøver kan utøve yrket i Norge dersom ansvarlig myndighet ikke overholder fristene i § 7 i lovutkastet, og mener denne bestemmelsen ikke bør gjelde for yrker som har konsekvenser for sikkerhet

(jf. § 6). Departementet gjør oppmerksom på at denne bestemmelsen ikke er ny, den ble kun gjort noe klarere ved direktiv 2013/55/EU, videre at den allerede er gjennomført i norsk rett ved gjennomføringen av direktiv 2005/36/EF. Det er ikke anledning til å gjøre unntak fra denne bestemmelsen. Departementet vil også nevne at hensikten med bestemmelsen i direktivet er å sikre at yrkesutøver skal få svar raskt fordi yrkesutøver skal tilby sine tjenester midlertidig. Det er derfor viktig at ansvarlig myndighet behandler søknaden så raskt som mulig. Siden bestemmelsen har vidtrekkende konsekvenser ved at yrkesutøver får en automatisk rett til å utøve yrket, er det derfor departementets vurdering at denne bestemmelsen tas inn i lov.

Departementet justerer forslaget i høringsnotatet basert på innspillene. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader.

4.5 Etablering – generell ordning for godkjenning etter kvalifikasjonsbevis

4.5.1 Direktivets innhold

Generell godkjenning etter kvalifikasjonsbevis reguleres i artikkel 10 til 14 i direktiv 2005/36/EF. Reglene omtales ofte som godkjenning etter den generelle ordningen. Det omfatter alle regulerte yrker som ikke omfattes av godkjenning etter kapittel II i direktivet om godkjenning på grunnlag av yrkeserfaring. Videre kapittel III i direktivet om godkjenning på grunnlag av samordning av minstekrav i utdanning (harmoniserte utdanninger). Reglene skal benyttes subsidiært i forhold til godkjenning etter kapittel II og III. Direktiv 2005/36/EF videreførte i stor grad prinsippene i direktiv 89/48/EØF og 92/51/EØF.

Nyutdannede eller yrkesutøvere som omfattes av yrker som nevnt kapittel II og som ikke tilfredsstiller kravene til yrkespraksis vil kunne bli vurdert etter reglene i den generelle ordningen. Yrkesutøver som søker godkjenning etter kapittel III, men som ikke kan støtte seg på reglene om ervervede rettigheter på grunn av manglende yrkeserfaring, kan bli vurdert etter reglene i den generelle ordningen.

Endringsdirektiv 2013/55/EU har forenklet og endret reglene noe når det gjelder vilkår for godkjenning (kvalifikasjonsnivåene) og utligningstiltak. Reglene i artikkel 15 om såkalt «European platforms» er tatt ut. Bestemmelsen er erstattet med regler om felles opplæringsramme og felles opplæringsprøve.

Vilkår for godkjenning

Kvalifikasjonsnivåene i den generelle ordningen for godkjenning er regulert i artikkel 11. De endringer som er gjort i denne bestemmelsen er av mer tekniske detaljer. Det er fem kvalifikasjonsnivåer etter direktivet, jf. artikkel 11 bokstav a til e.

- Nivå A: kursbevis
- Nivå B: attest på fullført videregående opplæring
- Nivå C: vitnemål på fullført utdanning utover videregående opplæringsnivå, men som ikke er på nivå med høyere utdanning
- Nivå D: vitnemål på fullført høyere utdanning med en varighet på minst tre år og ikke mer enn fire år
- Nivå E: vitnemål på fullført høyere utdanning med en varighet på minst fire år

Departementet tolket bokstav a punkt ii) i direktivet som dokumentasjon på ikke fullført grunnskole og videregående opplæring. Det kan bli misvisende hvis det ikke presiseres at dette dreier seg om avbrutt utdanning da bokstav b helt eksplisitt stadfester at det gjelder fullført grunnskole og videregående opplæring. I direktiv 2005/36/EF var det et vedlegg II til direktivet hvor landene hadde meldt inn utdanninger med særlig struktur. Dette ble tatt ut ved direktiv 2013/55/EU. Det har ingen annen konsekvens enn at det ikke finnes noe liste over utdanninger med særlig struktur i direktivet. Landene skal etter artikkel 57 i direktivet bokstav d, liste opp utdanninger med særlig struktur.

Vilkårene for godkjenning i artikkel 13 er endret. Før endringen så var det et vilkår at kvalifikasjonsbeviset var på mindre enn ett nivå under det som kreves i Norge. Dette betød at dersom kravet for å utøve et yrke i hjemstaten var nivå b og kravet i Norge var nivå d kunne godkjenningkontoret avslå søknaden. Endringen er nå at det ikke er noen henvisning til at yrkesutøver må ha kvalifikasjonsbevis minst nivået rett under det som kreves i Norge. Endringen har som følge at yrkesutøver med kvalifikasjonsbevis på nivå b skal vurderes selv om kravet i Norge er nivå d. Derimot kan ansvarlig myndighet nekte å godkjenne en yrkesutøver med kvalifikasjonsbevis på nivå a når kravet i Norge er nivå e. Videre er det nå et krav om at yrkesutøveren har utøvd yrket i ett år de siste ti år dersom yrket ikke er regulert i en annen EØS-stat. Tidligere var kravet to år. Kravet om yrkespraksis gjelder ikke i de tilfellene opplæringen er lovregulert.

Utligningstiltak

Utligningstiltak er virkemidler, prøveperiode og/eller egnethetsstest, myndighetene kan iverksette når det er avdekket mangler i søkers utdanningsbakgrunn i forhold til det som kreves for yrkesutøvelse i Norge.

Bestemmelsene om utligningstiltak, herunder egnethetsprøve og prøveperiode, reguleres i artikkel 14 i direktiv 2005/36/EF som ble endret ved direktiv 2013/55/EU.

Ansvarlig myndighet kan pålegge at yrkesutøver må gjennomføre et utligningstiltak dersom innholdet i yrkesutøvers utdanning avviker vesentlig fra innholdet i den utdanningen som gis i Norge. Det samme gjelder hvis det aktuelle yrket i Norge omfatter regulerte yrkesaktiviteter som ikke inngår i en sammenlignbar form i det tilsvarende yrket i yrkesutøvers hjemstat, og det i Norge kreves en særskilt utdanning som er vesentlig forskjellig fra yrkesutøvers utdanning. Tidligere kunne ansvarlig myndighet pålegge yrkesutøver å gjennomføre utligningstiltak dersom varigheten av utdanningen var ett år kortere enn det som kreves i norsk utdanning. Nå er dette kravet tatt ut, og det skal kun vurderes om det foreligger vesentlige forskjeller.

Med vesentlig forskjell menes forskjell i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som er nødvendig for å utøve yrket, og at kvalifikasjonen til yrkesutøver er vesentlig forskjellig i innhold i forhold til hva som kreves av kvalifikasjonen i Norge. Et eksempel på yrke med vesentlige forskjeller i utdanning kan være eiendomsmegler. I Norge er eiendomsmegler en treårig bachelorutdanning med blant annet fag innenfor økonomi, juss, statistikk, oppgjør og regnskapsføring av betroede midler. I noen stater er for eksempel enkelte av oppgavene som en eiendomsmegler gjør i Norge lagt til en notar. Videre kan en eiendomsmegler i noen stater kun presentere og vise eiendommen og har ingen oppgaver i forbindelse med selve oppjøret.

I forbindelse med godkjenningkontorets vurdering av om yrkesutøver skal avlegge prøveperiode eller egnethetsprøve, skal alle yrkeskvalifikasjoner som yrkesutøver har tilegnet seg og dokumentert livslang læring tas med. Det vil si at selv om utdanningen det er vesentlige forskjeller i utdanningen kan dette oppveies f.eks. ved at yrkesutøver har gjennomgått forskjellige kurs i tillegg til utdanningen, eller via læring. Hensikten til livslang læring er nytt. I følge Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR) er livslang læring læring gjennom livsløpet

som resulterer i økt kunnskap, ferdigheter, kompetanse og kvalifikasjoner.

Hovedregelen er at yrkesutøver selv kan velge mellom en prøveperiode eller en egnethetsprøve som utligningstiltak. For yrker hvor det er krav om særlig kjennskap til nasjonal rett, og yrket består i vesentlig grad av å gi råd og veiledning om nasjonal rett, kan ansvarlig myndighet kreve at yrkesutøver enten gjennomfører en prøveperiode eller en egnethetsprøve. I de tilfellene yrkesutøver kun har kursbevis og hvor yrket krever minst tre års høyere utdanning, kan ansvarlig myndighet pålegge at yrkesutøver må gjennomføre både en prøveperiode og egnethetsprøve.

For yrkesutøvere som søker godkjenning for å utøve yrket dykker i Norge er det et krav i forskrift 6. desember 2011 nr. 1360 om administrative ordninger på arbeidsmiljølovens område (forskrift om administrative ordninger) § 9 tredje ledd at søker skal avlegge egnethetsprøve dersom opplæringen er av en vesentlig annen art enn det som er kravet i Norge. Yrkesutøvere har ingen valgmulighet mellom en prøveperiode eller egnethetsstest. Dette unntaket fra hovedregelen om at yrkesutøveren skal kunne velge utligningstiltak er gjort med hjemmel i artikkel 14 nr. 2 andre ledd.

Dersom ansvarlig myndighet vurderer at yrkesutøver skal avlegge en prøveperiode eller en egnethetsprøve, skal ansvarlig myndighet begrunne vedtaket overfor yrkesutøver. Det er nå et krav om at yrkesutøver skal kunne gjennomføre egnethetsprøve senest seks måneder etter at beslutning er tatt. Tidligere var det et krav at ansvarlig myndighet måtte avholde dette i løpet av et år.

4.5.2 Høringsbrevets forslag

Hovedprinsippet om godkjenning etter denne ordningen ble foreslått regulert i lov med hjemmel for departementet til å utarbeide forskrifter som nærmere regulerer de ulike vilkårene for ordningen, herunder utligningstiltak og unntak.

4.5.3 Høringsinstansenes syn

Noen høringsinstanser har uttalt seg om bestemmelsene vedrørende generell ordning for godkjenning av kvalifikasjonsbevis. Noen av høringsinstansene har reservasjoner mot å endre avviket på utdanningen ved godkjenning av kvalifikasjonsbevis som følge av at kravet om mer enn ett års forskjell er tatt ut av direktivet.

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap mener at forslaget § 8 første ledd kan tas ut og at

lovregulert bør benyttes som begrep i stedet for regulert.

Advokatforeningen uttaler:

«Advokatforeningen syn er at jurister og advokater fra en EØS-stat eller Sveits bør gjennomføre både en prøveperiode og en egnethetsprøve, ettersom advokatyret krever særlig kjennskap til nasjonal rett og yrket består i vesentlig grad av å gi råd og veiledning om nasjonal rett, jf. lovforslaget § 8 femte ledd og forslag til forskrift § 3-6 første ledd bokstav a.»

EL & IT Forbundet, Næringslivets Hovedorganisasjon, Nelfo og Trafikkforum uttaler en betenkelighet ved at utdanningene kan ha et fravik i lengde på et helt år uten at det kan kreves utligningstiltak.

4.5.4 Departementets vurderinger

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har forslag til presiseringer i loven. Noen av de konkrete forslagene, herunder forslag til bruk av begrepet lovregulert istedenfor regulert, er hensyntatt og innarbeidet i lovteksten.

Advokatforeningen mener at jurister og advokater fra en EØS-stat eller Sveits bør gjennomføre både en prøveperiode og en egnethetsprøve, ettersom advokatyret krever særlig kjennskap til nasjonal rett, og yrket består i vesentlig grad av å gi råd og veiledning om nasjonal rett. Departementet vil nevne at det er opp til ansvarlig myndighet å vurdere, fra sak til sak, hvilke utligningstiltak som skal kreves for advokater som søker om godkjenning. Departementet vil samtidig bemerke at ansvarlig myndighet kan kreve både en egnethetsprøve og en prøveperiode for juridiske yrker, jf. artikkel 14 nr. 3 første ledd.

EL & IT Forbundet påpeker at det å redusere kravet til yrkesutøvelse fra to til ett år der hvor yrket ikke er regulert i hjemstaten, er en vesentlig svekkelse i utdanningen og burde komme inn under bestemmelsen i § 7 om «vesentlige forskjeller». Departementet bemerker at kravet i artikkel 13 nr. 2 er endret fra to til ett år. Europakommisjonen opplyser at dette er gjort for å øke mobiliteten i tilfeller hvor yrket ikke er regulert i hjemstaten. Direktivets regler er klare og det er ikke mulig å ha særnorske krav.

Det er ikke lenger en henvisning til at yrkesutøver må ha kvalifikasjonsbevis minst på nivået rett under det som kreves i Norge. Endringen har som følge at yrkesutøver med kvalifikasjonsbevis på nivå b skal vurderes selv om kravet i Norge er

nivå d. Det vil være forskjeller på utdanningene, og det er mulig å kreve utligningstiltak dersom det foreligger vesentlige forskjeller. Den faktiske endringen i bestemmelsen om utligningstiltak er at dersom en utdanning har et avvik på ett år i forhold til norsk utdanning, må ansvarlig myndighet foreta en konkret vurdering og begrunne om det foreligger vesentlige forskjeller. Det som er nytt etter direktivet er at vurdering av vesentlige forskjeller skal begrunnes. Departementet vil påpeke at ansvarlig myndighet kan kreve utligningstiltak dersom det foreligger vesentlige forskjeller.

Departementet justerer forslaget i høringsnotatet basert på innspillene. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader.

4.6 Etablering – godkjenning som følge av yrkeserfaring

4.6.1 Direktivets innhold

Direktiv 2005/36/EF videreførte i stor grad prinsippet i direktiv 1999/42/EF. Godkjenning som følge av yrkeserfaring omfattes av artikkel 16 til 19 i direktiv 2005/36/EF.

Prinsippet er at yrkesutøver skal godkjennes dersom vedkommende har utøvd virksomheten som selvstendig næringsdrivende eller leder av et foretak sammenhengende i et visst antall år. I noen tilfeller også dersom yrkesutøver har vært arbeidstager, men da er det krav til utdanning i forkant. Kravene til tiden for utøvelse av yrket forkortes i de tilfellene yrkesutøver har gjennomgått relevant utdanning. Utdanningen skal være dokumentert ved attestert bevis fra opprinnelseslandet eller av en yrkesorganisasjon som har vurdert den som fullgod, jf. artikkel 17 til 19 i direktivet.

Det er ikke mange regulerte yrker som omfattes av denne ordningen i Norge i dag. Det gjelder primært yrker innenfor elektrosektoren og heismontør, samt teknisk leder ved godkjent kontrollorgan for periodisk kjøretøykontroll.

Det er ingen endringer i reglene som følge av endringsdirektivet.

4.6.2 Høringsbrevets forslag

Hovedprinsippet om godkjenning etter denne ordningen ble foreslått regulert i lov, med hjemmel for departementet til å utarbeide forskrifter om automatisk godkjenning som følge av yrkeserfaring.

4.6.3 Høringsinstansenes syn

Næringslivets Hovedorganisasjon og *Nelfo* har følgende kommentar til godkjenning av yrkeskvalifikasjoner:

«Vi mener formell kvalifikasjon skal være et absolutt krav uansett arbeidserfaring. Grunnen til det er at formalisering av realkompetanse eller arbeidserfaring er eneste mulighet til å sikre at kvalifikasjonen etter norske standarder holder tilfredsstillende nivå.»

4.6.4 Departementets vurderinger

Både NHO og Nelfo har kommentarer til godkjenning av yrkeserfaring.

De påpeker at formell kvalifikasjon skal være et absolutt krav uansett arbeidserfaring. Departementet vil nevne at hva som kreves av dokumentasjon ved godkjenning av arbeidserfaring fremgår av utkast til forskrift. Alternativene er attest godkjent av statlige myndigheter eller at opplæringen er ansett som fullt ut tilfredsstillende av et bransjeorgan.

Departementet fremmer etter dette forslag i samsvar med forslag i høringsbrevet. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader.

4.7 Etablering – godkjenning som følge av samordning av minstekrav for utdanning

4.7.1 Direktivets innhold

Harmoniserte utdanninger

Kapittel III i direktiv 2005/36/EF videreførte tolv tidligere direktiver om samordning av minstekrav for utdanning. Det gjelder yrkene lege, sykepleier, tannlege, veterinær, jordmor, provisorfarmasøyt og arkitekt. Det er kun yrket arkitekt som er omfattet av lovens virkeområde, men yrket er ikke regulert i Norge.

Endringsdirektiv 2013/55/EU endret minimumskravene for arkitektutdanningen.

Det er tre læresteder som tilbyr arkitektutdanning i Norge: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo og Bergen arkitektthøgskole. Utdanningene ved disse lærestedene tilfredsstillende direktivets krav. Personer med utdanning fra disse lærestedene vil dermed kunne få sine yrkeskvalifikasjoner automatisk godkjent i annen EØS-stat.

Endringsdirektivet har endret kravet til utdanningens lengde. Den kan enten tilsvare fem år på

universitet eller tilsvarende, eller fire år på universitet eller tilsvarende og to års praksis. Utdanningsinstitusjonene i Norge tilbyr fem års utdanning eller lengre og tilfredsstillende derfor endringen i direktivet.

Fremme faglig utvikling

Det er viktig at yrkesutøver som omfattes av de harmoniserte minimumskravene til utdanning holder seg faglig oppdatert. I endringsdirektiv 2013/55/EU er artikkel 22 i direktiv 2005/36/EF endret ved at medlemsstatene skal fremme faglig utvikling for å sikre at yrkesutøvere som omfattes av minimumskravene kan oppdatere sine kunnskaper, ferdigheter og kompetanse for å opprettholde en sikker og effektiv utøvelse av yrket.

I fortalen til direktivet står det at det er viktig å motivere til ytterligere styrking av den løpende faglige utviklingen. Den faglige utviklingen bør omfatte teknisk, vitenskapelig, lovgivningsmessig og etisk utvikling, og bør motivere yrkesutøvere til å delta i livslang læring som er relevant for yrket.

4.7.2 Høringsbrevets forslag

Kunnskapsdepartementet vurderte at det ikke var nødvendig å ta inn endringene i minimumskravene som følger av endringsdirektiv 2013/55/EU i loven. Utdanningsinstitusjonene har et særskilt ansvar for å sørge for at krav til utdanningens lengde og innhold er i henhold til bestemmelsene i direktivet.

Etter universitets- og høyskoleloven § 1-3 bokstav i, skal universiteter og høyskoler arbeide for å fremme lovens formål ved å tilby etter- og videreutdanning innenfor institusjonens virkeområde. Departementet anså at kravet om faglig utvikling allerede var gjennomført i norsk lovgivning, men foreslo likevel å lovfeste regelen om faglig utvikling for å sikre en enhetlig gjennomføring av direktivet. Kravet til faglig utvikling i direktivet gjelder kun de harmoniserte utdanningene, og siden arkitekt ikke er et regulert yrke i Norge er det hensiktsmessig å gjennomføre direktivets bestemmelser om faglig utvikling i den horisontale loven for å sikre at arkitekter også omfattes av kravet.

4.7.3 Høringsinstansenes syn

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har kommentert forslaget til § 15 og foreslår at bestemmelsen flyttes til forskriften, da den kun gjelder én faggruppe.

4.7.4 Departementets vurderinger

Departementet har etter en ny samlet vurdering kommet til at det ikke er nødvendig å regulere faglig utvikling for arkitekter i denne loven. Prinsippet er regulert i universitets- og høyskoleloven § 1-3 bokstav a, g, og i.

Departementet foreslår at dette ikke reguleres i lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

4.8 Etablering – godkjenning som følge av felles opplæringsprinsipper

4.8.1 Direktivets innhold

Ordnningen med felles opplæringsprinsipper erstatter ordningen med felles plattformer i artikkel 15 i direktiv 2005/36/EF. Artikkel 15 ble opphevet ved endringsdirektiv 2013/55/EU. Bakgrunnen for opphevelsen av artikkel 15 var at ingen medlemsland fremmet forslag til felles plattformer, og Europakommisjonen mente derfor at ordningen ble for vanskelig å administrere. Det ble derfor innført en ny ordning med felles opplæringsprinsipper, herunder felles opplæringsrammer eller felles opplæringsprøve i EØS i endringsdirektiv 2013/55/EU. Ordnningen er regulert i artikkel 49a og 49b.

Europakommisjonen har fått delegert myndighet til å utarbeide rettsakter som skal gi nærmere regler om felles opplæringsprinsipper. Det er flere organisasjoner i EU som har uttrykt ønske om at det skal utarbeides slike regler, men på nåværende tidspunkt er det ikke utarbeidet noen felles opplæringsprinsipper. Europakommisjonen har startet opp et arbeid med å utarbeide en felles opplæringsprøve for ski-instruktører. Dette yrket er ikke regulert i Norge.

Europakommisjonen har uttalt at prosessen med å starte et arbeid med felles opplæringsprinsipper bør starte hos de enkelte organisasjonene på europeisk nivå, samt nasjonale organisasjoner eller ansvarlige myndigheter fra minst en tredjedel av medlemsstatene. En slik tilnærming skal sikre at forslagene reflekterer et faktisk behov blant organisasjonene slik at det foreslåtte yrket kan dra nytte av et felles opplæringsprinsipp. EØS-statene kan foreslå yrker som oppfyller vilkårene i direktivets artikkel 49a og 49b.

Enkelte organisasjoner i EU har vist interesse for ordningen og har meldt dette inn til Europakommisjonen, blant annet for yrkene ingeniør, landskapsarkitekt, fjellfører og tannpleier.

Det er viktig å presisere at felles opplæringsprinsipper ikke erstatter strukturen og innholdet i norsk utdanning.

4.8.2 Høringsbrevets forslag

Departementet foreslo at prinsippet om felles opplæringsrammer og opplæringsprøve skulle lovfestes, og at departementet skulle gis hjemmel til å utarbeide forskrifter som skulle ta inn kommisjonsrettsaktene som gir nærmere bestemmelser om ordningen når disse er utarbeidet av Europakommisjonen.

4.8.3 Høringsinstansenes syn

Noen høringsinstanser har kommentarer til felles opplæringsprinsipper.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap foreslår at det vises til konkret artikkel i direktivet og at bestemmelsen sier hva som menes med felles opplæringsrammer og prinsipper.

Advokatforeningen mener at etablering og utvikling av felles opplæringsrammer og opplæringsprøver er viktig for å sikre utviklingen av det europeiske arbeidsmarkedet, herunder økt mulighet til å tiltrekke seg kvalifisert arbeidskraft.

Næringslivets Hovedorganisasjon og *EL & IT Forbundet* nevner at det er viktig at arbeidslivets parter, herunder organisasjonene, spiller en nøkkelrolle i utviklingen på europeisk og nasjonalt nivå.

Landsorganisasjonen i Norge tar forbehold når det gjelder utvikling av felles opplæringsprinsipper som ikke har vært oppe i nasjonal diskusjon ennå.

4.8.4 Departementets vurderinger

Noen høringsinstanser har kommentert utvikling av felles opplæringsprinsipper, og noen høringsinstanser har noen forslag til presiseringer i loven.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har forslag til presiseringer i loven, herunder forslag til at det henvises til konkret artikkel i direktiv 2005/36/EF for utvikling av felles opplæringsprinsipper. Departementet vurderer at dette er en god presisering, og forslaget er hensyntatt og innarbeidet i loveteksten.

EL & IT Forbundet, *Nelfo* og *NHO* påpeker at arbeidslivets parter burde være med i utviklingen av felles opplæringsprinsipper. Arbeidslivets parter og bransjeorganisasjoner kan foreslå, og være med i, utviklingen av felles opplæringsprinsipper.

Det fremgår av artikkel 49a nr. 3 at representative faglige organisasjoner på EU-plan og nasjonale faglige organisasjoner eller ansvarlige myndigheter fra minst en tredjedel av medlemsstatene, kan fremme forslag til felles opplæringsprinsipper. Det legges opp til fra Europakommisjonen at arbeidslivets parter på et europeisk nivå skal kunne spille en aktiv rolle i dette arbeidet.

Departementet justerer forslaget i høringsnotatet basert på innspillene. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader.

4.9 Felles bestemmelser om etablering

4.9.1 Direktivets innhold

Krav til dokumentasjon

Dokumentasjonskrav ved søknad om etablering er regulert i artikkel 50 i direktiv 2005/36/EF. Ansvarlig myndighet kan kreve at yrkesutøver fremlegger dokumentasjon ved søknad om etablering. Ansvarlig myndighet kan blant annet kreve bevis på identitet, bekreftelse på yrkeserfaring, vandelsattest, forsikringspoliser med mer. For en uttømmende liste vises det til vedlegg VII i direktiv 2005/36/EF.¹

I utgangspunktet kan yrkesutøver levere vanlige kopier, men dersom det foreligger rimelig tvil kan ansvarlig myndighet kreve at hjemstaten bekrefter ektheten av attest og vitnemål som er utstedt i staten. Dette følger av artikkel 50 nr. 2. Europakommisjonen har utarbeidet en brukerveiledning til direktivet, «Brugerveiledning Direktiv 2005/36/EF – Alt, hvad du altid har ønsket at vide om anerkendelse av faglige kvalifikationer – 66 spørsmål og 66 svar». I punkt 21 i brukerveiledning har Europakommisjonen uttalt at ansvarlig myndighet ikke kan kreve at yrkesutøver leverer originaldokumenter, men den kan kreve bekreftede kopier av de viktigste dokumentene som dokumenterer yrkesutøvers yrkeskvalifikasjoner og erfaring.

I henhold til brukerveiledningen kan ikke ansvarlig myndighet kreve oversettelser av alle dokumentene med mindre det er klart nødvendig for å behandle søknaden om godkjenning. Det kan kun stilles krav om oversettelse av de viktigste dokumentene. Det er ikke anledning til å kreve oversettelse av identifikasjonspapirer.

Europakommisjonen har videre uttalt at ansvarlig myndighet ikke kan be om bekreftede

kopier og/eller bekreftelse på ekthet på rutinebasis, men bare i tilfeller der det er konkrete holdpunkter og mistanker om at en yrkesutøver ikke innehar kvalifikasjonen det søkes godkjenning om.

I endringsdirektiv 2013/55/EU er artikkel 50 endret noe ved at ansvarlig myndighet i de tilfellene det foreligger rimelig tvil, også kan kreve at hjemstaten bekrefter at yrkesutøveren ikke har mistet retten til å utøve yrket i hjemstaten som følge av embetsforseelse eller domfellelse for lovbrudd. Slik utveksling skal foregå via IMI og kan foregå uten hensyn til den lovbestemte taushetsplikten.

Generelle saksbehandlingsfrister ved etablering

Saksbehandlingsfrister ved søknad om etablering er regulert i artikkel 51 i direktiv 2005/36/EF. Det er ingen endringer i endringsdirektiv 2013/55/EU. Ansvarlig myndighet skal innen én måned bekrefte at søknad er mottatt, og når søknaden er komplett skal søknaden behandles innen tre måneder for yrker som omfattes av den generelle ordningen. Ved automatisk godkjenning som følge av yrkeserfaring kan fristen utvides til fire måneder. Direktivet setter ingen kriterier for når utvidelsen kan skje. Yrkesutøver har klagerett på vedtaket, samt klagerett på manglende fattet vedtak.

Bruk av yrkestittel

Bruk av yrkestittel er regulert i artikkel 52 i direktiv 2005/36/EF. Det er ingen endringer i endringsdirektiv 2013/55/EU som får anvendelse for Norge. Bestemmelsen fastslår at yrkesutøvere som er godkjent etter direktivet skal bruke den yrkestittel og eventuelle forkortelser som gjelder i Norge. Dette gjelder bare i de tilfeller der yrkesutøver har fått godkjenning etter etablering. Departementet viser til omtalen i pkt. 4.4.1 når det gjelder bruk av yrkestittel i forbindelse med midlertidig tjenesteytelse.

4.9.2 Høringsbrevets forslag

Departementet foreslo at hovedregelen for dokumentasjonskrav skulle lovfestes, mens de detaljerte bestemmelsene som gjelder kontakt med ansvarlige myndigheter i hjemstaten skulle reguleres i forskrift.

Departementet foreslo at reglene om saksbehandlingsfrister skulle lovfestes. Bakgrunnen for dette er at saksbehandlingsfristene burde fremgå

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:02005L0036-20140117&from=EN>.

av lov fordi de er relativt korte, og fordi brudd på fristene gir yrkesutøver en utvidet klagerett sammenlignet med forvaltningsloven. Forvaltningsloven forutsetter at det er fattet et enkeltvedtak, men i denne bestemmelsen gis yrkesutøver klagerett på manglende fattet vedtak.

Departementet foreslo at reglene om bruk av yrkestittel skulle lovfestes. Det følger ingen unntak eller utfyllende bestemmelser. Det var derfor mest hensiktsmessig at prinsippet skulle lovfestes.

4.9.3 Høringsinstansenes syn

Noen høringsinstanser har kommentarer til dokumentasjonskrav.

EL & IT Forbundet mener at det skal (i stedet for kan) kreves dokumentasjon for yrkeskvalifikasjoner.

Næringslivets Hovedorganisasjon og Nelfo skriver at kopier kan være et hensiktsmessig utgangspunkt, men at det er viktig at myndighetene kan kreve ytterligere attestasjon ved behov.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser vedrørende bestemmelsene om generelle saksbehandlingsregler.

To høringsinstanser har kommentar til bruk av yrkestittel.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap foreslår en justering av teksten i § 14:

«Der bruk av yrkestittel er regulert i Norge, foreslås endret til: Er yrkestittelen beskyttet i Norge...»

Advokatforeningen uttaler til bruk av yrkestittel:

«Advokatforeningen finner også grunn til å understreke at det er viktig å sikre en streng praktisering knyttet bruk av norsk tittel, jf. lovforslaget § 8-3. Dette for å unngå forveksling med yrkestitler.»

4.9.4 Departementets vurderinger

Krav til dokumentasjon

Bestemmelsene om dokumentasjon er en kanbestemmelse. Det betyr at ansvarlig myndighet kan vurdere en søknad og tillate utøvelse av yrket ut fra de opplysningene de har mottatt uten at søknaden nødvendigvis er tilfredsstillende dokumentert. Siden direktivet er et minimumsdirektiv, kan ikke nasjonal rett sette strengere vilkår enn det som er tillatt innenfor rammen av

direktivet. Departementet vurderer derfor at forslaget fra EL & IT Forbundet om at godkjenningmyndighetene skal kreve dokumentasjon for yrkeskvalifikasjoner ikke kan innarbeides i loven.

Departementet fremmer etter dette forslag i samsvar med forslag i høringsbrevet. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader.

Generelle saksbehandlingsfrister

Departementet har etter en nærmere vurdering kommet til at reglene om saksbehandlingsfristene bør presenteres helhetlig i forskrift. Departementet fremmer forslag om å lovfeste hjemmel til å fastsette saksbehandlingsfrister i forskrift. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader.

Bruk av yrkestittel

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har forslag til presiseringer i loven og forslaget er hensyntatt og innarbeidet i lovteksten.

Departementet justerer forslaget i høringsnotatet basert på innspillet. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader. Reglene om bruk av akademisk tittel og yrkestittel er samlet i en bestemmelse.

4.10 Europeisk profesjonskort

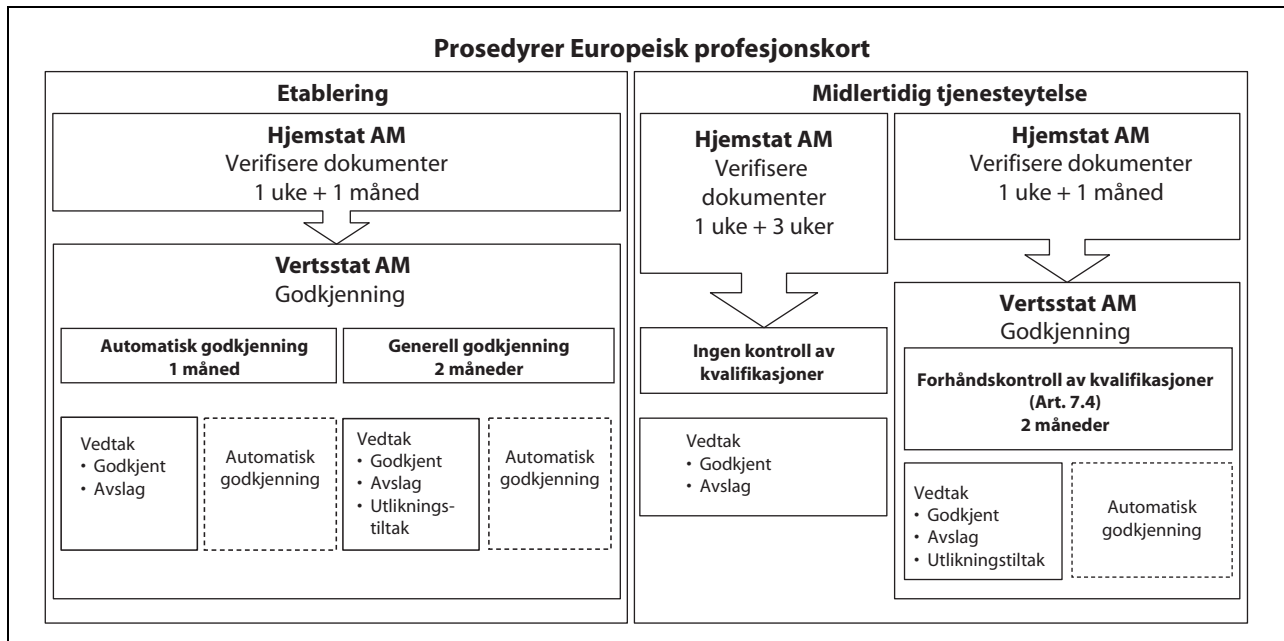
4.10.1 Direktivets innhold

Bestemmelsene om profesjonskort er nye og gjelder for både midlertidig tjenesteytelse og etablering. De er regulert i artikkel 4a til 4e i endringsdirektiv 2013/55/EU.

Europakommisjonen utarbeidet en rettsakt (Kommisjonens gjennomføringsforordning) om profesjonskort og varslingsmekanismer som ble vedtatt 24. juni 2015. Rettsakten kan ikke tas inn før endringsdirektivet er tatt inn i EØS-avtalen. Ordningen med profesjonskort vil derfor starte senere i EØS/EFTA-landene enn for resten av EU, der borgerne kan søke om profesjonskort fra 18. januar 2016.

Når det gjelder profesjonskort for borgere fra Sveits vises det til omtale under punkt 4.1.2 av forholdet til statsborgere fra Sveits.

Selv om det omtales som et europeisk profesjonskort vil ikke yrkesutøver få utstedt et kort – det er mer en elektronisk prosedyre for å få godkjent sine kvalifikasjonsdokumenter. Europa-

Figur 4.1 Saksgang europeisk profesjonskort

Kilde: Europakommisjonen. Oversatt til norsk av Kunnskapsdepartementet. AM = ansvarlig myndighet.

kommissjonen legger opp til at yrkesutøveren kan skrive ut et dokument som kan benyttes overfor arbeidsgivere. Det legges også opp til at potensielle arbeidsgivere kan sjekke på en nettside om yrkesutøveren har et gyldig profesjonskort.

Kriterier og berørte yrker

I lovforslaget benyttes profesjonskort som kortform for europeisk profesjonskort.

I følge kommisjonens gjennomføringsforordning om profesjonskort og varslingsmekanismer er følgende yrker omfattet av ordningen med profesjonskort:

- eiendomsmegler
- fjellfører
- sykepleier med ansvar for alminnelig sykepleie
- provisorfarmasøyt
- fysioterapeut

Av de nevnte yrker er fjellfører ikke et regulert yrke i Norge. Departementet gjør oppmerksom på at profesjonskort for yrkene sykepleier med ansvar for alminnelig sykepleie, provisorfarmasøyt og fysioterapeut skal reguleres i forskrift til helsepersonelloven.

Europakommisjonen vurderer å innføre profesjonskort for bl.a. yrkene lege, ingeniør og spesialiserte sykepleier på et senere tidspunkt.

Utsteder av profesjonskort

Der yrkesutøver ønsker et profesjonskort for midlertidig tjenesteyting som ikke omfattes av forhåndskontroll etter artikkel 7 nr. 4, er det ansvarlig myndighet i hjemstaten som skal utstede dette kortet. Se nærmere omtale av forhåndskontroll under kap. 4.4.1

Der yrkesutøver enten ønsker profesjonskort i forbindelse med etablering eller profesjonskort for midlertidig tjenesteyting der yrket også krever forhåndskontroll, er det ansvarlig myndighet i vertsstaten som utsteder profesjonskort. I slike tilfeller vil ansvarlig myndighet i hjemstaten bekrefte mottakelse av søknad om kort og verifisere dokumentene som yrkesutøver har lagt inn, før det oversendes til ansvarlig myndighet i vertsstaten for behandling av selve søknaden.

Profesjonskort for midlertidig tjenesteyting som ikke omfattes av forhåndskontroll

Ansvarlig myndighet i hjemstaten skal kontrollere søknaden og alle vedlagte dokumenter i IMI og utstede profesjonskort innen tre uker. Med kontrollere menes her at ansvarlig myndighet sjekker at alle de nødvendige dokumentene er levert. Fristen begynner å løpe fra søknaden er komplett, eller en uke etter at ansvarlig myndighet har mottatt søknaden. Når søknaden er ferdigbehandlet skal ansvarlig myndighet i hjemstaten umiddel-

bart sende profesjonskortet via IMI til ansvarlig myndighet i vertsstaten samtidig som ansvarlig myndighet informerer yrkesutøver om at profesjonskort er utstedt. Profesjonskortet er gyldig i 18 måneder. Yrkesutøver kan klage til ansvarlig myndighet hvis de ikke usteder profesjonskort innen de oppgitte tidsfristene. Innehaver av et profesjonskort kan også søke om forlengelse. Dersom det ikke har skjedd endringer i yrkesutøvers situasjon siden sist vedkommende søkte om profesjonskort, kan ansvarlig myndighet (i hjemstaten) forlenge gyldigheten av profesjonskortet.

Profesjonskort for etablering og midlertidig tjenesteyting som krever forhåndsgodkjenning

Ansvarlig myndighet i hjemstaten skal verifisere alle vedlagte dokumenter i IMI innen en måned. Fristen begynner å løpe fra søknaden er komplett, eller en uke etter at ansvarlig myndighet har mottatt søknaden. Med verifisering menes her at ansvarlig myndighet skal sjekke dokumentenes ekthet og gyldighet. Det kan blant annet innebære at ansvarlig myndighet tar kontakt med lærestedet eller organisasjonen som har utstedt kvalifikasjonen. Når søknaden er ferdigbehandlet skal ansvarlig myndighet umiddelbart sende profesjonskortet via IMI til ansvarlig myndighet i vertsstaten.

Hvis yrkesutøver søker om profesjonskort basert på yrkeserfaring, automatisk godkjenning eller etter felles opplæringsprinsipper, kan ansvarlig myndighet i vertsstaten overskride fristene oppgitt i avsnittet foran. Dette gjelder bare i de tilfeller hvor det foreligger rimelig tvil. Ansvarlig myndighet kan i slike tilfeller kreve tilleggsinformasjon eller bekreftede kopier av hjemstaten. Hjemstaten skal sende forespurt dokumentasjon innen to uker etter at forespørselen ble registrert.

I tilfeller som kan ha konsekvenser for offentlig helse eller sikkerhet, skal ansvarlig myndighet i vertsstaten innen to måneder etter at søknaden er mottatt, avgjøre om yrkesutøver skal gjennomføre utligningstiltak. Dersom det foreligger rimelig tvil, kan ansvarlig myndighet kreve tilleggsinformasjon eller bekreftede kopier av hjemstaten. Hjemstaten skal sende forespurt dokumentasjon innen to uker etter at forespørselen ble registrert.

Dersom ansvarlig myndighet i vertsstaten ikke mottar den forespurte dokumentasjonen som er nødvendig for å kunne vurdere søknaden, og det er rimelig berettiget, kan ansvarlig myndighet avslå søknad om profesjonskort.

Dersom ansvarlig myndighet i vertsstaten ikke utsteder profesjonskort eller vurderer utligningstiltak etter de oppgitte fristene, vil profe-

sjonskort utstedes automatisk via IMI. Ansvarlig myndighet kan ved behov få fristforlengelse én gang på to uker, dette må begrunnes. I særlige tilfeller kan ansvarlig myndighet forlenge fristen med ytterligere to uker, men det må begrunnes ut fra hensyn til offentlig helse og pasientsikkerhet. Yrkesutøver skal bli informert dersom fristen skal forlenges.

Profesjonskort vil i utgangspunktet ikke resultere i at yrkesutøver kan utøve yrket med én gang. Dersom yrket er regulert må godkjenningsskontoret oppfatte søknad om profesjonskort som en søknad om godkjenning. Det kan være andre krav som f.eks. krav til registrering i et register eller i enkelte tilfeller språkkrav som gjør at det ikke blir en automatisk godkjenning for å kunne utøve yrket. Men saksbehandlingsfristene om godkjenning skal fremdeles regnes som for søknad om profesjonskort. For midlertidig tjenesteytelse vil situasjonen være annerledes. Her vil søknad om profesjonskort og melding om midlertidig tjenesteytelse for vertsstaten anses for å være samme prosess og må behandles samtidig. Profesjonskort kan derfor sees på som en søknad om godkjenning eller melding om å utøve yrket midlertidig.

Yrkesutøver kan klage til ansvarlig myndighet hvis de ikke usteder profesjonskort innen de oppgitte tidsfristene.

4.10.2 Høringsbrevets forslag

Departementet foreslo at prinsippet om profesjonskort og klagerett skulle lovfestes. De detaljerte bestemmelsene om hvilke yrker som er berørt av ordningen samt utstedelse, saksbehandling og saksbehandlingsfrister skulle reguleres i forskrift.

Siden offentlige myndigheter kan skifte navn, er det en fordel at ansvarlige myndigheter ikke blir nevnt ved navn i verken lov eller forskrift. Det vil utpekes ansvarlige myndigheter til å utstede profesjonskort i Norge for de respektive yrkene som er omfattet av ordningen. Kunnskapsdepartementet vil peke ut hvilket organ som skal være ansvarlig myndighet for de ikke-regulerte yrkene, i første fase fjellfører.

Når det gjelder reglene om klageadgang foreslo departementet at den ansvarlige myndigheten som utstedte profesjonskortet er klagens førsteinstans, og at forvaltningslovens regler om klageadgang ellers følges.

Videre foreslo departementet at selve gjennomføringsforordning fra Europakommisjonen skulle tas inn som et vedlegg til forskriften.

4.10.3 Høringsinstansenes syn

Flere høringsinstanser har kommentarer til europeisk profesjonskort.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap uttaler til forslaget § 16:

«Direktoratet mener det er hensiktsmessig om bestemmelsen presiserer at ansvarlig myndighet er ansvarlig for utstedelse av profesjonskort både overfor ens egne borgere og borgere av en annen EØS-stat, og uavhengig av om yrkeskvalifikasjonene er ervervet i Norge. Direktoratet begrunner dette med intensjonen med kortet – bekrefte yrkesutøverens kvalifikasjoner. Gitt denne intensjonen, kunne man ha hevdet at ansvarlig myndighet kun har et utstedelsesansvar overfor ens egne borgere, alternativt de som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner her i landet.»

«De nærmere bestemmelsene om utstedelse av profesjonskort, bør fremgå av forskriften. Direktoratet mener også at § 16 annet ledd, bør vurderes tatt inn i forskriften»

Finanstilsynet uttaler at fristene i bestemmelsen er vanskelig tilgjengelig i lov.

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) uttaler at det vil være hensiktsmessig å utpeke NOKUT som ansvarlig myndighet for profesjonskort for ikke-regulerte yrker.

Advokatforeningen uttaler:

«Advokatforeningen stiller seg svært positiv til europeiske profesjonskort, fordi det vil sikre en rask, effektiv og trygg saksbehandling. Regjeringen bør være en pådriver for å sikre europeiske profesjonskort for flere yrker.»

Landsorganisasjonen i Norge og Næringslivets Hovedorganisasjon uttaler at NOKUT bør være myndighet for utstedelse av profesjonskort.

Norske Tindeveglere har noen kommentarer til profesjonskort, bl.a. mener de at alle som har kvalifikasjonsbevis fra Norske Tindeveglere må få et profesjonskort slik at de kan arbeide i EU/EØS. De mener videre at muligheten for utenlandske personer uten gyldige kvalifikasjonsbevis/profesjonskort bør begrenses.

4.10.4 Departementets vurderinger

En del av høringsinstansene har gitt innspill til selve forskriften og disse vil tas med i arbeidet med forskriftstekst.

Både Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Finanstilsynet har gitt tilbakemelding om at reglene om saksbehandlingsfrister bør flyttes til forskriften. Departementet har etter en vurdering kommet til at reglene om saksbehandlingsfrister bør reguleres i forskrift og ikke i loven.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har også kommentar til at det bør komme klarere frem at ansvarlig myndighet er ansvarlig for utstedelse av profesjonskort både overfor egne borgere og borgere fra en annen EØS-stat. Departementet er enig i dette og foreslår en endring i virkeområdet som gjør det klarere at loven også gjelder for egne borgere når det gjelder profesjonskort. Det vil også bli klarere regulert i forskrift.

Departementet har notert seg innspillet fra Advokatforeningen om at Regjeringen bør være en pådriver når det gjelder utvidelse av profesjonskort for flere yrker.

Det har kommet flere kommentarer angående hvilke organer som bør være ansvarlig myndighet ved utstedelse av profesjonskort. Departementet vil nevne at siden helseyrker og dyrehelseyrker ikke er omfattet av lovforslaget, vil det være opp til fagdepartementene hvem som får denne oppgaven på deres respektive områder. Bestemmelser om utstedelse av profesjonskort for helseyrker og dyrehelseyrker vil hjemles i særlovgivningen. Departementet vil komme tilbake til hvordan de praktiske løsningene skal være for profesjonskort, herunder hvilket organ som skal utstede profesjonskort for ikke-regulerte yrker. Departementet tar med innspillene fra høringsinstansene i dette arbeidet.

Norske Tindeveglere påpeker at fjellfører må omfattes av loven. Videre ønsker de en rekke konkrete bestemmelser som omhandler utøvelsen av yrket. Departementet vil presisere at loven omfatter fjellfører selv om det ikke er et regulert yrke i Norge. Det betyr at en fjellfører med kvalifikasjoner fra Norge kan søke om profesjonskort. Departementet vil videre nevne at lovforslaget ikke regulerer hvilke yrker som skal være regulert i Norge, og at en eventuell regulering må vurderes av det enkelte fagdepartement.

Departementet justerer forslaget i høringsnotatet basert på innspillene. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader.

4.11 Delvis adgang

4.11.1 Direktivets innhold

Bestemmelsen om delvis adgang er ny og er regulert i artikkel 4f i endringsdirektivet. Endringen stadfester praksis fra EU-domstolen, f.eks. i sak C-330/03 og C-575/11. Regelen er at ansvarlig myndighet kan gi yrkesutøver delvis adgang til et yrke.

Formålet med bestemmelsen er å legge til rette for at yrkesutøvere kan utøve et yrke de er fullt ut kvalifisert til å utøve i hjemstaten, uten å måtte ta hele utdanningen på nytt i Norge.

Retten til delvis adgang gjelder ikke hvor yrkesutøver omfattes av automatisk godkjenning som følge av yrkeserfaring (jf. kapittel 4.7), godkjenning for yrker som har harmonisert utdanning (lege, sykepleier, jordmor, farmasøyt, tannlege og veterinær) og godkjenning etter felles opplæringsprinsipper (jf. kapittel 4.8). Men dersom yrkesutøver ikke omfattes av automatisk godkjenning, f.eks. ikke oppfyller kravene til yrkeserfaring i artikkel 17 i yrkeskvalifikasjonsdirektivet, skal personen vurderes etter den generelle ordningen. Dette kommer frem av artikkel 10 bokstav a. I slike tilfeller kan godkjenningskontoret vurdere delvis adgang til yrket dersom vilkårene ellers er oppfylt.

Delvis adgang til et yrke

Hovedregelen er at ansvarlig myndighet kan gi yrkesutøver delvis adgang til et yrke. For at yrkesutøver skal få delvis adgang, må vedkommende oppfylle følgende tre kumulative vilkår:

- Yrkesutøver må være fullt ut kvalifisert til å utøve yrket i hjemstaten.
- Forskjellen mellom yrkesutøvers kvalifikasjoner og de kvalifikasjoner som kreves i Norge er så store at yrkesutøver må ta hele utdanningen på nytt.
- Yrkesaktiviteten kan skilles ut fra andre aktiviteter som hører inn under det regulerte yrket i Norge.

Når de tre kumulative vilkårene er oppfylt skal vurderingen av delvis adgang gjøres etter reglene om generell godkjenning. Det betyr bl.a. at godkjenningsmyndigheten kan kreve at yrkesutøver gjennomfører utligningstiltak dersom det er vesentlige forskjeller i utdanningen.

Resultatet av vurderingen kan da føre til følgende vedtak:

- Full adgang til yrket uten utligningstiltak
- Full adgang til yrket med utligningstiltak

- Delvis adgang til yrket uten utligningstiltak
- Delvis adgang til yrket med utligningstiltak

Europakommisjonen har gitt eksempler på tilfeller hvor det kan gis delvis adgang. Et eksempel er en ingeniør med spesialisering innenfor vannbygging og hvor denne yrkesutøveren reiser til en stat hvor ingeniører også er kvalifisert til å arbeide med veier, vannkanaler og skipshavner. I slike tilfeller kan ansvarlig myndighet vurdere å gi delvis adgang til yrket, men da bare innenfor feltet vannbygging. Et annet eksempel er lærer på videregående skoles nivå hvor kvalifikasjonskravet i hjemstaten er spesialisering i ett fag, men hvor vertsstaten har krav til spesialisering i to fag. Da skal vertsstaten vurdere å gi delvis adgang til søker til det faget personen er kvalifisert til å utøve.

Delvis adgang vil kun være aktuelt der yrkesaktiviteten kan skilles fra andre aktiviteter som hører inn under det regulerte yrket. Det vil si at det ikke vil være aktuelt for yrker hvor det ikke er noen regulert yrkesaktivitet, at kun yrkestittelen er regulert. For yrker hvor kun yrkestittelen er regulert vil det ikke kunne gis delvis adgang.

Dersom yrkesutøver har fått delvis adgang til yrket, skal yrkesaktiviteten bli utøvet i tråd med den yrkestittelen som ble gitt i hjemstaten. Yrkesutøvere som har fått delvis adgang, skal tydeliggjøre omfanget av vedkommendes yrkeskvalifikasjon overfor tjenestemottakere.

Unntak fra delvis adgang

Selv om de ovennevnte vilkårene for delvis adgang er oppfylt, kan ansvarlig myndighet likevel avvise søknad om delvis adgang til et yrke med begrunnelse av tvingende allmenne hensyn. Nærmere omtale av tvingende allmenne hensyn, se EØS-rett 3. utgave av Fredrik Sejersted, Finn Arnesen, Ole-Andreas Rognstad og Olav Kolstad.

Utgangspunktet er at alle medlemsland skal følge bestemmelsene gitt i EØS-avtalen og forskjellige direktiver. Det er likevel rom for unntak dersom det foreligger tvingende allmenne hensyn. Tvingende allmenne hensyn er en vid betegnelse på en rekke hensyn som kan påberopes for å unnta særskilte bestemmelser i EØS-avtalen eller direktiver. Noen hensyn er traktatfestet, og da vil det være enklere for en medlemsstat å begrunne unntaket. Det er også hensyn som er ulovfestet eller kodifisert ved rettspraksis av EU-domstolen. Disse hensynene kan være vanskeligere å påberope fordi de ikke alltid er like entydige.

Tvingende allmenne hensyn kan være svært forskjellige. Hvilke hensyn en medlemsstat kan påberope seg kommer an på hvilken bestemmelse som vil være gjeldende. Unntaket kan for eksempel begrunnes i orden og sikkerhet, vernet om menneskers og dyrs liv og helse, nasjonale skatter av kunstnerisk, historisk eller arkeologisk verdi, hensyn til forbrukervern, god forretningsskikk, miljøhensyn, arbeidsmiljøhensyn, kultur og trafikksikkerhet for å nevne noen. Departementet vil som et eksempel nevne at dersom delvis adgang vil få konsekvenser for pasientsikkerheten kan delvis adgang til et yrke avslås med begrunnelse i tvingende allmenne hensyn. Dette er også nevnt som et eksempel av Europakommisjonen i forbindelse med presentasjonen av delvis adgang i et møte i koordinatortgruppen for yrkeskvalifikasjonsdirektivet.

Dersom en medlemsstat skal unnta en bestemmelse i EØS-avtalen eller et direktiv, må unntaket begrunnes med tvingende allmenne hensyn og resultatet, altså forskjellsbehandlingen, må ikke være vilkårlig, men objektivt begrunnet. Det er et krav at forskjellsbehandlingen ikke går lenger enn det som er nødvendig for å sikre det tvingende allmenne hensynet (proporsjonalitetsvurdering). Ansvarlig myndighet må foreta en slik proporsjonalitetsvurdering.

4.11.2 Høringsbrevets forslag

Bestemmelsen om delvis adgang gjelder både for midlertidig tjenesteytelse og ved etablering. Kunnskapsdepartementet foreslo at det i loven gis forskriftshjemmel til å utarbeide nærmere retningslinjer for vurdering av delvis adgang, både under kapittel 2 om midlertidig tjenesteytelse og kapittel 3 om etablering.

Bestemmelsen i artikkel 4f ble foreslått gjengitt i sin helhet i forskriften, men bestemmelsen er delt opp slik at bestemmelsene som kun gjelder delvis adgang ved midlertidig tjenesteytelse er hjemlet i kapittelet om midlertidig tjenesteytelse, mens bestemmelsene som kun gjelder delvis adgang ved etablering er hjemlet i kapittelet om etablering.

4.11.3 Høringsinstansenes syn

Flere høringsinstanser har kommentarer til bestemmelsen om delvis adgang og er kritiske til ordningen.

KS uttaler:

«Formålet med bestemmelsen om å gi delvis adgang til å utøve et yrke er, under gitte forut-

setninger, å redusere behovet for å ta hele utdanninger på nytt dersom yrkesutøvere flytter over landegrenser. KS har understreket behovet for effektive ordninger for godkjenning av utenlandsk utdanning. Det er likevel grunn til å peke på at en delvis adgang til et yrke, hvor yrkesutøver skal utøve yrket i tråd med yrkestittel fra hjemstaten, i noen tilfeller vil kunne være utfordrende. Hvordan unntaksbestemmelsene utformes i og praktiseres i henhold til forskrift vil kunne få stor betydning.»

Næringslivets Hovedorganisasjon og Nelfo uttaler:

«NHO er skeptisk til en generell adgang til å utøve et yrke i Norge selv om en utenlandsk kvalifikasjon ansees fullgod. Vi tenker at slik adgang må vurderes skjønnsmessig og gjerne differensieres i forhold til ulike bransjer. Det er åpenbart lite hensiktsmessig å kreve at en utdanning må tas helt på nytt i Norge, men dette løses gjennom utligningssystemer og krav om nasjonale tilleggskvalifikasjoner på toppen av den utenlandske utdanningen.»

«NHO-fellesskapets bransjer er bekymret for at endringsforslagene fra Europakommisjonen kan føre til en uthuling av de lovregulerte yrkene gjennom sterkt forenklede prosedyrer for å søke autorisasjon og særlig adgangen til å utøve yrket delvis og lemping av kravene til varighet. Vi mener man må være særs restriktive med å iverksette tiltak som i realiteten vil lempe på kravet til kvalitet og sikkerhet som er selve grunnhensynet for å lovregulere aktuelle yrker.»

Unio uttaler:

«Unio er i utgangspunktet kritisk til EU-direktivets åpning for delvis adgang til et yrke. Delvis adgang vil innebære at dersom en jobbsøker ikke oppfyller utdanningskrav/kompetansekrav som stilles for yrket i vertslandet, skal vertslandet tilby delvis adgang til å utføre yrket. De ansattes kvalifikasjoner og kompetanse er i mange tilfeller helt avgjørende for å sikre kvaliteten og sikkerheten i profesjonsutøvelsen. Det er derfor det finnes fastsatte kompetansekrav gjennom lovgivning innenfor en rekke yrker og profesjoner. Unio ønsker ikke at det gjennom EU-regulering åpnes opp for at nasjonalt fastsatte kvalitets- og utdanningskrav undermineres ved et prinsipp om delvis adgang.»

EL & IT Forbundet uttaler til forskriftsforslaget:

«Vi er meget kritiske til denne bestemmelsen i forskriften og mener at elektro-yrkene, med bakgrunn i hvilken fare de utgjør for bruker og samfunnet hvis det blir feil brukt eller installert burde vært unntatt fra denne bestemmelsen.»

4.11.4 Departementets vurderinger

De høringsinstansene som har uttalt seg har reservasjoner til bestemmelsen om delvis adgang til et yrke. I følge § 4 andre ledd i lovutkastet, skal ansvarlig myndighet vurdere om yrkesutøver kan gis delvis adgang til et yrke. NHO og Nelfo påpeker at dette gir en generell adgang til å utøve et yrke delvis. Departementet vurderer at bestemmelsen ikke er ment å gi yrkesutøver en generell adgang til et yrke, men er en nødvendig bestemmelse av hensyn til kravene i direktivet. Delvis adgang til et yrke skal vurderes konkret fra sak til sak, og kan først innvilges hvis alle vilkårene for delvis adgang er oppfylt. Det vil derfor være opp til ansvarlig myndighet å foreta en konkret helhetsvurdering av om yrkesutøver oppfyller kravene til delvis adgang.

Unio støtter ikke bestemmelsen om delvis adgang og de ønsker ikke at det åpnes opp for at nasjonalt fastsatte kvalitets- og utdanningskrav undermineres ved et prinsipp om delvis adgang. NHO og Nelfo har en reservasjon mot delvis adgang og hevder at delvis adgang kan føre til en uthuling av de lovregulerte yrkene. Departementet vil i den anledning nevne at direktivet skal sikre mobilitet blant yrkesutøvere i EU/EØS. Det er strenge vilkår for når ansvarlig myndighet skal vurdere å gi delvis adgang til et yrke, og departementet antar at det i praksis vil bli gitt delvis adgang i et fåtall av tilfeller.

Departementet vil også nevne at retten til delvis adgang ikke gjelder for yrker som faller inn under automatisk godkjenning, herunder yrker som har harmonisert utdanning og godkjenning av yrkeserfaring. Unntaket begrunnes med at yrkesutøver med slike kvalifikasjoner oppfyller kravene i godkjenningsordningene og er således kvalifisert til å kunne utøve hele yrket. Godkjenningsskontoret kan vurdere delvis adgang i de tilfeller yrkesutøveren ikke tilfredsstiller kravene til automatisk godkjenning, jf. punkt 4.11.1.

Siden bestemmelsen om delvis adgang kan ha vidtrekkende konsekvenser, er det derfor departementets vurdering at denne bestemmelsen tas inn i lov. Departementet vil igjen påpeke at det er ansvarlig myndighet som skal foreta en konkret

helhetsvurdering av hvorvidt yrkesutøver oppfyller kravene til delvis adgang.

Departementet fremmer etter dette forslag i samsvar med forslag i høringsbrevet med noe justeringer i teksten. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader.

4.12 Saksbehandlingsregler

4.12.1 Direktivets innhold

Språkkunnskaper

Krav til språkkunnskaper er regulert i artikkel 53 i direktiv 2005/36/EF. Artikkel 53 er endret i endringsdirektivet for å presisere reglene om språkkunnskaper. Det klargjøres nå at myndighetene i gitte tilfeller kan kreve at yrkesutøver innehar nødvendige språkkunnskaper. Kontrollen skal som før foretas etter at søknad om godkjenning er vurdert. Det vil si at myndighetene kan gi en godkjenning, men at yrkesutøveren ikke kan starte i yrket før nødvendige språkkunnskaper er tilegnet.

I artikkelen står det at det kun kan kreves nødvendige språkkunnskaper i ett av statens offisielle språk forutsatt at dette også er ett av EUs offisielle språk (med direktivet som del av EØS-avtalen omfatter dette også norsk). Departementet anser da at det i Norge vil kunne være aktuelt å kreve kunnskaper i norsk, men ikke anerkjente regions- eller minoritetsspråk (samisk, kvensk, romanes og romani). Dokumentasjon på språkkunnskaper kan for eksempel være Norskprøve trinn 1, 2 eller 3, Bergenstesten eller en utdanning fra utlandet som har en spesialisering innenfor det norske språk. Det kan også være dokumentasjon på gjennomført språkkurs ved en språkskole, som for eksempel Berlitz. Språkkravet må være proporsjonalt i forhold til det yrket som utøves.

Språkkontroll kan kreves ved utøvelse av yrker dersom det foreligger rimelig tvil om språkkunnskapene er tilstrekkelige for å kunne utøve yrket i Norge. Språkkontrollene skal være proporsjonale i forhold til den aktiviteten som skal utføres.

Akademisk tittel

Bruk av akademisk tittel er regulert i artikkel 54 i direktiv 2005/36/EF. Det er ingen endringer i endringsdirektivet. Hovedregelen er at yrkesutøver som er godkjent etter direktivet skal ha rett til å benytte hjemstatens akademiske tittel. Hvis den akademiske tittelen på hjemstatens språk kan forveksles med en tittel hvor det kreves en

tilleggsutdanning som yrkesutøveren ikke har, kan ansvarlig myndighet kreve at yrkesutøver benytter akademisk tittel fra hjemstaten i en form som gjør at titlene ikke forveksles med norske titler. Dette gjelder både ved midlertidig tjenesteytelse og ved etablering.

Et eksempel på en mulig forveksling er gamle nederlandske grader. På 90-tallet kunne en person studere i fire år og oppnå kvalifikasjonen «doctoraal» eller «doctorandus» innenfor mange ulike fagområder. Dette er verken en doktorgradsutdanning (ph.d.) eller en legeutdanning innenfor medisin. En slik tittel kan være misvisende, og ansvarlig myndighet kan i slike tilfeller pålegge at yrkesutøver benytter en annen tittel som ikke forveksles med eksisterende titler i Norge.

Norske akademiske titler og grader reguleres med hjemmel i universitets- og høyskoleloven. Ettersom den foreliggende loven skal regulere bruk av utenlandske akademiske titler, vil den ikke ha direkte konsekvenser for norske akademiske grader og titler. Det at Kunnskapsdepartementet forvalter begge lovene, kan også bidra til å forenkle og kvalitetssikre vurderingen av om utenlandske titler eventuelt kan forveksles med norske.

Elektronisk søknad

Bruk av elektronisk søknad er nytt og reguleres i artikkel 57a. Bestemmelsen slår fast at yrkesutøvere skal kunne søke om godkjenning gjennom en elektronisk søknad hos kontaktpunktet for tjenstedirektivet (Single Point of Contact), i Norge er dette Altinn, eller hos den ansvarlige myndighet. Bestemmelsen presiserer at bruk av elektronisk søknad ikke hindrer ansvarlige myndigheter fra å kreve bekreftede kopier hvis det foreligger rimelig tvil. Der det er mulig skal kontaktpunktet eller ansvarlige myndigheter tillate bruk av elektroniske signaturer. Bruk av elektronisk søknad gjelder ikke ved prøveperiode eller egnethetsprøve.

Det følger ikke av direktivet, men det forutsettes at yrkesutøver kan reservere seg mot elektronisk søknad dersom vedkommende ønsker det. Yrkesutøver må i slike tilfeller følge de retningslinjer som fremgår av forskrift 25. juni 2004 nr. 988 om elektronisk kommunikasjon med og i forvaltningen (e-Forvaltningsforskriften) § 9.

4.12.2 Høringsbrevets forslag

Departementet foreslo at prinsippet om krav til nødvendige språkkunnskaper skulle lovfestes, mens bestemmelsene om språkkontroll herunder når språkkontroll kan kreves, hvilke typer yrker

som er omfattet og krav til proporsjonalitet skulle reguleres i forskrift.

Departementet foreslo at hovedregelen om bruk av akademisk tittel skulle lovfestes, mens bestemmelsene som gjelder hvordan tittelen skal skrives og om den kan forveksles med en norsk akademisk tittel som ikke har samme innhold, skulle reguleres i forskrift.

Departementet foreslo at prinsippet om retten til elektronisk søknad skulle lovfestes og at det skulle gis en forskriftshjemmel.

4.12.3 Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser har kommentert departementets forslag til bestemmelsen om akademisk tittel, men noen høringsinstanser har kommentert departementets forslag om språkkunnskaper og elektronisk søknad.

Språkkunnskaper

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap uttaler til § 17:

«Kravet om norskkunnskaper kan i gitte situasjoner, kanskje oppfattes å være i konflikt med direktivet. Dette gjelder primært der yrkesutøveren behersker et av de andre skandinaviske sprogene, som mange her i landet forstår.»

«Direktoratet foreslår at man i § 17 tar inn formuleringen fra artikkel 53, om sprogkunnskaper som er nødvendig for å utøve yrket i Norge. I forskriften kan det tas inn et krav om primært kunnskaper i norsk, men slik at andre skandinaviske sprog kan aksepteres dersom dette ikke kan få konsekvenser for hensynet til offentlig helse og sikkerhet.»

Advokatforeningen uttaler til § 17:

«Advokatforeningen stiller seg også positiv til at det stilles krav om språkkunnskaper, jf. lovforslaget § 17 og forslag til forskrift § 8-2. Det er likevel ønskelig at Regjeringen arbeider for å standardisere kravet til språkkunnskaper innenfor hver yrkesgruppe. Det vil skape forutsigbarhet, forenkling og likhet for borgerne. Språktestene som gjennomføres bør være tilpasset den enkelte yrkesgruppe.»

EL & IT Forbundet uttaler til § 17:

«Vi mener at det å kunne språket i enkelte yrker er avgjørende for sikkerheten både til

mottaker av tjenesten og til andre yrkesutøvere. Vi forslår derfor at denne endres til: «Yrkesutøver skal ha de språkkunnskaper i norsk som er nødvendig for en forsvarlig utøvelse av det lovregulerte yrket». Dette vil særlig gjelde innenfor flere av de lovregulerte elektroyrkerne hvor alle i arbeidslaget snakker norsk og kan kommunisere er en forutsetning for en forsvarlig utførelse av arbeidet».

KS uttaler:

«KS mener muligheten til å stille språkkrav for utøvelse av visse yrker er helt nødvendig. I kommunal sektor rekrutteres det utenlandsk arbeidskraft både i oppvekstsektoren og helsesektoren hvor det er behov for tilstrekkelig norskkunnskaper. KS støtter forslaget til § 17 i loven som en egen bestemmelse som gjør det mulig å kontrollere at yrkesutøver innehar nødvendige språkkunnskaper.»

Elektronisk søknad

Arbeidstilsynet nevner at i forbindelse med muligheten for yrkesutøver til å søke godkjenning elektronisk vil de få et behov for å utvikle nye datasystemer for å kunne ta imot og behandle søknader elektronisk.

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) at en samordning i én søknadsportal vil være langt billigere for det offentlige enn om hvert av de 16 godkjenningkontorene utvikler egne løsninger. NOKUT skriver at de skal gå over til elektronisk saksbehandling høsten 2016 og at deres portal kan utvides til å bli søknadsportal for yrkeskvalifikasjoner.

NOKUT nevner videre at de tilbyr seg å være førstelinjetjeneste for alle former for godkjenningssøknader. En slik tjeneste kan inkludere vurdering av utdanningsnivå, ekthetsvurdering av utdanningsdokumenter og veiledning av søkere.

«I Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 2016 ble det fra en samlet KUF-komité sin side vedtatt å «be regjeringen gjennomgå systemet for godkjenning av utdanning fra andre land». I gjennomgangen bør samordning av søknadsportal og fellestjenester være sentrale komponenter. NOKUT mener likevel at en samordning av tjenester og søknadsportal er svært viktig allerede nå, og at dette ikke bør utsettes.»

Norges vassdrags- og energidirektorat nevner på sin side at utvikling av en søknadsportal knyttet opp mot Altinn for å behandle saker om godkjenning vil være ressurskrevende.

4.12.4 Departementets vurderinger

Ingen høringsinstanser har kommentert departementets forslag til bestemmelsen om akademisk tittel.

Språkkunnskaper

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og EL & IT Forbundet har forslag til presiseringer i loven. I tillegg foreslår Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap at andre nordiske språk skal kunne være akseptert som nødvendige språkkunnskaper. Dette er en vesentlig materiell endring av lovutkastets ordlyd og vil således ikke bli hensyntatt.

Departementet vil nevne at konvensjonen mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige om de nordiske statsborgeres rett til å bruke sitt eget språk i et annet nordisk land av 17. juni 1981, i kraft 1. mars 1987 gjelder borgernes rett til å kunne ta kontakt med myndigheter eller andre offentlige organer og vil da ikke gjelde i forbindelse med selve yrkesutøvelsen. Det vil gjelde retten til yrkesutøveren å søke om godkjenning på sitt eget språk. Departementet vil likevel nevne at det til syvende og sist er arbeidsgiver som vurderer om yrkesutøver har tilstrekkelig med språkkunnskaper for å kunne utøve yrket på en forsvarlig måte. Selv om det i loven kreves språkkunnskaper i norsk, kan derfor en arbeidsgiver likevel ansette for eksempel en svensktalende person.

Advokatforeningen uttaler at det bør arbeides for å standardisere kravet til språkkunnskaper innenfor hver yrkesgruppe. Departementet vil påpeke at ifølge direktivet kan språkkunnskapene for yrker som ikke har konsekvenser for pasientsikkerheten vurderes individuelt og fra sak til sak, ut fra hvilket yrke yrkesutøveren skal utøve. Det er også et krav om at dette kun kan skje dersom det er alvorlig og konkret tvil om tilstrekkeligheten av yrkesutøvers språkkunnskaper. Departementet vil bemerke at det for eksempel vil kunne være forskjellige krav til språk alt ettersom hvor stor kontakt yrkesutøver har med kunder.

Elektronisk søknad

Arbeidstilsynet og Norges vassdrags- og energidirektorat påpeker at de må utvikle sine søknadsportaler da de i dag ikke er tilrettelagte for elektronisk søknad. NOKUT på sin side ønsker å påta seg rollen som administrator for utvikling av elektronisk søknad. Den praktiske implementeringen av elektronisk søknad vil fastsettes i forskrift.

Departementet har vært i kontakt med Brønnøysundregistrene/Altinn om muligheten for å utvikle en elektronisk søknadsportal for godkjenningkontorene. Departementet anser at det vil være en god løsning, dette fordi en slik løsning er rimelig å utvikle og vil bygge på allerede utviklede løsninger. Videre er de aller fleste godkjenningkontorene allerede tilknyttet Altinn, systemet er driftssikkert og kan lett utvides med ny funksjonalitet. Det legges opp til at det vil være et enkelt system der yrkesutøver kan lage en profil, fylle ut søknad og legge ved dokumentasjon. Deretter vil godkjenningkontoret motta en melding om søknaden og kan hente denne hos Altinn. Videre kan godkjenningkontoret sende meldinger til søker via Altinn og sende godkjenningbrev der dette er aktuelt. Dette vil etter departementets oppfatning tilfredsstille kravene til direktivet om elektronisk søknad.

Departementet fremmer etter dette forslag i samsvar med forslag i høringsbrevet. Departementet viser for øvrig til lovutkastet og merknader. Departementet gjør oppmerksom på at reglene om bruk av akademisk tittel og yrkestittel er samlet i en bestemmelse.

4.13 Administrative bestemmelser

I direktiv 2005/36/EF er det et krav om at landene skal utpeke en koordinator, og at det skal være ett assistansesenter som viderefører funksjonene i dagens kontaktpunkt. Et viktig tilleggshensyn er å sikre nasjonal koordinering av direktivets bestemmelser. Det er videre krav om at det regelmessig skal innhentes statistikk som skal publiseres på EUs nettside over regulerte yrker.

4.13.1 Direktivets innhold

Administrativt samarbeid

Krav til administrativt samarbeid reguleres i artikkel 56 i direktiv 2005/36/EF. Bestemmelsen setter krav til at ansvarlige myndigheter i Norge skal samarbeide med andre ansvarlige myndigheter i EØS eller Sveits i forbindelse med godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

Ansvarlige myndigheter skal utveksle informasjon om disiplinære og strafferettslige sanksjoner som vil ha konsekvenser for utøvelsen av yrket. Dette gjelder uten hensyn til den lovbestemte taushetsplikten i forvaltningslovens § 13. Det er nytt i endringsdirektivet at ansvarlige myndigheter skal benytte IMI ved slik informasjonsutveksling.

Varslingsmekanismer

Krav til varslingsmekanismer er nytt og er regulert i artikkel 56a. Ansvarlig myndighet skal varsle ved to forhold til samtlige EØS-stater. For det første der yrkesutøver har fått begrenset eller forbudt retten til å utøve yrket, både midlertidig og permanent. Varslingsplikten gjelder for spesifikke yrker. For det andre skal ansvarlig myndighet også varsle når det foreligger dom for bruk av falske vitnemål i forbindelse med søknad om godkjenning for yrker som omfattes av direktivet. Dette gjelder uansett yrke.

Når det gjelder varslingsmekanismer overfor borgere og kvalifikasjoner fra Sveits vises det til omtale under punkt 4.1.2.

Europakommisjonen utarbeidet en rettsakt om profesjonskort og varslingsmekanismer (Kommisjonens gjennomføringsforordning) som ble vedtatt 24. juni 2015. Rettsakten vil bli tatt inn i EØS-avtalen etter at direktiv 2013/55/EU er tatt inn. Ordningen med varslingsmekanismer vil derfor starte senere i EØS/EFTA-landene enn for resten av EU, der ansvarlige myndigheter kan sende varslinger via IMI fra 18. januar 2016.

Varslingsmekanismene omfatter yrker som gjelder opplæring av mindreårige, inkludert barnehage. Departementet gjør oppmerksom på at dette gjelder uansett yrke som har med opplæring å gjøre, for eksempel vil trafikklærere og diakoner som underviser mindreårige være omfattet.

Departementet gjør oppmerksom på at varslingsmekanisme også gjelder for følgende yrker:

- allmennlege
- spesialistlege
- sykepleier med ansvar for alminnelig sykepleie
- tannlege
- spesialisttannlege
- veterinær
- jordmor
- provisorfarmasøyt
- yrker som har konsekvenser for pasientsikkerhet

Dette reguleres i forskrift til helsepersonelloven og dyrehelsepersonelloven.

Varslingen skal skje via IMI, og ansvarlige myndigheter skal ved varslingen laste opp følgende informasjon i IMI-databasen:

- identiteten til yrkesutøver som har fått begrenset eller forbudt retten til å utøve yrket,
- hvilket yrke det gjelder,
- hvilken myndighet som fattet vedtaket, og
- omfanget av vedtaket og hvilken periode vedtaket gjelder for.

Ansvarlig myndighet skal varsle samtlige EØS-stater innen tre dager. Europakommisjonen har uttalt at varslingen skal skje når dom er avsagt eller når en myndighet har fratatt yrkesutøver retten til å utøve yrket. Ved domsavsigelser og administrative vedtak er det henholdsvis en ankemulighet og en klagerett. Hvis det ikke er gitt oppsettende virkning skal varslingen skje med én gang dommen eller vedtaket er avsagt eller fattet, for da har ikke yrkesutøver rett til å utøve yrket i påvente av anke eller endelig vedtak. Europakommisjonen har videre uttalt at ansvarlig myndighet skal varsle selv om dommen ikke er rettskraftig eller vedtaket overprøvd. Europakommisjonen legger til grunn at det således vil kunne være flere varslinger i IMI-systemet på samme yrkesutøver. Den første varslingen vil skje når dom er avsagt eller vedtak truffet. Den andre varslingen vil skje når dom er rettskraftig og vedtak opprettholdt, og den tredje varslingen vil skje når yrkesutøver har sonet ferdig dommen eller vedtaket opphører.

For tilfeller som gjelder domfellelse for bruk av falske vitnemål foreslår departementet at politiet skal varsle den ansvarlige myndigheten som har anmeldt forholdet. Det er den ansvarlige myndigheten som har anmeldt forholdet som må varsle ansvarlige myndigheter i andre EØS-stater via IMI.

Ansvarlig myndighet skal sende skriftlig melding til yrkesutøver om at varsel er sendt til andre EØS-stater. Yrkesutøver kan klage på at varsel er sendt etter forvaltningslovens regler.

Ansvarlig myndighet skal informere alle EØS-stater via IMI når en begrensning eller et forbud oppheves, og innholdet i IMI skal fjernes innen tre dager.

Det forutsettes at slik informasjonsutveksling kan skje uten hinder av lovbestemt taushetsplikt.

Elektronisk informasjon

Krav til elektronisk informasjon er regulert i artikkel 57 i direktiv 2005/36/EF. Bestemmelsen er endret i endringsdirektivet. Det er et krav etter direktivet at en rekke opplysninger skal gjøres tilgjengelig elektronisk via kontaktpunktet for tjenstedirektivet (Point of Single Contact). Det skal også være mulig å søke godkjenning gjennom dette kontaktpunktet (regulert i artikkel 57a). Etter tjensteloven er Altinn kontaktpunkt for tjenstedirektivet i Norge.

Kontaktpunktet skal ha følgende opplysninger tilgjengelig elektronisk:

- liste over regulerte yrker i Norge med ansvarlig myndighet

- liste over yrker hvor det kan utstedes europeisk profesjonskort
- liste over yrker hvor det kreves forhåndsgodkjenning for å yte tjenesten midlertidig
- liste over regulerte utdanninger
- krav og prosedyrer i forbindelse med godkjenning av yrkeskvalifikasjoner herunder oversikt over gebyr
- opplysninger om klageadgang

Informasjonen skal gis på en klar og tydelig måte og informasjonen skal være tilgjengelig for yrkesutøver. Informasjonen skal holdes oppdatert. Europakommisjonen oppfordrer medlemslandene til å gi informasjonen på flere EU-språk.

Koordinator

Det fremgår av artikkel 56 nr. 4 at hver EØS-stat skal utpeke en koordinator for direktivet. Ved gjennomføringen av direktiv 2005/36/EF ble det bestemt at Kunnskapsdepartementet skulle være koordinator for direktivet.

Koordinators oppgaver er å:

- fremme ensartet gjennomføring av direktivet
- innhente alle relevante opplysninger for gjennomføring av direktivet
- behandle forslag om felles opplæringsrammer og felles opplæringsprøver
- utveksle informasjon om beste praksis for å optimalisere faglig utvikling
- utveksle informasjon om beste praksis om bruk av utligningstiltak

De fire siste strekpunktene er nye i endringsdirektivet.

Assistansesenter

Krav til opprettelse av et assistansesenter er nytt og er regulert i artikkel 57b. Assistansesenteret viderefører funksjonene som er plassert hos dagens kontaktpunkt, som i dag er Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT). Oppgavene som legges til assistansesenteret har ingen vesentlige endringer enn de oppgavene som allerede ligger til dagens kontaktpunkt.

Assistansesenteret skal veilede yrkesutøvere og andre assistansesentre i EØS om innholdet i direktivet samt informere om norsk lovverk og regulerte yrker. Assistansesenteret skal ikke overta godkjenningskontorenes selvstendige informasjonsoppgaver eller ansvar. Assistansesenterets hovedoppgave er informasjon og veiledning, ikke saksbehandling.

Assistansesenteret skal hjelpe yrkesutøvere i å utøve sine rettigheter etter direktivet, enten alene eller i samarbeid med andre assistansesentre eller kontaktpunktet etter tjenstedirektivet (Point of Single Contact) i Norge (Altinn).

Alle de ansvarlige myndighetene i Norge skal samarbeide med assistansesenteret og gi relevant informasjon om yrkesutøveren der dette er aktuelt. Det er presisert at informasjonsutveksling kan foregå uten hensyn til den lovbestemt taushetsplikten. Bakgrunnen for dette er blant annet krav til varslingsmekanismer. Et assistansesenter kan også bli utpekt som et godkjenningsskontor. Da er det viktig med en presisering i loven om at taushetspliktreglene ikke er til hinder for utveksling av informasjon om yrkesutøvere som har mistet retten til å utøve yrket eller blitt domfelt for bruk av falske dokumenter.

Statistikkrapportering

Krav om statistikkrapportering reguleres i artikkel 60 i direktiv 2005/36/EF. Norge ved Kunnskapsdepartementet skal annethvert år sende en rapport til Europakommisjonen med blant annet statistikk om vedtak og en beskrivelse av problemer som yrkesutøvere har opplevd som en følge av direktivet. Fra 18. januar 2016 skal denne rapporten også inneholde statistikk vedrørende delvis adgang til et yrke.

4.13.2 Høringsbrevets forslag

Administrativt samarbeid

Departementet foreslo at bestemmelsen om administrativt samarbeid skulle lovfestes, og med en forskriftshjemmel til å utarbeide nærmere bestemmelser om administrativt samarbeid ved midlertidig tjenesteytelse og etablering.

Varslingsmekanismer

Departementet foreslo at prinsippet om varslingsplikt og bestemmelsene om saksbehandlingsfrister skulle lovfestes. Videre ble det presisert i loven at slik informasjonsutveksling ikke er til hinder for lovbestemt taushetsplikt. I utgangspunktet er varslingsmekanismer administrative regler som gjelder for myndighetene, men siden resultatet av varslingen vil ha betydning for den yrkesutøveren det gjelder tilsier det at reglene om varsling bør reguleres i lov.

Elektronisk informasjon

Departementet foreslo at bestemmelsen om elektronisk informasjon skulle lovfestes. Det ble gitt forskriftshjemmel til å gi utfyllende bestemmelser i forskrift, men departementet har ikke behov for å forskriftsfeste ytterligere bestemmelser på nåværende tidspunkt. Forskriftshjemmelen er gitt fordi det er stor sannsynlighet for at det vil komme utfyllende bestemmelser fra Europakommisjonen på et senere tidspunkt.

Koordinator

Selv om det ikke er noen endringer foreslo departementet at koordinatorrollen skulle lovfestes, og at oppgavene reguleres i forskrift. Siden det ikke eksplisitt fremgår av gjeldende rett at Kunnskapsdepartementet er koordinator, mente departementet at det er hensiktsmessig at det nå skjer en lovfesting av denne oppgaven.

Assistansesenter

Departementet foreslo at bestemmelsen om assistansesenter skulle lovfestes. Departementet vil peke ut hvilket organ som skal være assistansesenter.

Statistikkrapportering

For at Kunnskapsdepartementet som koordinator skal kunne oppfylle sine forpliktelser i henhold til direktivet er det nødvendig med klare hjemler for å kunne innhente statistikk på tvers av departementer og godkjenningsskontor. Departementet foreslo at krav om statistikkrapportering skulle lovfestes, og at oppgavene skulle reguleres ved forskrift. Det ble forutsatt at departementet skulle gis hjemmel til å utarbeide retningslinjer eller utfyllende skriv om hva slags type statistikk som er nødvendig for rapporten.

4.13.3 Høringsinstansenes syn

Flere høringsinstanser har kommentarer til departementets forslag til administrative bestemmelser.

Administrativt samarbeid

Statens vegvesen har praktiske spørsmål til det administrative samarbeidet.

Advokatforeningen uttaler at varslingsplikten som innføres og at norske myndigheter kan be

om opplysninger fra hjemstaten er viktig. I tillegg uttaler de:

«Direktivet gir nok i dag ikke adgang til å be om opplysninger om det er innledet strafferettslig etterforskning eller iverksatt undersøkelsessak fra offentlig myndighet om tilbakekall av autorisasjon, bevilling, lisens eller godkjenning. Advokatforeningen mener at Regjeringen bør arbeide for også en slik varslings- og innsynsrett, da det vil kunne ha betydning både for ansettelse og suspensjon av en yrkesutøver.»

Varslingsmekanismer

Datatilsynet uttaler:

«Utveksling av informasjon om disiplinære og strafferettslige sanksjoner som vil ha konsekvenser for utøvelsen av visse yrker er nødvendig og kan forebygge og forhindre uforsvarlig yrkesutøvelse. Forutsatt at grunnleggende rettigheter etter personvernregelverket er ivare tatt for den varselet omhandler vil hensynet til forsvarlig utøvelse av yrker veie tyngre enn personvernet til den som det blir varslet om.»

«Når norske myndigheter legger opp til utveksling av sensitive personopplysninger til andre land er det imidlertid enkelte prinsipper i personvernretten som det særlig viktig å ivareta. Vi vil i det følgende knytte noen kommentarer til Kunnskapsdepartementets plikt til å sørge for informasjon og informasjonssikkerhet.»

«En grunnleggende tankegang i personvernregelverket er at den som det behandles opplysninger om skal få informasjon om at dette skjer. Dette er viktig for at den enkelte skal kunne ivareta sine interesser, herunder sine rettigheter etter personopplysningsloven.»

«Av høringsnotatet fremgår det at alle yrkesutøvere som får begrenset eller forbud mot utøvelsen av sitt yrke, skal få skriftlig melding om dette fra ansvarlig myndighet, og yrkesutøver kan klage på denne tilbakemeldingen etter forvaltningslovens regler. Klageretten er spesifisert i forskriftens § 7-3...»

«Den som det varsles om har krav på informasjon i samsvar med personopplysningsloven §§ 19-20. Vi støtter Kunnskapsdepartementets forslag om å innta en plikt for ansvarlig myndighet å informere om varslingen i bestemmelsen som omhandler klagerett. Vi mener imidlertid

at innholdet i informasjonsplikten bør spesifiseres. Forskriftsbestemmelsen bør enten vise til personopplysningsloven §§ 19-20 eller spesifiseres nærmere hvilken informasjon den det varsles om har krav på. Særlig vil det være av betydning å få vite hvilke personopplysninger som utleveres, hvem som får tilgang til opplysningene, om opplysningene blir slettet, om opplysningene blir kommunisert via en sikker kanal etc.»

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap foreslår at bestemmelsen om varslingsmekanismer tas inn i forskrift, videre foreslår de at bestemmelsen endres til:

«Ansvarlig myndighet skal varsle ansvarlig myndighet i øvrige EØS-stater når en yrkesutøver midlertidig eller varig, får begrenset sin rett til å utøve yrket innen utdanning av mindreårige, herunder barnehage. Varsel skal sendes innen tre kalenderdager etter dato for vedtak eller når dom er rettskraftig.

Plikten etter første ledd gjelder også øvrige yrker som omfattes av loven når yrkesutøveren er dømt for bruk av falsk dokument i sak etter loven.

Varslingsplikten gjelder uten hensyn til lovbestemt taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13.

Departementet kan gi»

Politidirektoratet har gitt en uttalelse til forslaget til endringer i politiregisterforskriften, hvor de er kritiske til kravet om at varsling skal sendes innen tre dager. Dette fordi det tar tid før domsavgivelsen kommer frem til saksansvarlig jurist i politiet. Videre at det er uklart hvilke yrker underrettingsplikten knytter seg til, hvem som er ansvarlig myndighet og at det kan være vanskelig å varsle når forbudet opphører. I tillegg uttaler direktoratet:

«Politidirektoratet slutter seg til bekymringen som er kommet til uttrykk i forbindelse med forslaget om å legge varslingsplikten til politiet ettersom bestemmelsen ikke synes praktisk gjennomførbar. Dersom varslingsplikten tillegges politiet forutsetter det en tilgjengelig database med register/oversikt over hvilke yrker og personer som omfattes av lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra en EØS-stat eller Sveits, samt en oversikt over hvem som er «ansvarlig myndighet» for yrkesutøverne. Videre er det behov for en varslingsmekani-

nisme i databasen, slik at politiet har mulighet til å overholde varslingsfristen hva gjelder tidspunkt for når forbudet opphører.»

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) uttaler:

«Dersom NOKUT blir assistansesenter, vil det være hensiktsmessig å plassere mandatet for varsling om bruk av falske dokumenter for ikke-regulerte yrker til NOKUT. NOKUT har i dag mandat til å godkjenne utenlandsk høyere utdanning, og foreslås ansvar for å godkjenne utenlandsk fagutdanning og fagskoleutdanning.»

Statens vegvesen opplyser at det er tilfeller hvor trafikklærere har fått tilbakekalt sin godkjenning etter domfellelse og ønsker å presisere at dette også hører hjemme under yrkene som omfattes av varslingsmekanisme.

KS uttaler:

«Den nye varslingsmekanismen, hvor ansvarlig myndighet innen tre dager skal varsle i alle EØS-stater dersom en yrkesutøver har fått begrenset eller forbudt retten til å utøve et yrke midlertidig eller permanent, vil være et viktig virkemiddel i et arbeidsgiverperspektiv. Det er da nødvendig at varslingsmekanismen fungerer godt.

Elektronisk informasjon

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) uttaler at de bør han ansvaret for den elektroniske informasjonen.

Koordinator

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) uttaler om koordinatorfunksjonen:

«NOKUT er enig i at Kunnskapsdepartementet burde være koordinator for direktivet. Det vil kunne skape konstitusjonelle problemer hvis et underliggende organ av Kunnskapsdepartementet skal kunne instruere andre departementer. Det blir mest ryddig at koordinatorfunksjonen legges til et departement, og at dette departementet er ansvarlig for den helhetlige gjennomføringen av direktivet.»

Næringslivets Hovedorganisasjon og Nelfo uttaler om koordinatorfunksjonen:

«NHO støtter selve lovforslaget fra Kunnskapsdepartementet, men vi mener NOKUT skal inneha koordinatoransvaret og herunder bistå som assistansesenter.»

Assistansesenter

KS har ingen sterke meninger til hvilket organ som bør være assistansesenter, men understreker at et assistansesenter må sikre godt samarbeid med andre aktører som jobber med tilgrensede ansvarsområder.

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) uttaler at det ville være hensiktsmessig om de blir utpekt til assistansesenter.

Næringslivets Hovedorganisasjon og Nelfo uttaler:

«NHO støtter selve lovforslaget fra Kunnskapsdepartementet, men vi mener NOKUT skal inneha koordinatoransvaret og herunder bistå som assistansesenter.»

Landsorganisasjonen i Norge antar at NOKUT kan være egnet myndighet for å utstede europeisk profesjonskort og drive assistansesenter.

Statistikkrapportering

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen mener at oppgaven med innhenting av statistikk bør legges til NOKUT. Videre uttaler NOKUT:

«NOKUT vil videre vise til en rapport fra DAMVAD, avlevert til Barne- og likestillingsdepartementet i år, vedrørende statistikk om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner utenfor EØS-området. I rapporten foreslås det eksplisitt å etablere én felles søknadsportal for godkjenningsordningene med tilhørende statistikkfunksjon, og det foreslås at ansvaret for dette legges til NOKUT.»

4.13.4 Departementets vurderinger

Lovens §§ 22 til 24 har bestemmelser om nasjonalt kontaktpunkt, assistansesenter og innhenting av statistikk. Departementet anser at dette er regler som vil gjelde alle yrker som omfattes av direktivet, også helse- og dyrehelsepersonell yrker som ellers er unntatt fra denne loven. Kunnskapsdepartementet er koordinator og vil vurdere de praktiske løsninger rundt assistansesenter og innhenting av statistikk i forbindelse med forskriftsarbeidet.

Flere høringsinstanser hadde innspill til bestemmelsene om administrative bestemmelser.

Administrativt samarbeid

Statens vegvesen etterlyser mer informasjon om hvordan IMI skal håndteres og hvem som skal ha ansvaret for å gi informasjon til de ulike ansvarlige myndighetene. Departementet anser dette som tilbakemelding rundt praktisk bruk av systemet, og denne type informasjon vil bli gitt direkte til de ansvarlige myndigheter i forbindelse med at de skal starte å benytte IMI. Det vil også bli gitt opplæring i IMI. Det er ikke nødvendig å lov- eller forskriftsfeste dette.

Advokatforeningen uttaler at varslingsplikten etter forslaget § 20 er viktig. Videre påpeker Advokatforeningen at direktivet i dag ikke gir adgang til å be om opplysninger der det er innledet strafferettslig etterforskning eller iverksatt undersøkelsessak. Departementet er enig i denne tolkningen og vil vurdere innspillet fra Advokatforeningen om å arbeide for at varslings- og innsynsretten også skal gjelde der det er innledet strafferettslig etterforskning eller iverksatt undersøkelsessak.

Varslingsmekanismer

Datatilsynet anmoder om at innholdet i informasjonsplikten ved varsling til andre ansvarlige myndigheter i EØS-stater burde spesifiseres og at bestemmelsene i forskrift burde ha en henvisning til reglene i personopplysningsloven. Departementet vil vurdere dette i forbindelse med utarbeidelse av forskriften.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har forslag til presiseringer i loven. Videre foreslår de at bestemmelsene om varslingsmekanismer kan flyttes til forskrift. Departementet vurderer at noen av forslagene til presiseringer i ordlyden gjør lovteksten mer tydelig, og disse forslagene blir hensyntatt og innarbeidet i lovteksten. Forslaget om at bestemmelsen om saksbehandlingsfrister for varslingsmekanismer flyttes til forskrift er ikke hensyntatt.

Politidirektoratet kommer med innspill til forslag til ny bestemmelse i politiregisterforskriften, hvor de mener at ordningen med at politiet skal varsle ansvarlig myndighet ikke er praktisk gjennomførbar. Videre påpeker Politidirektoratet at dersom varslingsplikten legges til politiet så forutsetter det en tilgjengelig database med register/oversikt over hvilke yrker og personer som omfattes av lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Det foreligger en database med en oversikt hvilke

yrker og ansvarlige myndigheter som omfattes av loven. Det er et krav i artikkel 57 at det skal foreligge slik informasjon, se omtale under elektronisk informasjon. Når det gjelder innspillet om at det ikke er praktisk gjennomførbart vil departementet i samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet se nærmere på de praktiske løsningsene når det gjelder varsling.

NOKUT foreslår at de burde være ansvarlig myndighet for varsling ved bruk av falske dokumenter for ikke-regulerte yrker og at de burde være varslingskoordinator for helseyrker og yrker som omhandler opplæring av mindreårige. Departementet vil nevne at det ikke foreligger en plikt til å varsle om falsk dokumentasjon for de ikke-regulerte yrkene, det er kun for de regulerte yrkene i Norge. På den annen side vil Norge kunne motta varslinger for yrker som ikke reguleres i Norge, og da er det naturlig at det utpekes en mottaker for disse varslingene. Departementet anser at det ikke er nødvendig å lovfeste hvem som skal være ansvarlig for varslinger. Det vil kunne være flere varslingskoordinatører, litt avhengig av hvordan dette blir organisert. Helse- og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet vil avgjøre hvordan arbeidet med varslinger skal organiseres for helse- og dyrehelsepersonell-yrker. Kunnskapsdepartementet tar sikte på at assistansesenteret får denne oppgaven for de yrker som omfattes av lovforslaget, og at dette innarbeides i forskriften.

Elektronisk informasjon

NOKUT foreslår at de burde være ansvarlig for elektronisk informasjon og at dette ikke burde forvaltes av kontaktpunktet for tjenstedirektivet (Altinn). Direktivet har krav til at informasjonen skal være elektronisk tilgjengelig på kontaktpunktet for tjenstedirektivet, men det sier ikke noe om hvem som skal ha ansvar for å oppdatere denne informasjonen. Mye av informasjonen er i dag tilgjengelig på nettsidene hos NOKUT. Departementet anser at det ikke er nødvendig å lovfeste hvilket organ som skal være ansvarlig for utvikling av elektronisk informasjon, da dette er et spørsmål om hvordan bestemmelsen skal løses i praksis.

Statens vegvesen etterlyser hvem som skal være ansvarlig for å utarbeide informasjonen. Departementet vil bemerke at den praktiske implementeringen av elektronisk søknad vil fastsettes i forskrift.

Departementet tar sikte på at NOKUT utpekes til oppgaven med å oppdatere og vedlikeholde

selve informasjonen som skal være elektronisk tilgjengelig hos Altinn.

Koordinator

De fleste høringsinstanser er enige i at Kunnskapsdepartementet bør være koordinator for yrkeskvalifikasjonsdirektivet. NHO og Nelfo mener imidlertid at NOKUT burde være koordinator. Departementet vurderer at det vil kunne skape konstitusjonelle problemer hvis et underliggende organ av Kunnskapsdepartementet skal kunne instruere andre departementer. Det blir mest ryddig at koordinatorfunksjonen legges til et departement, og at Kunnskapsdepartementet er ansvarlig for den helhetlige gjennomføringen av direktivet.

Assistansesenter

Flere høringsinstanser hadde kommentarer til opprettelse av et assistansesenter, og i all hovedsak var de enige om at NOKUT burde utpekes til assistansesenter. NOKUT er dagens kontaktpunkt for yrkeskvalifikasjonsdirektivet.

Direktivet forutsetter at det kun skal utpekes ett assistansesenter i hver stat. Departementet vil understreke at selv om det opprettes ett assistansesenter så vil ikke dette frata godkjenningskontorene deres selvstendige informasjonsplikt. Assistansesenteret vil ikke overta dette ansvaret, men vil kunne gi yrkesutøvere og godkjenningskontorer fra andre stater informasjon om hvor de kan finne mer informasjon om hvordan yrket kan bli godkjent. Videre vil assistansesenteret kunne bistå yrkesutøvere som søker godkjenning i Norge ved samarbeid med assistansesenteret i hjemstaten og det aktuelle godkjenningskontor i Norge.

Departementet anser det ikke som nødvendig å lovfeste hvilket organ som skal være assistansesenter. Departementet tar sikte på at NOKUT utpekes til å være assistansesenteret i Norge for direktivet, og vil innarbeide dette i forskriften.

Statistikkrapportering

NOKUT foreslår at de kan innhente statistikk fra godkjenningskontorene og legge inn statistisk informasjon i EUs database. Departementet anser ikke at det er nødvendig å lovregulere hvilket organ som skal innhente statistikkopplysninger. Departementet tar sikte på at NOKUT som assistansesenter skal innhente statistikk fra godkjenningskontorene, og vil innarbeide dette i forskriften.

4.14 Gjennomgang av regulerte yrker

4.14.1 Direktivets innhold

I forbindelse med endringsdirektivet ble det innført et krav om at medlemsstatene skulle foreta en gjennomgang av alle de regulerte yrker som omfattes av yrkeskvalifikasjonsdirektivet, og vurdere hvorvidt reguleringen oppfyller vilkårene nedfelt i artikkel 59 (se nedenfor). I utgangspunktet er ikke Norge omfattet av denne plikten ennå siden endringsdirektivet ikke er tatt inn i EØS-avtalen, men Norge ble likevel med på gjennomgangen. Grunnen til dette er at departementet så det som en stor fordel å være med på den felles gjennomgangen som ble foretatt i EU. Videre er direktiv 2005/36/EF allerede en del av EØS-avtalen og tatt inn i norsk rett, så det var naturlig å gjøre dette samtidig med den gjennomgangen som skjer i EU.

Artikkel 59 nr. 1 og nr. 2 pålegger blant annet medlemsstatene å utarbeide en liste over alle regulerte yrker innen 18. januar 2016. Yrkene som er på denne listen må oppfylle vilkårene i artikkel 59 nr. 3:

- Kravene er verken direkte eller indirekte diskriminerende på grunnlag av nasjonalitet eller oppholdssted
- Kravene er begrunnet i tvingende allmenne hensyn
- Kravene sikrer oppfyllelsen av det tilsiktede mål og går ikke lenger enn det som er nødvendig for å oppfylle målet

Kunnskapsdepartementet har på bakgrunn av de regulerende fagdepartementenes tilbakemeldinger, skrevet en rapport som ble levert til Europakommisjonen i januar 2016. Planen er at rapportene fra EØS-statene skal legges ut på offentlig høring og bli gjennomgått av Europakommisjonen.

Etter artikkel 59 nr. 6 skal statene foreta denne gjennomgangen hvert andre år.

4.14.2 Høringsbrevets forslag

Departementet foreslo at artikkel 59 og gjennomgang av regulerte yrker ikke skulle reguleres i verken lov eller forskrift.

4.14.3 Høringsinstansenes syn

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) uttaler:

«Det savnes en prinsipiell og overordnet drøfting av hvilke muligheter vi fra norsk side har til å utvikle vår kompetansepolitikk gjennom regulering av yrker. Hvilke yrker er lovregulerte og hvorfor? Hva er erfaringene fra snart ti års praksis med yrkeskvalifikasjonsdirektivet? Hvilket handlingsrom har vi visa versa andre EU/EØS-stater til å regulere eller eventuelt avregulere yrker? Det er stor variasjon fra land til land innen EØS-området når det gjelder hvilke yrker som er lovregulerte. Direktivene er såkalte minimumsdirektiver, hvilket gir et betydelig handlingsrom nasjonalt. Direktivene stiller ingen krav til hvilke yrker som skal være regulert i Norge.»

Nelfo uttaler:

«Det som savnes i høringsnotatet, og for så vidt hele prosessen knyttet til det, er en mer prinsipiell og overordnet drøfting av hvilke muligheter vi fra norsk side har til å utvikle vår kompetansepolitikk gjennom et slikt verktøy.»

KS skriver at de i forbindelse med høringsarbeidet har etterlyst informasjon om status for arbeidet med gjennomgang av de regulerte yrkene.

4.14.4 Departementets vurderinger

NHO og Nelfo hadde en generell kommentar som gjaldt regulerte yrker i Norge og hvordan Norge kan utnytte det handlingsrommet som ligger i at yrkeskvalifikasjonsdirektivet er et minimumsdirektiv. Departementet vil nevne at det er opp til landene selv å bestemme hvilke yrker som skal reguleres og hvilke kvalifikasjonskrav som skal stilles for å kunne utøve disse yrkene. Som tidligere nevnt har direktivet til hensikt å forenkle den enkelte borgers mulighet for å få sine kvalifikasjoner godkjent i en annen EØS-stat. Direktivet skal sikre at borgere som er kvalifiserte til å utøve et yrke i en EØS-stat ikke blir diskriminert når de søker adgang til et regulert yrke i en annen EØS-stat. Artikkel 59 pålegger alle medlemsstater å gjennomgå alle regulerte yrker hvert andre år. Norge har foretatt en gjennomgang og sendt en rapport til Europakommisjonen, og det vil komme en oppfølging av denne rapporten fra norsk side. Departementet har likevel valgt å holde denne prosessen utenfor lovforslaget.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringsdirektivet innfører en del ordninger som vil få administrative konsekvenser, dette gjelder innføring av varslingsmekanismer, europeisk profesjonskort og økt krav til administrativt samarbeid. Videre gir direktivet yrkesutøvere en rett til å søke om godkjenning elektronisk, enten direkte hos godkjenningsmyndigheten eller via et sentralt kontaktpunkt. Dette vil føre til en forenkling både for yrkesutøver og godkjenningskontor. Endringen vil få økonomiske konsekvenser hos de godkjenningsmyndighetene der det i dag ikke er mulig å søke om godkjenning elektronisk. Videre vil det kunne oppstå utgifter i forbindelse med utarbeidelse av elektronisk informasjon og opprettelse av et assistansesenter. Det vil kunne komme flere søknader om godkjenning enn før fordi det

ikke lenger er mulig å avvise søknader fra yrkesutøvere med flere enn ett nivå forskjell i utdanningen, jf. endringen i artikkel 13. Kunnskapsdepartementet anser at dette er mindre justeringer som kan tas innenfor eksisterende budsjetter.

En nærmere omtale av de økonomiske og administrative konsekvenser som følger av endringsdirektivet, vil bli nærmere presentert i proposisjon til Stortinget om samtykke til deltagelse i beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2013/55/EU om endring av direktiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner og forordning (EU) nr. 1024/2012 om det administrative samarbeidet ved hjelp av informasjonssystemet for det indre marked («IMI-forordningen»).

6 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 1

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 1.

Den slår fast at lovens formål er å gjøre det enklere for yrkesutøvere som er statsborgere av en EØS-stat eller Sveits å utøve det yrket de er kvalifisert for i hjemstaten, (dvs. i en annen EØS-stat eller Sveits). Videre presiserer bestemmelsen at dette skal skje på lik linje med yrkesutøvere som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i Norge.

Det er viktig å presisere at yrkesutøveren kun gis en rett til å utøve det samme yrket i vertsstaten som vedkommende har utøvet i hjemstaten eller etableringsstaten. Det må derfor dreie seg om det samme yrket. I artikkel 4 nr. 2 er det en omtale av hva som regnes som samme yrke. Det er der de ulike formene for aktivitet eller virksomhet som yrket omfatter, er sammenlignbare. I endringsdirektivet er det lagt til en artikkel 4 nr. 3 som sier at det også kan gis delvis adgang til et yrke.

Til § 2

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 2 nr. 1 og 4.

Første ledd første punktum slår fast prinsippet om at en yrkesutøver som er statsborger av en EØS-stat eller Sveits, og som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i en annen EØS-stat eller Sveits, skal kunne utøve sitt yrke i en annen medlemsstat.

I *første ledd andre punktum* sies det at loven også vil gjelde for yrker som er omfattet av profesjonskort, se punkt 4.10. Det vil si at loven også vil gjelde for borgere som har Norge som hjemstat, hvor ansvarlig myndighet i Norge må verifisere de aktuelle dokumentene.

I *første ledd tredje punktum* åpnes det opp for at tredjelandsborgere som er omfattet av direktiv 2004/38/EF, kan utøve yrket sitt i Norge. Lovens bestemmelser gjelder ikke på samme vilkår for tredjelandsborgere. Det forskjellig fra en EØS-borger som har en rett til å kunne utøve yrket,

mens en tredjelandsborger kun har en rett til å få sin søknad vurdert. Det er derfor ikke gitt at en tredjelandsborger skal få rett til å utøve yrket. Den ansvarlige myndigheten må foreta en konkret helhetsvurdering av hvorvidt man skal tillate tredjelandsborgeren å utøve yrket i Norge. De særlige reglene for tredjelandsborgere vil reguleres i forskriften.

I *andre ledd første punktum* presiseres det at for yrker som omfattes av helsepersonelloven og dyrehelsepersonelloven gjelder kun reglene i §§ 22 til 24 om koordinator, assistansesenter og statistikkrapportering. Disse bestemmelsene gjelder uavhengig av sektortilknytning og det er krav som er satt til myndigheter. Godkjenning av helsepersonell og dyrehelsepersonell reguleres av forskrift om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land eller fra Sveits, og forskrift om rett til å arbeide som dyrehelsepersonell eller seminpersonell etter EØS-avtalen.

I *andre ledd andre punktum* presiseres det at visse bestemmelser i loven ikke gjelder for statsborgere fra Sveits. Direktiv 2005/36/EF gjelder for borgere fra Sveits siden det direktivet er tatt inn i EFTA-avtalens vedlegg K. Praksis er at direktivene tas først inn i avtalen mellom Sveits og EU, deretter tas de inn i EFTA-avtalen. Som følge av folkeavstemmingen i Sveits i februar 2014 hvor det ble flertall for å sette et tak på innvandringen fra EU og EFTA-statene, er prosessen med å ta inn endringsdirektiv 2013/55/EU satt på vent. Dette medfører at de nye bestemmelsene ikke for anvendelse, og for borgere fra Sveits vil kun reglene fra direktiv 2005/36/EF gjelde. Nye bestemmelser som for eksempel felles opplæringsprinsipper, krav til administrativt samarbeid gjennom IMI, europeisk profesjonskort og varslingsmekanismer vil ikke gjelde i og med at Sveits ikke har tilgang til Det indre markeds informasjonssystem (IMI). Det betyr likevel ikke at ansvarlig myndighet kan nekte å besvare henvendelser fra Sveits fordi henvendelsene ikke kommer via IMI. Det er fortsatt en plikt til å besvare henvendelser fra andre ansvarlige myndigheter etter artikkel 56. Selv om det er spesifisert i loven

at det kun er de bestemmelser som gjennomfører direktiv 2005/36/EF som gjelder for Sveits, ser ikke departementet noe i veien for at ansvarlig myndighet i Norge selv kan bestemme at bestemmelser i endringsdirektivet likevel skal gjelde. Dette kan være å gi borgere fra Sveits delvis adgang til et yrke. Ansvarlig myndighet kan dog ikke benytte IMI for å få kontakt med ansvarlig myndighet i Sveits.

I *tredje ledd første punktum* presiseres det at loven ikke gjelder rett til å utøve yrker innen offentlig myndighetsutøvelse. Yrkeskvalifikasjonsdirektivet omtaler ikke offentlig myndighetsutøvelse, men det følger av EØS-avtalen artikkel 39, jf. artikkel 32 at offentlig myndighetsutøvelse ikke er en del av EØS-avtalen. Det er kun utøvelse av offentlig myndighet som er unntatt, ikke all forvaltningsvirksomhet som sådan. Et offentlig organs virksomhet kan innebære myndighetsutøvelse selv om organet kun leilighetsvis utøver offentlig myndighet. Det som er avgjørende for at unntaket skal komme til anvendelse er at utøvelse av offentlig myndighet må skje regelmessig. I henhold til rettspraksis fra EU- og EFTA-domstolen skal det foretas en helhetsvurdering, der det avgjørende er om virksomheten er direkte og spesifikt forbundet med utøvelse av offentlig myndighet. I Norge vil det eksempelvis være naturlig at yrker som politi og dommer faller utenfor lovens virkeområde.

I *tredje ledd andre punktum* presiseres det at loven ikke gjelder for notarer. Selv om notar ikke er et regulert yrke, er det likevel fastsatt spesielle krav til å utføre notarialforretninger. I Norge er det primært tingrettene som har fullmakt til å utføre notarialforretning, men også andre stillinger innenfor offentlig myndighet kan gjøre dette. Siden dette yrket ikke er regulert, men likevel oppstiller krav til hvilken myndighet som kan utføre notarialforretninger, mener departementet at en presisering i loven kan være hensiktsmessig. Det vil klargjøre at utenlandske notarer ikke har rett til å begynne notarvirksomhet i Norge uten å besitte en stilling som etter norsk rett gir slik myndighet. I direktivets artikkel 2 nr. 4 er det slått fast at direktivet ikke kommer til anvendelse på offentlig utnevnte notarer.

Når det gjelder forholdet til andre EU-rettsakter følger det av prinsippet om at spesielle regler får foran generelle regler *lex specialis* at disse rettsaktene skal ha forrang i forhold til yrkeskvalifikasjonsdirektivet. Dette er derfor ikke tatt inn i loven. Direktiv 2005/36/EF dekker ikke yrker som er omfattet av særdirrektiver, for eksempel revisorer som er omfattet av direktiv 2006/43/EF,

forsikringsmeglere som er omfattet av direktiv 2002/92/EF eller advokater som ønsker å utøve advokatvirksomhet under sitt hjemlands tittel som er dekket av direktiv 77/249/EØF og 98/5/EF. Revisjonstjenester som ikke omfattes av direktiv 2006/43/EF vil omfattes av direktiv 2005/36/EF. For advokater vil disse kunne omfattes av direktiv 2005/36/EF hvis de ønsker å få en godkjenning etter direktivet, dette gjelder likevel ikke for midlertidig tjenesteytelse. Videre omfattes de fleste sjøfartsyrkene av direktivene 2005/45/EF og 2008/106/EF. Luftfartsyrkene dekkes av andre direktiver, som for eksempel 2006/23/EF for flyveledere og 91/670/EF for piloter. Felles for disse direktivene er at de vil ha forrang i forhold til direktiv 2005/36/EF.

Fjerde ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om statsborgere av en EØS-stat eller Sveits som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i et tredjeland, og tredjelandsborgere som omfattes av direktiv 2004/38/EF. Lovens bestemmelser gjelder ikke for samme vilkår for tredjelandsborgere, og de særlige reglene for disse yrkesutøverne vil reguleres i forskrift.

Til § 3

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 3. Definisjonene er gjentatt mer eller mindre ordrett i loven for å sikre at direktivets bestemmelse gjennomføres korrekt i norsk rett. Loven inneholder definisjoner av begreper som blir benyttet i loven, mens de andre definisjonene er hjemlet i forskriften. Andre begreper som ikke er definert i direktivet, er likevel definert i loven for å sikre bedre lesbarhet.

Bokstav a definerer lovregulert yrke som én eller flere former for yrkesvirksomhet som er underlagt lov- eller forskriftsfestede krav om bestemte yrkeskvalifikasjoner, eller hvor bruken av en yrkestittel ved lov eller forskrift er begrenset til innehavere av en gitt yrkeskvalifikasjon. Kravene kan være direkte eller indirekte. EU-domstolen har i forskjellige avgjørelser uttalt at et yrke anses indirekte regulert der det er en indirekte lovmessig kontroll med retten til utøve yrket, jf. EU-domstolens avgjørelse i sak C-294/00 § 32 og C-164/94 § 27. Videre har EU-domstolen uttalt i sak C-234/97 §§ 18-21 at for eksempel kollektive avtaler mellom arbeidsmarkedets parter som ikke bare er bindende for de som har underskrevet avtalen, men også er bindende for tredjepersoner og således medfører rettsvirkning for disse vil gjøre at det anses som et regulert yrke. På den annen side vil det ikke være indirekte lov-

regulert dersom arbeidsgivere i praksis kun velger personer med en spesiell utdanning for å utøve en spesiell aktivitet. EU-domstolen i sak C-164/94 § 23 har uttalt at spørsmål om hvorvidt et yrke er lovregulert, avhenger av de rettslige forhold og ikke av arbeidsmarkedsforholdene i den aktuelle staten. Et regulert yrke vil det være der det stilles krav til yrkesutøvers kvalifikasjoner, i motsetning til der det stilles krav til virksomhetens kvalifikasjoner.

Bokstav b definerer yrkeskvalifikasjoner som kvalifikasjoner bekreftet ved et kvalifikasjonsbevis, et kursbevis eller yrkeserfaring. Yrkeskvalifikasjoner kan i enkelte tilfeller kun være yrkeserfaring. Dette er grunnen til at det i direktivet er nevnt både bevis og yrkeserfaring.

Bokstav c definerer kvalifikasjonsbevis. Innholdet i begrepet kvalifikasjonsbevis må leses i sammenheng med kvalifikasjonsnivåene i artikkel 11. Kvalifikasjonsbevis er en vid betegnelse på en rekke dokumenter som dokumenterer en bestått yrkeskvalifikasjon i en EØS-stat eller Sveits. Et kvalifikasjonsbevis kan være Datakortet, kurstilbud i regi av NAV eller andre offentlige organer eller fagforeninger som for eksempel saksbehandlertkurs, truckførerkurs samt fag- og svennebrev og vitnemål fra høyere utdanning (f. eks. bachelorgrad, mastergrad, ph.d.-grad).

Bokstav d definerer ansvarlig myndighet som myndigheter eller organer som er bemyndiget til å utstede eller motta kvalifikasjonsbevis og andre dokumenter eller opplysninger. Videre vil det være myndigheter eller organer som kan motta søknad eller fatte beslutning etter loven. Slike myndigheter vil som oftest omtales som godkjenningskontor.

Bokstav e definerer lovregulert utdanning. For at en utdanning skal kvalifisere som regulert utdanning må det være fastsatt særskilte krav til utdanningens innhold ved lov eller forskrift. Utdanningens innhold vil gjelde både kurs og eventuelle praksis- eller prøveperioder. En regulert utdanning er ikke ensbetydende med at selve yrkesutøvelsen er regulert. Det er derfor viktig å skille mellom regulert utdanning og regulert yrke. En regulert utdanning kan være utdanning med rammeplaner som for eksempel sykepleier og bachelorutdanning i ingeniørfag. Sykepleier er et regulert yrke i Norge, mens ingeniør ikke er det.

Bokstav f definerer yrkeserfaring. Yrkeserfaring er faktisk og lovlig utøvelse av det berørte yrket i en EØS-stat eller Sveits. Dokumentasjon på yrkeserfaring kan være attester fra tidligere arbeidsgivere, attester fra skattekontor eller

utskrift av ligninger, utskrift fra Brønnøysundregisteret i de tilfeller hvor yrkesutøver er selvstendig næringsdrivende, eller utskrifter fra autorisasjonsregister i de tilfeller hvor yrket er regulert.

Bokstav g definerer prøveperiode. Prøveperiode er utøvelse av et regulert yrke under tilsyn av en kvalifisert utøver av dette yrket og eventuelt etterfulgt av videreutdanning. Ansvarlig myndighet skal vurdere om prøveperioden med praksis under tilsyn skal være gjenstand for en vurdering. De nærmere reglene for prøveperioden og vurderingen av denne, samt status for yrkesutøver under tilsyn, skal fastsettes av ansvarlig myndighet.

Bokstav h definerer egnethetsprøve. Egnethetsprøve er en prøve avgrenset til søkerens faglige kunnskaper som gjennomføres av ansvarlig myndighet i vertsstaten med sikte på å vurdere søkerens evne til å utøve et regulert yrke i nevnte EØS-stat eller Sveits. Ansvarlig myndighet skal sammenligne utdanningen som kreves i Norge med den utdanningen som yrkesutøveren har, og utarbeide en liste over de fag som ikke dekkes av det vitnemål eller andre kvalifikasjonsbevis som yrkesutøveren har. Egnethetsprøven skal ta hensyn til at yrkesutøveren er kvalifisert i hjemstaten eller den EØS-stat hvor vedkommende sist oppholdt seg. Egnethetsprøven skal omfatte fag som velges fra listen og som det er en vesentlig forutsetning å ha kunnskap om for å kunne utøve yrket i vertsstaten. Egnethetsprøven kan også omfatte kunnskap om de yrkesetiske regler som gjelder for den aktuelle virksomheten i Norge. Ansvarlig myndighet skal fastsette detaljerte regler for anvendelse av egnethetsprøven og hvilken status en søker som ønsker å forberede seg til egnethetsprøven, har i Norge.

Bokstav i definerer etableringsstat. Etableringsstat er staten hvor yrkesutøveren er etablert og utøver sitt yrke i EØS eller Sveits, som selvstendig næringsdrivende eller arbeidstaker. Dette kan være forskjellig fra hjemstat.

Bokstav j definerer vertsstat. Vertsstat er staten hvor yrkesutøveren ønsker å utøve sitt yrke i EØS eller Sveits, enten ved søknad om etablering eller melding om midlertidig tjenesteytelse.

Bokstav k definerer hjemstat. Hjemstat er staten i EØS eller Sveits hvor yrkesutøveren, som selvstendig næringsdrivende eller arbeidstaker, har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner. Dette kan både være utdanning og praksis. Hjemstat kan være en annen stat en etableringsstat. En yrkesutøver kan ha sin utdanning fra Sverige (hjemstat), etablert i Finland (etableringsstat) og søker godkjenning i Norge (vertsstat).

Bokstav l definerer europeisk profesjonskort. Europeisk profesjonskort er et elektronisk sertifikat som dokumenterer at yrkesutøveren enten oppfyller alle nødvendige betingelser for midlertidig tjenesteytelse i vertsstaten, eller at yrkesutøveren oppfyller alle nødvendige betingelser for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for etablering i vertsstaten. Profesjonskortet gir ingen automatisk rett til å utøve yrket.

Bokstav m definerer Det indre markedes informasjonssystem (Internal Market Information System, forkortet IMI). IMI er en elektronisk database hvis formål er informasjonsutveksling mellom ansvarlige myndigheter i EØS-statene, for eksempel i forbindelse med autorisasjon eller godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Databasen er utviklet, vedlikeholdt og oppdatert av Europakommisjonen. Nærmere bestemmelser om ulike prosedyrer for IMI er hjemlet i Europaparlaments- og rådsforordning 1024/2012 om administrativt samarbeid gjennom informasjonssystemet for det indre marked (IMI-forordningen). IMI-forordningen er tatt inn i norsk rett. Tilgangen til IMI-systemet er begrenset og gjelder bare for myndigheter. Opplysninger som er lagret i IMI-systemet slettes etter en viss tid. IMI tilfredsstiller bestemmelsene i personverndirektivet. På bakgrunn av moderniseringen av direktiv 2005/36/EF, vil IMI også være plattformen som brukes i forbindelse med varslingsmekanismer og europeisk profesjonskort.

Til § 4

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 5 og artikkel 4f nr. 4.

Første ledd fastslår prinsippet om at yrkesutøvere som er lovlig etablert i en annen EØS-stat eller Sveits og som har rett til å utøve et yrke der, har rett til å utøve det samme yrket midlertidig i Norge. Ordningen med midlertidig tjenesteytelse er ikke ny innenfor rammen av EØS-avtalen. For yrkene lege, tannlege, sykepleier, jordmor og veterinær var det regler som åpnet for midlertidig tjenesteytelse. Direktiv 2005/36/EF utvidet ordningen til å gjelde alle yrker som omfattes av direktivet. Endringsdirektiv 2013/55/EU endret ordningen noe, men er for det meste en presisering av ordlyden fra 2005/36/EF. Europakommisjonen har uttalt at det skal være enklere å utøve yrket midlertidig, og i de tilfellene søker skal forhåndsgodkjennes, skal dette være enklere enn ved etablering. Skillet mellom etablering og midlertidig tjenesteytelse får betydning for bl.a. hvilken type dokumentasjon som kan kreves.

Ved vurdering av hva som er midlertidig tjenesteytelse skal det legges vekt på ytelsens varighet, hyppighet, regelmessighet og kontinuitet. Det skal være en individuell og skjønnsmessig vurdering fra sak til sak. I vurderingen vil det være avgjørende om yrkesutøveren kan anses for å være etablert eller ikke. Europakommisjonen har uttalt at det kan være ulike tidsgrenser for et yrke som typisk er sesongbetont og for en aktivitet som gjelder et byggeprosjekt over en lengre periode. EU-domstolen har lagt til grunn at et byggeprosjekt over en lengre periode kan være midlertidig tjenesteytelse dersom yrkesutøver ikke hadde til hensikt å etablere seg i staten, jf. sak C-215/01. I denne saken hadde et portugisisk bygg- og anleggsforetak et oppdrag i Tyskland i tre år uten at foretaket ble ansett som etablert i Tyskland av EU-domstolen.

Etter *andre ledd* kan ansvarlig myndighet vurdere om yrkesutøveren skal få rett til delvis adgang til et yrke. Direktivet har satt opp forskjellige vilkår for når dette kan skje. Disse bestemmelsene blir gjennomført i forskrift til loven. I de tilfellene yrkesutøver må forhåndsgodkjennes og det viser seg at vedkommende ikke oppfyller kravene i Norge, kan ansvarlig myndighet vurdere om yrkesutøver skal gis delvis adgang til å utøve yrket.

Tredje ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift for vurdering av midlertidig tjenesteytelse som skal gjøres fra sak til sak på bakgrunn av ytelsens varighet, hyppighet, regelmessighet og kontinuitet. Videre er det hjemmel til å utarbeide forskrift for bruk av lovbeskyttet tittel, i utgangspunktet skal yrkesutøveren benyttet hjemstatens tittel, men dette gjelder ikke der yrkesutøveren har fått godkjent sine yrkeskvalifikasjoner. Det er også en hjemmel til å forskriftsfeste hvilken informasjon som skal gis til tjenestebrukere, slik som registreringsnummer i offentlige register, navn og adresse på tilsynsmyndigheten i etableringsstaten. Videre kan det utarbeides forskrift for en vurdering av delvis adgang som kan skje i gitte situasjoner.

Til § 5

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 7 nr. 1 og nr. 2.

Etter *første ledd første punktum* kan ansvarlig myndighet kreve forhåndsmelding før tjenesten tilbys i Norge første gang. I tillegg til meldingen, kan ansvarlig myndighet også kreve forskjellige dokumenter. Hvilke dokumenter som kan kreves reguleres i forskrift. Det er et krav om at meldin-

gen er gitt skriftlig, men det stilles ikke krav om hvordan den skal meldes. Det er ikke fastsatt noen krav til når yrkesutøver skal sende meldingen, og det er opp til yrkesutøver selv å vurdere når dette skal gjøres. I de tilfellene yrkesutøver vet at ansvarlig myndighet skal foreta en forhåndskontroll etter artikkel 7 nr. 4, bør meldingen sendes inn i god tid før planlagt oppstart av den midlertidige yrkesutøvelsen. Selve innholdet i forhåndsmeldingen er ikke regulert i direktivet, men ifølge «Code of Conduct» som er utarbeidet av Europakommisjonen i samarbeid med medlemsstatene, skal forhåndsmeldingen inneholde informasjon om for- og etternavn, kontaktopplysninger, nasjonalitet, hvilket yrke vedkommende utøver i etableringsstaten og hvilket yrke som vedkommende ønsker å utøve i Norge. Videre skal det opplyses om forsikringspoliser eller andre typer beskyttelse.

Etter *første ledd andre punktum* skal meldingen fornyes en gang hver tolvte måned, men for personer med profesjonskort er kravet om fornyelse hver 18 måneder, jf. artikkel 4c nr. 1 siste setning.

Tredje ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om forhåndsmeldingens innhold og krav til hvilke dokumenter som skal følge med forhåndsmeldingen. Dette vil være dokumenter som bevis for identitet og nasjonalitet, bekreftelse på at yrkesutøver er lovlig etablert, bevis for yrkeskvalifikasjoner, bekreftelse for at yrkesutøver har arbeidet minimum ett år i løpet av de siste ti år, vandelsattest for de som arbeider i sikkerhetsbransjen, opplæring av mindreårige barn og for yrker som omfattes av automatisk godkjenning som følge yrkeserfaring en attest fra etableringsstaten som bekrefter innhold og aktivitet av yrket.

Til § 6

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 7 nr. 4.

Første ledd slår fast at for særskilte yrker kan ansvarlig myndighet foreta en forhåndskontroll av kvalifikasjonene til yrkesutøver før vedkommende utøver yrket for første gang. Forhåndskontroll kan kun foretas for yrker som har konsekvenser for offentlig helse eller sikkerhet og som ikke er omfattet av automatisk godkjenning. Dette gjelder automatisk godkjenning som følge av godkjenning av yrkeserfaring (direktivets kapittel II), godkjenning på grunnlag av samordning av minstekrav for utdanning (direktivets kapittel III) og godkjenning etter felles opplæringsrammer (direktivets kapittel IIIa). I den situasjonen hvor

yrkesutøver ikke kommer inn under den automatiske godkjenningen, ved for eksempel manglende yrkeserfaring, skal yrkesutøver behandles etter den generelle ordningen og da kan ansvarlig myndighet i gitte tilfeller gjennomføre forhåndskontroll.

Ansvarlig myndighet kan velge å ikke kontrollere kvalifikasjonene. Hvis ansvarlig myndighet likevel ønsker å forhåndskontrollere yrkeskvalifikasjonene, kan ansvarlig myndighet kun gjøre dette når hensynet er å unngå alvorlig skade for tjenestemottakernes helse eller sikkerhet på grunnlag av yrkesutøverens manglende kvalifikasjoner.

Med offentlig sikkerhet menes yrker som har konsekvenser for den fysiske sikkerheten for tjenestemottakerne, men ikke yrker som har konsekvenser for tjenestemottakers materielle sikkerhet slik som juridiske og økonomiske yrker. Det er lite praksis fra EU-domstolen som omtaler eventuelle yrker som faller inn under dette begrepet. Europakommisjonen har imidlertid uttalt at for eksempel en gassinstallatør kan være et yrke som omfattes av offentlig sikkerhet. I Norge er det lagt til grunn at blant annet bergsprenger, maskinfører og trafikklærer er yrker som omfattes av offentlig sikkerhet.

Statene skal etter artikkel 57 nr. 1 bokstav c utarbeide en liste over de ulike yrkene hvor det kreves en forhåndskontroll før yrket kan utøves midlertidig. Listen skal være elektronisk tilgjengelig hos kontaktpunktet for tjenstedirektivet. Dette skal sikre at yrkesutøvere enkelt kan undersøke om yrkesutøvelsen er gjenstand for forhåndskontroll.

Andre ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om kontroll av kvalifikasjoner. Ansvarlig myndighet skal etter mottakelsen av forhåndsmeldingen informere yrkesutøveren om de ikke ønsker å kontrollere yrkeskvalifikasjonene, eller å foreta en kontroll herunder å kreve at yrkesutøver gjennomfører en egnethetsprøve. Ansvarlig myndighet kan også etter vurderingen tillate yrkesutøvelsen av yrket.

Til § 7

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 7 nr. 4.

Første ledd slår fast prinsippet om at ansvarlig myndighet skal avgjøre saken uten ugrunnet opphold og senest innen de frister som er satt i forskriften. Etter *første ledd andre punktum* gis yrkesutøveren en rett til å utøve yrket dersom ansvarlig myndighet ikke fatter et vedtak innen fristen.

Andre ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om saksbehandling og saksbehandlingstider ved midlertidig tjenesteyting. I utgangspunktet må ansvarlig myndighet vurdere om yrkesutøveren kan utøve sitt yrke i Norge innen en måned, men det er ulike grunner til at fristen kan forlenges og i enkelte tilfeller kan ansvarlig myndighet pålegge yrkesutøveren å gjennomføre en egnethetsprøve. Men i enkelte tilfeller kan det gis anledning til en saksbehandlingstid på inntil fem måneder, i løpet av denne perioden må det vurderes om det er vesentlige forskjeller i yrkeskvalifikasjonene, og om yrkesutøver må ha gjennomført en egnethetsprøve, må denne ha vært gjennomført og vurdert innen fristen på fem måneder. Hvis fristene ikke overholdes så har yrkesutøveren rett til å utøve yrket.

Til § 8

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivets artikkel 4f, 10 og 11.

Første ledd slår fast at bestemmelsen ikke gjelder for regulerte yrker som omfattes av godkjenning etter direktivets kapittel II om godkjenning på grunnlag av yrkeserfaring (§ 9 i loven) og godkjenning etter felles opplæringsrammer eller felles opplæringsprøve §§ 10 og 11 i loven. Reglene skal imidlertid benyttes subsidiært i forhold til godkjenning etter kapittel II. Det vil si at dersom yrkesutøver ikke tilfredsstillt kravene i § 9 om yrkeserfaring skal søknaden vurderes etter den generelle ordningen.

Nyutdannede som omfattes av kapittel II i direktivet om godkjenning på grunnlag av yrkeserfaring vil ikke tilfredsstillt kravene til yrkeserfaring og må begrunne søknaden med oppnådd kvalifikasjonsbevis.

I følge direktivet så kan yrkesutøver som søker godkjenning etter direktivets kapittel III, men som ikke oppfyller samtlige utdanningskrav for yrket og heller ikke kan støtte seg på reglene om ervervede rettigheter, bli vurdert etter reglene i den generelle ordningen. Direktivets kapittel III er godkjenning på grunnlag av samordning av minstekrav i utdanning (lege, sykepleier, farmasøyt, jordmor, tannlege, veterinær og arkitekt). Bestemmelsen i lovens § 8 vil ikke omfatte yrkene som omfattes av direktivets kapittel III. Dette fordi som nevnt i § 2 i loven så unntas yrker som omfattes av helsepersonelloven og dyrehelsepersonelloven Helse- og dyrehelseyrker fra loven. Arkitekt er ikke et regulert yrke i Norge og det yrket omfattes ikke av loven.

Andre ledd slår fast hovedprinsippet om at yrkesutøvere som utøver et yrke i en annen EØS-stat eller Sveits, har rett til å utøve det samme yrket i Norge på samme vilkår som de som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i Norge. Det er forskjeller mellom landene på hvilke yrker som er regulert eller ikke. En person som utøver et yrke, som er regulert eller ikke-regulert i hjemstaten, vil komme inn under lovens bestemmelser dersom yrket er regulert i Norge.

Etter *tredje ledd* kan ansvarlig myndighet vurdere om yrkesutøver skal gis delvis adgang til yrket. Direktivet har satt opp forskjellige vilkår for når dette kan skje, disse bestemmelsene er gjennomført i forskrift til loven.

Femte ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om kvalifikasjonsnivåer, vilkår for godkjenning etter den generelle ordningen, unntak fra bestemmelsen, krav til prøveperiode og egnethetsprøve, og bestemmelser om delvis adgang til et yrke. I forskriften vil de fem kvalifikasjonsnivåene i direktivet være regulert, videre vil det være regler for når ansvarlig myndighet kan ilegge utlikningstiltak som prøveperiode og egnethetsprøve. Dette er tiltak som ansvarlig myndighet kan iverksette når det er avdekket mangler i søkers utdanningsbakgrunn i forhold til det som kreves for yrkesutøvelse i Norge. Videre vil det være detaljerte regler om delvis adgang til et yrke hvor de ulike kriteriene for å kunne gi delvis adgang kommer frem.

Til § 9

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivets artikkel 16.

Første ledd slår fast prinsippet om automatisk godkjenning på grunnlag av yrkeserfaring. Automatisk godkjenning på grunnlag av yrkeserfaring er en videreføring av prinsippet i direktiv 1999/42/EF. Dette omfatter aktiviteter som er gitt i vedlegg IV til direktivet 2005/36/EF. Det er ikke mange yrker som omfattes av denne ordningen i Norge og er typisk for yrker hvor det kreves en yrkesfagutdanning enten fra videregående eller fagskole. Det vil f.eks. være yrker innenfor elektrosektoren inkludert heismontør, samt teknisk leder ved godkjent kontrollorgan for periodisk kjøretøykontroll.

Andre ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om automatisk godkjenning på grunnlag av yrkeserfaring. I forskriften vil kravene til yrkeserfaring i artikkel 17 til 19 være opplistet.

Til § 10

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 49a.

Første ledd slår fast at yrkesutøver som har et bevis på yrkeskvalifikasjoner ervervet i en annen EØS-stat på grunnlag av felles opplæringsrammer som fastsatt etter direktiv 2005/36/EF artikkel 49a, har rett til å utøve et yrke i Norge på lik linje med de som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i Norge. Europakommisjonen har fått delegert myndighet til å utarbeide rettsakter som skal gi nærmere regler om felles opplæringsprinsipper. Det er per 1. juni 2015 ennå ikke foreslått noen rettsakter til denne ordningen. Det er viktig å presisere at felles opplæringsprinsipper ikke erstatter strukturen og innholdet i norsk utdanning. Videre at ordningen kun vil gjelde i de tilfeller der Norge har innført en slik felles opplæringsramme for det aktuelle yrket.

Andre ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om felles opplæringsrammer når det blir aktuelt.

Til § 11

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 49b.

Første ledd slår fast at yrkesutøver som har bestått en prøve i en annen EØS-stat på grunnlag av felles opplæringsprøve som er fastsatt etter direktiv 2005/36/EF artikkel 49b, har rett til å utøve et yrke i Norge på lik linje med for de som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i Norge. Europakommisjonen har fått delegert myndighet til å utarbeide gjennomføringsrettsakter som skal gi nærmere regler om felles opplæringsprøver. Det er per 1. juni 2015 ennå ikke foreslått noen rettsakter til denne ordningen. Det er viktig å presisere at felles opplæringsprøver ikke erstatter strukturen og innholdet i norsk utdanning. Videre at ordningen kun vil gjelde i de tilfeller der Norge har innført en slik felles opplæringsprøve for det aktuelle yrket.

Andre ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om felles opplæringsrammer når det blir aktuelt.

Til § 12

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 50.

Første ledd slår fast at ansvarlig myndighet kan kreve at yrkesutøver fremlegger dokumentasjon ved søknad om etablering. Ansvarlig myndighet

kan blant annet kreve bevis på identitet, bekrefte på yrkeserfaring, vandelsattest, forsikringspoliser med mer. For en uttømmende liste, vises det til vedlegg VII i direktiv 2005/36/EF. Ansvarlig myndighet kan be om at yrkesutøver fremlegger opplysninger om utdanning i den utstrekning det er nødvendig for å fastslå om det foreligger vesentlige forskjeller i forhold til utdanningen som kreves i Norge. Hvis det er umulig for yrkesutøver å fremlegge disse opplysningene, skal ansvarlig myndighet i Norge via IMI henvende seg til ansvarlig myndighet i hjemstaten for å be om opplysninger.

Andre ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om dokumentasjonskrav ved søknad om etablering. Det vil bl.a. være regler for hvilken dokumentasjon som kan kreves, når de skal være utstedt og at ansvarlig myndighet skal benytte IMI ved utveksling av informasjon mellom ansvarlig myndigheter i de ulike landene. Det er også et krav om at opplysningene skal behandles fortrolig.

Til § 13

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 51.

Etter *første ledd* skal ansvarlig myndighet behandle søknaden uten ugrunnet opphold og innen de frister som er satt i forskrift.

Etter *andre ledd* har yrkesutøver klagerett på selve vedtaket som ansvarlig myndighet fatter og klagerett på manglende fattet vedtak. Forvaltningsloven forutsetter at det er fattet et enkeltvedtak, men i denne bestemmelsen gis yrkesutøver klagerett på manglende fattet vedtak.

Tredje ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om saksbehandling og saksbehandlingsfrister. Forskriften vil ha regler om at den ansvarlig myndighet skal bekrefte at søknad er mottatt innen en måned og opplyse om eventuelle mangler ved søknaden eller manglende dokumentasjon. Deretter skal den behandles innen tre måneder, den fristen kan utvides med en måned for yrker som faller inn under den generelle godkjenningsordningen eller på grunnlag av yrkeserfaring.

Til § 14

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 4a til 4e.

Reglene om europeisk profesjonskort er nye bestemmelser, og Europakommisjonen har fått myndighet til å utarbeide en gjennomføringsretts-

akt. Europakommisjonen har vedtatt en rettsakt som presiserer reglene i direktivet (Kommisjonens gjennomføringsforordning 2015/983 av 24. juni 2015 om prosedyre for utstedelse av europeiske profesjonskort og bruk av varslingsmekanisme til Europaparlaments- og Rådsdirektiv 2005/36/EF.) Borgere fra Sveits er ikke omfattet av profesjonskort. Selv om det omtales som et europeisk profesjonskort vil det ikke utstedes et fysisk kort, det er mer en elektronisk prosedyre for få godkjent sine yrkeskvalifikasjonsdokumenter på en rask måte. Europakommisjonen legger opp til at yrkesutøvere som har fått profesjonskort kan skrive ut dette. Videre legges det opp til at potensielle arbeidsgivere kan undersøke på en egen nettside om yrkesutøveren har et gyldig profesjonskort.

Første ledd slår fast at yrkesutøvere etter søknad har rett til å få et profesjonskort som er omfattet av ordningen. Kommisjonens gjennomføringsforordning har regler om hvilke yrker dette gjelder og i første omgang vil det omfatte eiendomsmegler og fjellfører. Helseyrkene sykepleier, provisorfarmasøyt og fysioterapeut er også omfattet av ordningen med profesjonskort, men disse yrkene er ikke omfattet av lovens virkeområde, jf. § 2. I Norge er ikke fjellfører et regulert yrke. Ordningen vil etter hvert utvides til flere yrker, og Europakommisjonen vurderer å innføre profesjonskort for bl.a. yrkene lege, ingeniør og spesialsykepleier på et senere tidspunkt. Det er kun lege av disse yrkene som er regulert i Norge, yrket omfattes som nevnt ikke av loven jf. § 2.

I *andre ledd* slås det fast at ansvarlig myndighet i Norge skal behandle søknaden uten ugrunnet opphold og senest innen de frister som er satt i forskriften.

Det er etter *tredje ledd* et krav om at ansvarlig myndighet skal benytte IMI i forbindelse med utstedelse av profesjonskort. All dokumentasjon og informasjon om profesjonskort foregår i IMI.

Femte ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om profesjonskort. Det vil omtales hvilke yrker som omfattes av ordningen. Det vil være et skille mellom når profesjonskort skal gis til yrkesutøvere som ønsker å utøve yrket midlertidig og når yrkesutøvere ønsker å etablere seg. Videre vil det være et skille mellom arbeidsoppgaver som ansvarlig myndighet vil ha som hjemstat og som vertsstat. All saksbehandling vil foregå via IMI.

Til § 15

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 53.

Første ledd slår fast at yrkesutøvere skal ha de språkkunnskaper i norsk som er nødvendig for å utøve det regulerte yrket i Norge. Kravet til språkkunnskaper vil variere fra yrke til yrke, fra aktivitet til aktivitet og vil være proporsjonalt i forhold til det yrket som skal utøves.

Andre ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om krav til og kontroll av språkkunnskaper. Forskriften vil regulere når ansvarlig myndighet kan foreta en kontroll av språkkunnskaper, det vil være etter at yrkesutøvere har fått godkjent sine yrkeskvalifikasjoner og dersom det er sterk tvil om kunnskapene er tilstrekkelig for å kunne utøve yrket i Norge. En språkkontroll skal stå i rimelig forhold til den aktiviteten som skal utføres. Et pålegg om språkkontroll kan påklages etter forvaltningslovens regler.

Til § 16

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikler 4f nr. 5, 7 nr. 4 sjette avsnitt, 52 og 54.

Første ledd slår fast at yrkesutøvere som er godkjent etter direktivet skal ha rett til å benytte hjemstatens akademiske tittel. Hvis den akademiske tittelen på hjemstatens språk kan forveksles med en tittel hvor det kreves en tilleggsutdanning som yrkesutøveren ikke har, kan ansvarlig myndighet kreve at yrkesutøvere benytter akademisk tittel fra hjemstaten i en form som gjør at titlene ikke forveksles med norske titler. Dette gjelder både ved midlertidig tjenesteytelse og etablering.

Andre ledd fastslår at yrkesutøvere som er godkjent etter direktivet kan bruke den yrkestittel og eventuelle forkortelser som gjelder i Norge. Dette gjelder både for yrkesutøvere som er godkjent for å kunne utøve yrket midlertidig og der yrkesutøvere har fått godkjenning etter etablering. Yrkesutøvere som ikke har fått godkjenning for å kunne utøve yrket midlertidig skal benytte etableringsstatens tittel. Det gjelder ikke for de som har fått en delvis adgang til et yrke. Yrkesutøvere skal i slike tilfeller benytte yrkestittel fra hjemstaten, og det skal klart komme frem for tjenestemottaker omfanget av yrkesutøvers yrkeskvalifikasjon.

Tredje ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om bruk av akademisk tittel og unntak fra regelen. Forskriften vil regulere retten til å benytte hjemstatens akademiske tittel, unntatt i de tilfeller den kan forveksles med den norske tittelen. Videre retten til å benytte norsk tittel i de tilfellene yrkeskvalifikasjonene er kontrollert og godkjent.

Til § 17

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 57a.

Første ledd slår fast at yrkesutøvere skal kunne søke om godkjenning gjennom en elektronisk søknad hos kontaktpunktet for tjenstedirektivet (Single Point of Contact) i Norge er dette Altinn, eller hos den ansvarlige myndighet. Bestemmelsen presiserer at bruk av elektronisk søknad ikke hindrer ansvarlige myndigheter om å kreve bekreftede kopier hvis det foreligger tvil om dokumentene som er sendt elektronisk. Der det er mulig skal kontaktpunktet eller ansvarlige myndigheter tillate bruk av elektroniske signaturer.

Det følger ikke av direktivet, men det forutsettes at yrkesutøver kan reservere seg mot elektronisk søknad dersom vedkommende ønsker det. Yrkesutøver må i slike tilfeller følge de retningslinjer som fremgår av eForvaltningsforskriften § 9.

Andre ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om elektronisk søknad, hvor det sies at ansvarlig myndighet kan be om bekreftede kopier det er et strengt nødvendig.

Til § 18

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 4c nr. 2, 4d nr. 7 og 51 nr. 3.

Yrkesutøver har klagerett på selve vedtaket som ansvarlig myndighet fatter og klagerett på manglende vedtak innen de fristene som er satt med hjemmel i loven. Enkeltvedtak kan påklages etter regelen i forvaltningslovens kap. VI. Forvaltningsloven forutsetter at det er fattet et enkeltvedtak, men i denne bestemmelsen gis yrkesutøver klagerett på manglende fattet vedtak innen fristen. Det er ikke aktuelt med klagerett for manglende vedtak innen fristen for midlertidig tjenesteytelse, fordi dersom ansvarlig myndighet ikke overholder fristene kan yrkesutøveren starte å tilby sine tjenester midlertidig.

Til § 19

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 56.

Etter *første ledd* skal ansvarlige myndigheter i forbindelse med søknad om godkjenning samarbeide med andre ansvarlige myndigheter, dette skal skje via IMI. Det vil typisk være der en ansvarlig myndighet i vertstaten ber om en bekreftelse på utdanningspapirene til yrkesutøver

av ansvarlig myndighet i hjemstaten. Tidligere ble dette gjort via post, e-post eller fax. Nå er det et krav om at dette skal skje via IMI. Dette vil foreløpig ikke gjelde for søknader fra Sveits, jf. § 2 andre ledd. Dette vil hindre at ansvarlige myndigheter sender f.eks. utdanningspapirer over e-post. Videre vil det sikre en raskere tilbakemelding ved at henvendelsen går direkte til ansvarlig myndighet i hjemstaten

Etter *andre ledd* skal ansvarlige myndigheter utveksle informasjon om disiplinære og strafferettslige sanksjoner som vil ha konsekvenser for utøvelsen av yrket. Dette gjelder uten hinder av den lovbestemte taushetsplikten i forvaltningslovens § 13. Dette er noe annet enn varslingsmekanismen i § 20, i denne bestemmelsen så skal ansvarlig myndighet gi opplysninger om f.eks. disiplinære sanksjoner dersom de blir spurt om dette.

Tredje ledd gir departementet hjemmel til å gi forskrift om administrativt samarbeid ved etablering og midlertidig tjenesteytelse. Ved midlertidig tjenesteytelse kan ansvarlig myndighet ved rimelig vil be ansvarlige myndigheter i andre EØS-stater eller Sveits opplysninger om yrkesutøveren er lovlig etablert, yrkesutøverens redelige adferd og om det foreligger disiplinære eller strafferettslige sanksjoner i forbindelse med utøvelsen av yrket.

Til § 20

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 56a.

Første ledd første punktum slår fast at dersom en yrkesutøver har mistet eller fått begrenset retten til å utøve et yrke, skal ansvarlig myndighet varsle alle EØS-stater innen tre dager.

Ved tolkningen av fristen for varslingen, skal det legges til grunn at Europakommisjonen har uttalt at varslingen skal skje innen tre kalenderdager, ikke virkedager. Bakgrunnen for dette er at det ikke kan tas hensyn til alle nasjonale helligdager som gjelder i hver EØS-stat. Det legges derfor opp til en meget kort frist for varsling.

Ved tolkningen av når en yrkesutøver har mistet eller fått begrenset retten til å utøve yrket, skal det legges til grunn at Europakommisjonen har uttalt at varslingen skal skje når dom er avsagt eller når en myndighet har fratatt yrkesutøver retten til å utøve yrket. Ved domsavsigelser og administrative vedtak er det henholdsvis en ankemulighet og en klagerett. Hvis det ikke er gitt oppsettende virkning skal varslingen skje med en gang dommen eller vedtaket er avsagt eller fattet, for da har ikke yrkesutøver rett til å utøve yrket i

påvente av anke eller endelig vedtak. Europakommisjonen har videre uttalt at ansvarlig myndighet skal varsle selv om dommen ikke er rettskraftig eller vedtaket overprøvd. Europakommisjonen legger til grunn at det således vil være flere varslinger i IMI-systemet på samme yrkesutøver. Den første varslingen vil skje når dom er avsagt eller vedtak truffet. Den andre varslingen vil skje når dom er rettskraftig og vedtak opprettholdt, og den tredje varslingen vil skje når yrkesutøver har sonet ferdig dommen eller vedtaket opphører.

I *første ledd andre punktum* skal varslingen gjelde for yrkesutøvere som arbeider med opplæring av mindreårige. Dette gjelder yrker innenfor barnehage, grunnskole- og videregående opplæring. Det kan også være andre regulerte yrker som vil omfattes av varslingsmekanismer enn barnehageyrker og læreryrker. Det har vært diskutert innad i EU hvorvidt trafikklærer, kateket, prest og diakon skal være omfattet av varslingen. Europakommisjonen legger opp til at medlemsstatene selv vurderer hvorvidt et yrke skal omfattes av varslingsplikt, men presiserer at en vid tolkning kan legges til grunn. Departementet legger til grunn at varsling bør skje for alle yrker som gjelder opplæring av mindreårige, da også for yrkene trafikklærer, kateket, prest og diakon.

Andre ledd gjelder hvor yrkesutøver har blitt domfelt for bruk av falske dokumenter. Disse tilfellene omfattes også av varslingsplikten etter første ledd første punktum, men gjelder alle yrker som er omfattet av loven, ikke bare yrker som arbeider med mindreårige. Det betyr at varslingsplikten ved domfellelse for falske dokumenter gjelder for 87 regulerte yrker som omfattes av loven.

Tredje ledd presiserer at varslingsplikten gjelder uavhengig av den lovbestemte taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13. Dette for å sikre at ansvarlige myndigheter kan dele nødvendig informasjon med de øvrige EØS-statene innenfor fristen.

Fjerde ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift for hvilke yrker som omfattes av varslingsplikt. Direktivet har en opplisting av hvilke yrker som er omfattet av varslingsplikten. Videre er det en hjemmel for å utarbeide regler for hva en varsling skal inneholde og regler for klageadgang. Direktivet gir yrkesutøver en rett til å klage på den varslingen som er sendt.

Til § 21

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 57.

Etter *første ledd* er det et krav at en rekke opplysninger skal gjøres tilgjengelig elektronisk via kontaktpunktet for tjenestedirektivet (Point of Single Contact). Det skal også være mulig å søke godkjenning gjennom dette kontaktpunktet. Etter tjenesteloven er Altinn kontaktpunkt for tjenestedirektivet i Norge. Det er videre krav til at kontaktpunktet skal ha en rekke informasjon elektronisk tilgjengelig.

Andre ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om elektronisk informasjon. Det er foreløpig ikke vurdert som nødvendig å forskriftsfeste noen ytterligere regler om elektronisk informasjon.

Til § 22

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 56 nr. 4.

Det fremgår av direktivet at hver EØS-stat skal utpeke en koordinator for direktivet. Ved gjennomføringen av direktiv 2005/36/EF ble det bestemt at Kunnskapsdepartementet skulle være koordinator for direktivet. Dette vil også gjelde for helse- og dyrehelsepersonell.

Til § 23

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 57b.

Etter *første ledd* er det et krav at det opprettes et assistansesenter som skal veilede yrkesutøvere og andre assistansesentre i EØS om innholdet i direktivet samt informere om norsk lovverk og regulerte yrker og utdanninger. Det er tenkt at store deler av oppgavene som dagens kontaktpunkt har, vil bli videreført av assistansesenteret. Assistansesenteret skal ikke overta eller frata godkjenningskontorenes selvstendige informasjonsplikt. Assistansesenterets vil gi yrkesutøvere og godkjenningskontor fra andre stater informasjon om hvor de kan finne mer informasjon om hvordan yrket kan bli godkjent, ved å vise til godkjenningsskontoret i Norge.

Etter *andre ledd* skal alle de ansvarlige myndighetene i Norge samarbeide med assistansesenteret og gi relevant informasjon om yrkesutøveren. Det er presisert at informasjonsutveksling kan foregå uten hinder av den lovbestemt taushetsplikten i forvaltningsloven § 13. Bakgrunnen for dette er blant annet krav til varslingsmekanismer. Et assistansesenter kan også bli utpekt som et godkjenningsskontor, og da er det viktig med en presisering i regelverket at taushetspliktreglene ikke er til hinder for utveksling av informasjon for

yrkesutøvere som har mistet retten til å utøve yrket eller blitt domfelt for bruk av falske dokumenter.

Tredje ledd gir departementet hjemmel til å utarbeide forskrift om assistansesenterets ansvar og oppgaver samt mandat til å fastsette hvilket organ som skal være assistansesenter. Departementet tar sikte på å forskriftsfeste at Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) skal være assistansesenter for direktivet i Norge.

Til § 24

Bestemmelsen gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 60.

Norge skal annethvert år sende en rapport til Europakommisjonen som blant annet skal inneholde statistikk om vedtak og en beskrivelse av problemer som yrkesutøver har opplevd som en følge av direktivet. Europakommisjonen forventer at statistikkrapporteringen skjer hvert år. Fra 18. januar 2016 skal denne rapporten også inneholde statistikk vedrørende delvis adgang til et yrke.

For at Kunnskapsdepartementet som koordinator skal kunne oppfylle sine forpliktelser i henhold til direktivet er det nødvendig med klare hjemler for å kunne innhente statistikk på tvers av departementer og godkjenningsskontor. Departementet gis hjemmel til å utarbeide forskrift om opplysninger som skal innberettes og form for innberetning. Europakommisjonen har bestemt hvilke opplysninger som skal innhentes og opplysningene publiseres i databasen over regulerte yrker i EU/EØS og Sveits. Europakommisjonen ber om en oversikt over antall søknader som er godkjent etter de forskjellige ordningene og hvor mange som er godkjent etter gjennomgått prøve-

periode og egnethetstest. Videre avslag etter godkjenning som følge av yrkespraksis, avslag som etter prøveperiode og egnethetstest. Det skal også innrapporteres hvor mange som klager ansvarlig myndighet har mottatt i løpet av perioden, hvor mange som gjennomfører en prøveperiode og hvor mange saker godkjenningmyndigheten ikke er ferdig med å behandle når innrapporteringen skjer ved årsskiftet. Videre antall yrkesutøvere som har fått delvis adgang til et yrke.

Til § 25

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

Regelen åpner opp for at visse regler kan tre i kraft på et senere tidspunkt. Departementet viser bl.a. til at reglene om europeisk profesjonskort og varslingsmekanismer kan tre i kraft på et senere tidspunkt fordi dette også er avhengig av når IMI blir åpnet opp for EØS/EFTA-statene. Dette vil først skje fra det tidspunkt direktiv 2013/55/EU er trådt i kraft i EØS-avtalen og dette kan være på et senere tidspunkt enn når loven trer i kraft. Dette er også avhengig av om Island og Liechtenstein har tatt konstitusjonelle forbehold i forbindelse med at direktivet tas inn i EØS-avtalen.

Kunnskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsloven).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsloven) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsloven)

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1 Lovens formål

Lovens formål er å legge til rette for at en yrkesutøver som er statsborger av en EØS-stat eller Sveits, kan utøve yrket sitt i Norge på lik linje med en yrkesutøver som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i Norge, i samsvar med EØS-avtalen vedlegg VII og Konvensjonen om opprettelse av Det europeiske frihandelsforbund (EFTA-konvensjonen), jf. direktiv 2005/36/EF.

§ 2 Lovens virkeområde

Loven gjelder yrkesutøvere med statsborgerskap fra en EØS-stat eller Sveits som vil utøve et lovregulert yrke i Norge, og som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner eller fått disse godkjent i en annen EØS-stat eller Sveits. Loven gjelder videre for yrker som er omfattet av ordningen med europeisk profesjonskort. Loven gjelder med visse begrensninger også tredjelandsborgere som omfattes av direktiv 2004/38/EF, jf. fjerde ledd.

For yrker som omfattes av lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. og lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell, gjelder kun §§ 21 til 23. For statsborgere fra Sveits gjelder ikke §§ 10, 11, 14, 19 første ledd annet punktum og 20.

Loven gir ikke rett til å utøve yrker innen offentlig myndighetsutøvelse. Loven gjelder ikke for offentlig utnevnte notarar.

Departementet kan gi forskrift om statsborgere av en EØS-stat eller Sveits som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i et tredjeland, og tredjelandsborgere som omfattes av direktiv 2004/38/EF.

§ 3 Definisjoner

I denne loven betyr

a) *lovregulert yrke*: en eller flere former for yrkesvirksomhet som er underlagt lov- eller forskriftsfestede krav om bestemte yrkeskvalifikasjoner, eller hvor bruken av en yrkestittel ved lov eller forskrift er begrenset til innehave av en gitt yrkeskvalifikasjon

- b) *yrkeskvalifikasjoner*: kvalifikasjoner bekreftet ved et kvalifikasjonsbevis, et kursbevis eller yrkeserfaring
- c) *kvalifikasjonsbevis*: vitnemål, attester og annen dokumentasjon utstedt av en myndighet utpekt i henhold til lover eller forskrifter i vedkommende medlemsstat, og som dokumenterer en bestått yrkesrettet opplæring som i hovedsak er ervervet i en EØS-stat eller Sveits
- d) *ansvarlig myndighet*: myndighet eller organ som er særlig bemyndiget til å utstede eller motta kvalifikasjonsbevis og andre dokumenter eller opplysninger, og til å motta søknader og treffe beslutninger som nevnt i denne loven
- e) *lovregulert utdanning*: utdanning som er særlig rettet mot utøvelsen av et bestemt yrke og som omfatter ett eller flere kurs, eventuelt supplert med yrkesrettet opplæring, en praktisk prøveperiode eller yrkespraksis hvis nivå og struktur er fastsatt ved lov eller forskrift
- f) *yrkeserfaring*: faktisk og lovlig utøvelse av det aktuelle yrket i annen EØS-stat eller Sveits
- g) *prøveperiode*: utøvelse av et lovregulert yrke under tilsyn av en kvalifisert utøver av dette yrket og eventuelt etterfulgt av videreutdanning
- h) *egnethetsprøve*: en prøve avgrenset til søkerens faglige kunnskaper som gjennomføres av ansvarlig myndighet i vertsstaten med sikte på å vurdere søkerens evne til å utøve et lovregulert yrke i nevnte EØS-stat eller Sveits
- i) *etableringsstat*: den staten hvor yrkesutøveren utøver eller har utøvd sitt yrke
- j) *vertsstat*: den staten hvor yrkesutøveren har søkt om å utøve sitt yrke enten ved midlertidig tjenesteytelse eller ved etablering
- k) *hjemstat*: den staten hvor yrkesutøveren har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner
- l) *europeisk profesjonskort*: et elektronisk sertifikat som dokumenterer at yrkesutøveren enten oppfyller alle nødvendige betingelser for midlertidig tjenesteytelse i vertstaten, eller godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for etablering i vertsstaten

- m) *Det indre markedes informasjonssystem (IMI):*
EUs database til informasjonsutveksling mellom ansvarlige myndigheter i EØS-statene

Kapittel 2. Midlertidig tjenesteytelse

§ 4 Prinsippet om fri ytelse av tjenester

En yrkesutøver som er lovlig etablert i en annen EØS-stat eller Sveits, og som har rett til å utøve yrke der, har rett til å utøve det samme yrket midlertidig i Norge.

Den ansvarlige myndigheten kan vurdere om yrkesutøveren skal gis delvis adgang til et yrke.

Departementet kan gi forskrift om midlertidig tjenesteytelse, herunder bruk av lovbeskyttet tittel, informasjon til tjenestebrukere og delvis adgang til yrker.

§ 5 Forhåndsmelding

Første gang tjenesten ytes i Norge, kan den ansvarlige myndigheten kreve at yrkesutøveren leverer en skriftlig forhåndsmelding med tilhørende dokumenter. Meldingen skal fornyes hver tolvte måned med unntak fra innehavere av et profesjonskort, hvor fornyelse skal skje etter 18 måneder.

Departementet kan gi forskrift om forhåndsmeldingens innhold og krav til hvilke dokumenter som skal følge med forhåndsmeldingen.

§ 6 Kontroll av kvalifikasjoner

For yrker som har konsekvenser for offentlig helse eller sikkerhet og som ikke er omfattet av automatisk godkjenning etter §§ 9 til 11, kan den ansvarlige myndigheten kontrollere yrkesutøverens kvalifikasjoner før vedkommende kan utøve yrket i Norge.

Departementet kan gi forskrift om kontroll av kvalifikasjoner.

§ 7 Saksbehandling for midlertidig tjenesteytelse

Retten til midlertidig tjenesteytelse skal avgjøres uten ugrunnet opphold og senest innen de frister som er satt i forskrift gitt i medhold av denne loven. Dersom den ansvarlige myndigheten ikke overholder fristene, kan yrkesutøveren utøve yrket i Norge.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og saksbehandlingsfrister for midlertidig tjenesteytelse.

Kapittel 3. Etablering

§ 8 Vilkår for godkjenning – generell ordning

Paragrafen gjelder for lovregulerte yrker som ikke omfattes av automatisk godkjenning etter §§ 9 til 11.

En yrkesutøver som utøver et yrke i en annen EØS-stat eller Sveits, har rett til å utøve et lovregulert yrke i Norge på lik linje med en yrkesutøver som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i Norge. Yrkesutøveren må ha kompetanseattest eller kvalifikasjonsbevis som kreves i annen EØS-stat eller i Sveits for å utøve yrket der.

Den ansvarlige myndigheten kan vurdere om yrkesutøveren skal gis delvis adgang til et yrke.

Departementet kan gi forskrift om kvalifikasjonsnivåer, vilkår for godkjenning etter den generelle ordningen, unntak fra paragrafen, krav til prøveperiode og egnethetsprøve og om delvis adgang til et yrke.

§ 9 Automatisk godkjenning på grunnlag av yrkeserfaring

Hvis det i lov eller forskrift settes krav til generell, forretningsmessig eller faglig kunnskap og ferdighet for å kunne utøve et yrke som oppført i vedlegg IV til direktiv 2005/36/EF, kan yrkesutøveren ha rett til å utøve yrket etter en automatisk godkjenning. Det skal tas hensyn til utøvelse av yrket i en annen EØS-stat eller Sveits ved vurderingen av om kravene er oppfylt.

Departementet kan gi forskrift om automatisk godkjenning på grunnlag av yrkeserfaring.

§ 10 Godkjenning etter felles opplæringsrammer

En yrkesutøver som har et bevis på yrkeskvalifikasjoner ervervet i en annen EØS-stat på grunnlag av felles opplæringsrammer som fastsatt etter direktiv 2005/36/EF artikkel 49a, har rett til å utøve yrket i Norge på lik linje med yrkesutøvere som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i Norge. Dette gjelder likevel kun dersom Norge har innført felles opplæringsramme for det aktuelle yrket.

Departementet kan gi forskrift om felles opplæringsrammer.

§ 11 Godkjenning etter felles opplæringsprøve

En yrkesutøver som har bestått en felles opplæringsprøve i en annen EØS-stat som fastsatt etter direktiv 2005/36/EF artikkel 49b, har rett til å utøve yrket i Norge, på lik linje med yrkes-

utøvere som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i Norge. Dette gjelder likevel kun dersom Norge har innført felles opplæringsprøve for det aktuelle yrket.

Departementet kan gi forskrift om felles opplæringsprøve.

§ 12 *Krav til dokumentasjon*

En ansvarlig myndighet kan ved søknad om etablering kreve dokumentasjon for yrkeskvalifikasjoner.

Departementet kan gi forskrift om krav til dokumentasjon ved søknad om etablering.

§ 13 *Generelle saksbehandlingsfrister*

Søknaden skal behandles uten ugrunnet opphold og senest innen de fristene som er satt i forskrift gitt i medhold av denne loven.

Enkeltvedtak truffet med hjemmel i denne loven eller manglende avgjørelse, kan påklages etter reglene i forvaltningsloven kapittel 6.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og saksbehandlingsfrister.

Kapittel 4. Saksbehandlingsregler

§ 14 *Europeisk profesjonskort*

En yrkesutøver har etter søknad rett til å få et profesjonskort for yrkene som er omfattet av ordningen.

Søknaden skal behandles uten ugrunnet opphold og senest innen de fristene som er satt i forskrift gitt i medhold av denne loven.

Den ansvarlig myndigheten skal benytte IMI i forbindelse med søknad og behandling av profesjonskort.

Departementet kan gi forskrift om hvilke yrker som er berørt av ordningen, utstedelse, saksbehandling og saksbehandlingsfrister for profesjonskort.

§ 15 *Språkkunnskaper for lovregulerte yrker*

Yrkesutøveren skal ha de språkkunnskaper i norsk som er nødvendig for å utøve det lovregulerte yrket.

Departementet kan gi forskrift om krav til og kontroll av språkkunnskaper.

§ 16 *Bruk av akademisk tittel og yrkestittel*

En yrkesutøver som er godkjent etter denne loven skal ha rett til å benytte hjemstatens akademiske tittel.

Er yrkestittelen beskyttet i Norge, kan yrkesutøveren som er godkjent etter loven, bruke yrkestittelen og eventuelle forkortelser som gjelder i Norge. Hvis yrkesutøveren kun har fått

delvis adgang til et yrke, må yrkesutøveren benytte hjemstatens yrkestittel.

Departementet kan gi forskrift om bruk av akademisk tittel, yrkestittel og unntak fra regelen.

§ 17 *Elektronisk søknad*

En yrkesutøver kan søke om godkjenning via den ansvarlige myndigheten eller kontaktpunktet etter tjenesteloven. Kontaktpunktet sender søknaden umiddelbart til den ansvarlige myndigheten. Yrkesutøveren kan velge å sende søknad elektronisk eller per post.

Departementet kan gi forskrift om elektronisk søknad.

§ 18 *Klage*

Enkeltvedtak truffet med hjemmel i denne loven kan påklages etter reglene i forvaltningslovens kap. VI. Det samme gjelder dersom avgjørelsen ikke er truffet innen fristene som er satt med hjemmel i denne loven.

Kapittel 5. Administrative bestemmelser

§ 19 *Administrativt samarbeid*

Ansvarlige myndigheter i Norge skal samarbeide med andre ansvarlige myndigheter i EØS i forbindelse med godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. De ansvarlige myndighetene skal benytte IMI.

Ansvarlige myndigheter skal utveksle informasjon om disiplinære og strafferettslige sanksjoner som vil ha konsekvenser for utøvelsen av yrket. Dette gjelder uten hinder av den lovbestemte taushetsplikten i forvaltningsloven § 13.

Departementet kan gi forskrift om administrativt samarbeid ved etablering og midlertidig tjenesteytelse.

§ 20 *Varslingsplikt for ansvarlig myndighet*

Den ansvarlige myndigheten skal innen tre dager varsle ansvarlige myndigheter i samtlige øvrige EØS-stater om en yrkesutøver har fått begrenset retten til å utøve yrket av nasjonale domstoler, både midlertidig og permanent. Dette gjelder for yrkesutøvere som utøver et lovregulert yrke med opplæring av mindreårige, herunder barnehage.

Varslingsplikten gjelder også der en yrkesutøver som utfører ethvert yrke omfattet av denne loven, har blitt domfelt for bruk av falske dokumenter.

Varslingsplikten gjelder uten hinder av den lovbestemte taushetsplikten i forvaltningsloven § 13.

Departementet kan i forskrift bestemme hvilke yrker som omfattes av varslingsplikt etter denne loven, innholdet i varslingen og klageadgang.

§ 21 *Elektronisk informasjon*

Kontaktpunktet etter tjenesteloven skal ha følgende opplysninger tilgjengelig elektronisk:

- a) liste over lovregulerte yrker i Norge med ansvarlige myndigheter
- b) liste over yrker hvor det kan utstedes europeisk profesjonskort
- c) liste over yrker hvor det kreves forhåndsgodkjenning for å yte tjenesten midlertidig
- d) liste over lovregulerte utdanninger
- e) krav og prosedyrer i forbindelse med godkjenning av yrkeskvalifikasjoner herunder oversikt over gebyr
- f) opplysninger om klageadgang.

Departementet kan gi forskrift om elektronisk informasjon.

§ 22 *Koordinator*

Departementet koordinerer gjennomføringen av direktiv 2005/36/EF med etterfølgende endringer. Departementet kan gi nærmere bestemmelser om koordinators oppgaver.

§ 23 *Assistansesenter*

Assistansesenteret skal veilede yrkesutøvere og assistansesentre i andre EØS-stater ved godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

Ansvarlige myndigheter skal samarbeide med assistansesenteret og ved forespørsel gi opplysninger om enkeltsaker uten hinder av den lovbestemte taushetsplikten i forvaltningsloven § 13.

Departementet kan gi forskrift om assistansesenterets ansvar og oppgaver. Departementet fastsetter hvilket organ som skal være assistansesenter.

§ 24 *Statistikk*

Ansvarlige myndigheter som mottar eller treffer avgjørelse etter denne loven, skal én gang i året innberette statistiske opplysninger. Departementet kan gi forskrift om opplysninger som skal innberettes og form for innberetning.

Kapittel 6. Avsluttende bestemmelser

§ 25 *Ikrafttredelse*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene i loven kan settes i kraft til ulik tid.

Vedlegg 1

Lovspeil – Direktiv 2005/36/EF og endringsdirektiv 2013/55/ EU i konsolidert versjon og utkast til lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner

Dette lovspeilet er utarbeidet av Kunnskapsdepartementet og viser hvor bestemmelser i direktiv 2005/36/EF og endringsdirektiv 2013/55/EU er å

gjenfinne i utkast til lov om yrkeskvalifikasjoner. Vi tar forbehold om eventuelle feil.

Direktiv Artikkel	Nr.	Lov §	Kommentarer
1		§ 1	Gjennomføres i forskrift
2	1	§ 2(1)	Gjennomføres i forskrift
	2		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
	3		Gjennomføres ikke, krav følger av lex specialis-prinsippet
	4	§ 2(3)	
3	1	§ 3	Definisjoner er både i lov og forskrift
	2		Gjennomføres ikke, ingen slik regulering i Norge
	3	§ 2(1), andre pkt.	Gjennomføres i forskrift. Andre Punktum er ikke en gjennomføring av direktiv 2005/36/EF, men følger av direktiv 2004/38/EU
4	1		Gjennomføres ikke, følger av formålsbestemmelsen i loven
	2		Gjennomføres ikke, følger av formålsbestemmelsen i loven
	3		Gjennomføres ikke, følger av § 2 i loven
4a	1		Ikke nødvendig, krav til Europakommisjonen
	2		Gjennomføres i forskrift
	3		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
	4		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
	5 første avsnitt	§ 14(3)	Gjennomføres også i forskrift
	5 andre avsnitt		Gjennomføres i forskrift
	6		Gjennomføres i forskrift
	7		Gjennomføres ikke, krav til Europakommisjonen. Selve rettsakten er tatt inn som vedlegg til forskriften.
	8		Gjennomføres ikke, følger av alminnelig forvaltningsprinsipp om at gebyr kun skal dekke kostnadene.

Direktiv Artikkel	Nr.	Lov §	Kommentarer
4b	1		Ikke nødvendig, krav til Europakommisjonen
	2		Gjennomføres ikke, regler gitt i gjennomføringsakt
	3 første avsnitt	§ 14(2)	Gjennomføres også i forskrift
	3 andre avsnitt, første set- ning		Gjennomføres i forskrift
	3 andre avsnitt, annen setning følgende		Gjennomføres i forskrift
	4		Gjennomføres ikke, regler gitt i gjennomføringsakt. Selve rettsakten er tatt inn som vedlegg til forskriften.
4c	1		Gjennomføres i forskrift
	1 siste pkt.	§ 5(1)	
	2	§ 18	
	3		Gjennomføres i forskrift
	4		Gjennomføres ikke, ingen slike begrensninger i norsk lovverk
4d	1		Gjennomføres i forskrift
	2		Gjennomføres i forskrift
	3		Gjennomføres i forskrift
	4		Gjennomføres i forskrift
	5		Gjennomføres i forskrift
	6		Gjennomføres i forskrift
	7	§ 18	
4e	1		Gjennomføres i forskrift
	2		Gjennomføres i forskrift
	3		Gjennomføres i forskrift
	4		Gjennomføres ikke, krav til Europakommisjonen
	5		Gjennomføres i forskrift
	6		Gjennomføres ikke, krav til Europakommisjonen
	7 første avsnitt		Gjennomføres i forskrift
	7 andre avsnitt		Gjennomføres ikke, krav til Europakommisjonen. Selve rettsakten er tatt inn som vedlegg til forskriften.

Direktiv Artikkel	Nr.	Lov §	Kommentarer
4f	1	§§ 4(2) og 8(3)	Gjennomføres også i forskrift
	2		Gjennomføres i forskrift
	3		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
	4		Gjennomføres i forskrift
	5		Gjennomføres i forskrift
	6		Gjennomføres ikke i egen bestemmelse, følger av plassering i forskriften
5	1 a)	§ 4(1)	
	1 b)		Gjennomføres i forskrift
	2 første avsnitt		Gjennomføres ikke, prinsippet er hjemlet i forskriften
	2 andre avsnitt		Gjennomføres i forskrift
	3		Gjennomføres i forskrift
6	a)		Gjennomføres ikke. Det er ikke krav om medlemskap etc. i yrkesorganisasjoner eller lignende for å kunne utøve et yrke i Norge.
	b)		Gjennomføres ikke. Det er ikke krav om en ren formell registrering i folketrygden for å motta refusjon.
7	1	§ 5(1)	
	2		Gjennomføres i forskrift. Bokstav f) i direktivet reguleres i HODs regelverk.
	2a		Gjennomføres ikke, ingen slik begrensning i Norge
	3		Gjennomføres i forskrift
	4 første	§ 6(1)	Gjennomføres også i forskrift
	4 andre	§ 7(1)	Gjennomføres også i forskrift
	4 tredje	§ 7(1)	Gjennomføres også i forskrift
	4 fjerde	§ 7(1)	Gjennomføres også i forskrift
	4 femte	§ 7(1) andre punk- tum	Gjennomføres også i forskrift
	4 sjette	§17(2)	Gjennomføres også i forskrift
8	1	§ 20	Gjennomføres også i forskrift
	2		Gjennomføres i forskrift
9			Gjennomføres i forskrift. Bokstav e gjennomføres ikke fordi dette er en regel om skatt. EØS-avtalen har spesifikt unntatt regler om skatt.
10		§ 8	Gjennomføres også i forskrift
11			Gjennomføres i forskrift

Direktiv Artikkel	Nr.	Lov §	Kommentarer
12			Gjennomføres i forskrift
13	1	§ 8(2)	
	2		Gjennomføres i forskrift
	3		Gjennomføres i forskrift
	4		Gjennomføres i forskrift
14	1		Gjennomføres i forskrift
	2		Gjennomføres i forskrift. Gjennomfører ikke andre og tredje avsnitt i artikkel 14(2), krav til Europakommisjonen
	3 første		Gjennomføres i forskrift
	3 andre		Gjelder helsepersonell
	3 tredje		Gjennomføres i forskrift
	3 fjerde		Gjennomføres i forskrift
	3 femte		Gjennomføres i forskrift
	4		Gjennomføres i forskrift
	5		Gjennomføres i forskrift
	6		Gjennomføres i forskrift
	7		Gjennomføres i forskrift
15			Artikkelen er opphevet ved direktiv 2013/55/EU
16		§ 9	Gjennomføres også i forskrift
17	1		Gjennomføres i forskrift
	2		Gjennomføres i forskrift
	3		Gjennomføres ikke, frisør er ikke et regulert yrke i Norge
18	1		Gjennomføres i forskrift
	2		Gjennomføres i forskrift
19	1		Gjennomføres i forskrift
	2		Gjennomføres i forskrift
20			Gjennomføres ikke, delegert myndighet til Europakommisjonen
21			Gjelder helsepersonell og dyrehelsepersonell
21a			Gjennomføres ikke, krav til myndighetene overfor Europakommisjonen
22	1 a)		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
	1 b)		Prinsippet om å fremme faglig utvikling er regulert i universitets- og høyskoleloven § 1-3 bokstav a, g og i.
	2		Gjennomføres ikke, krav til myndighetene
23-37			Gjelder harmonisert utdanning for lege inklusiv spesialist, sykepleie, tannlege inklusiv spesialist

Direktiv Artikkel	Nr.	Lov §	Kommentarer
38-39			Gjelder harmonisert utdanning for veterinær
40-45			Gjelder harmonisert utdanning for jordmor og provisorfarmasøyt
46-49			Gjennomføres ikke, arkitekt er ikke et regulert yrke i Norge
49a		§ 10	Gjennomføres også i forskrift. Europakommisjonen er gitt hjemmel til å utarbeide rettsakter på området
49b		§11	Gjennomføres også i forskrift. Europakommisjonen er gitt hjemmel til å utarbeide rettsakter på området
50	1	§12(1)	Gjennomføres også i forskrift
	2		Gjennomføres i forskrift
	3		Gjennomføres i forskrift
	3a		Gjennomføres i forskrift
	3b		Gjennomføres i forskrift
	4		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
51	1		Gjennomføres i forskrift
	2	§ 13(1)	
	3	§ 13(2)	
52	1	§ 16(2)	Gjennomføres i forskrift
	2		Gjennomføres ikke, har ikke slik regulering i Norge
	3		Gjennomføres ikke, har ikke slik regulering i Norge
53	1	§ 15	
	2		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
	3		Gjennomføres i forskrift
	4		Gjennomføres i forskrift
54		§ 16(1)	Gjennomføres i forskrift
55			Gjelder helsepersonell
55a			Reguleres i den aktuelle lov/forskrift som har krav til praksis for å kunne utøve yrket
56	1	§ 19(1)	
	2 første avsnitt	§ 19(1)	
56	2 andre avsnitt		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
	2a	§ 19(1) siste pkt.	
	3		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
	4	§ 22	

Direktiv Artikkel	Nr.	Lov §	Kommentarer
56a	1	§ 20(1)	Gjennomføres også i forskrift. Bokstav a til k i direktivet gjennomføres ikke, gjelder helsepersonell og veterinær
	2	§ 20(1)	Gjennomføres også i forskrift
	3	§ 20(2)	Gjennomføres også i forskrift
	4		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
	5		Gjennomføres i forskrift
	6		Gjennomføres i forskrift
	7		Gjennomføres i forskrift
	8		Gjennomføres ikke, krav til Europakommisjonen
57	1	§ 21	
	2		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
	3		Gjennomføres ikke, fremgår av forvaltningspraksis
	4		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
	5		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
57a	1	§ 17	Gjennomføres også i forskrift
	2		Gjennomføres i forskrift
	3		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
	4		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
57b	1	§ 23(1)	Gjennomføres i forskrift
	2	§ 23(1) og (2)	
	3	§ 23(2)	
	4		Gjennomføres ikke, krav til myndigheter
57c			Gjennomføres ikke, krav til Europakommisjonen
58			Gjennomføres ikke, krav til Europakommisjonen
59			Gjennomføres ikke, krav til myndigheter og til Europakommisjonen
60	1	§ 24	Gjennomføres også i forskrift. Rapporteringsforpliktelser.
	2		Gjennomføres ikke, krav til Europakommisjonen
61			Gjennomføres ikke, krav til Europakommisjonen
62			Gjennomføres ikke. Opphevelse av tidligere direktiver.
63			Gjennomføringsfrister.
64			Ikrafttredebestemmelse
65			Formalia

Vedlegg 2**Lovregulerte yrker som er omfattet av loven***Arbeids- og sosialdepartementet – Arbeidstilsynet*

Dykker, klasse A

Dykker, klasse B

Mobilkranfører (sertifikatkategori G1)

Tårnkranfører (sertifikatkategori G2)

Portal-/svingkranfører (sertifikatkategori G3)

Bro-/traverskranfører (sertifikatkategori G4)

Lastebilkranfører (sertifikatkategori G8)

Maskinfører – Doser, større effekt enn 15 kW (20,4 HK) (sertifikatkategori M1)

Gravemaskinfører, større effekt enn 15 kW (20,4 HK) (sertifikatkategori M2)

Maskinfører – Veihøvel, større effekt enn 15 kW (20,4 HK) (sertifikatkategori M3)

Maskinfører – Hjullaster, større effekt enn 15 kW (20,4 HK) (sertifikatkategori M4)

Maskinfører – Gravelaster, større effekt enn 15 kW (20,4 HK) (sertifikatkategori M5)

Maskinfører – Dumper, større effekt enn 15 kW (20,4 HK) (sertifikatkategori M6)

Maskinfører – Skraper, større effekt enn 15 kW (20,4 HK) (sertifikatkategori M7)

Truckfører – Lavtløftende palletruck, palletruck med permanent plattform, til og med 10 tonn
(sertifikatkategori T1)

Truckfører – Skyvemasttruck/støttebenstruck til og med 10 tonn (sertifikatkategori T2)

Truckfører – Svinggaffeltruck og høytløftende plukk-truck/sidestablende og førerløftende plukktruck
til og med 10 tonn (sertifikatkategori T3)

Truckfører – Motvektstruck til og med 10 tonn (sertifikatkategori T4)

Truckfører – Sidelaster til og med 10 tonn (sertifikatkategori T5)

Truckfører – Teleskoptruck med løftekapasitet til og med 10 tonn (sertifikatkategori C1)

Truckfører – Rundtsvingende teleskoptruck med løftekapasitet til og med 10 tonn (sertifikatkategori C2)

Truckfører – Sidelaster, løftekapasitet over 10 tonn (sertifikatkategori T6)

Truckfører – Portaltruck, løftekapasitet over 10 tonn (sertifikatkategori T7)

Truckfører – Motvektstruck, gaffelarm – løftekapasitet over 10 tonn (sertifikatkategori T8)

Truckfører – Motvektstruck med permanent container-åk – løftekapasitet over 10 tonn
(sertifikatkategori T8.1)

Truckfører – Motvektstruck med permanent tømmerklo – løftekapasitet over 10 tonn
(sertifikatkategori T8.2)

Truckfører – Motvektstruck, teleskopisk bom – løftekapasitet over 10 tonn
(sertifikatkategori T8.4)

Finansdepartementet – Finanstilsynet

Autorisert regnskapsfører

Eiendomsmegler

Registrert revisor

Statsautorisert revisor

Justis- og beredskapsdepartementet – Finanstilsynet

Inkassobevillingshaver

Justis- og beredskapsdepartementet – Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Automatiker
Automatikkmekaniker
Bergsprenger
Bergsprengningsleder
Brannkonstabel
Brannsjef
Elektriker
Elektroreparatør
Energimontør
Faglig ansvarlig for arbeid knyttet til arbeidsgivers egne forsyningsanlegg
Faglig ansvarlig for arbeid knyttet til elektriske anlegg
Faglige ansvaret for drift og vedlikehold av arbeidsgiverens egne lavspenningsanlegg eller små, enkle høyspenningsanlegg
Faglige ansvaret for offentlig tilsyn med elektriske anlegg
Feiersvenn
Forebyggende personell
Heismontør
Leder for beredskapsavdeling
Leder for forebyggende avdeling
Linjemontør (Gr. B)
Operatør på nødalarmeringssentral
Overordnet vakt
Person som utfører offentlig tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr
Profesjonell pyrotekniker
Reparatør av elektromedisinsk utstyr
Scenepyrotekniker
Togelektriker
Teknisk sprengningskyndig
Utrykningsleder

Justis- og beredskapsdepartementet – Politidirektoratet

Vekter

Justis- og beredskapsdepartementet – Tilsynsrådet for advokatvirksomhet

Advokat
Rettsjelper

Kunnskapsdepartementet – Utdanningsdirektoratet

Lærer i grunnopplæringen
Pedagogisk leder i barnehage
Styrer i barnehage
Yrkesfaglærer

Kulturdepartementet – Kirkerådet

Diakon
Kantor
Kateket
Prest i den norske kirke

Kommunal- og regionaldepartementet – Direktoratet for byggkvalitet

Periodisk sikkerhetskontrollør for løfteinnretninger
Klima- og miljødepartementet – Miljødirektoratet
Preparant

Nærings- og fiskeridepartementet – Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard

Bergteknisk ansvarlig

Olje- og energidepartementet – Norges vassdrags- og energidirektorat

Fagansvarlig damsikkerhet
Vassdragsteknisk ansvarlig

Samferdselsdepartementet – Vegdirektoratet

Ansvarlig leder ved godkjent fartsskriververksted
Faglig leder ved trafikkskole
Fører av utrykningskjøretøy
Teknisk leder ved godkjent kontrollorgan for periodisk kjøretøykontroll
Teknisk leder ved godkjent kjøretøyverksted
Trafikklærer
Trafikklærer – tilleggskompetanse klassene A1, A2 og A
Trafikklærer – tilleggskompetanse tunge klasser
Utrykningsinstruktør hos godkjent kursarrangør for utrykningskurs
Undervisningsansvarlig hos godkjent kursarrangør for utrykningskurs

Samferdselsdepartementet – Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

Kvalifisert person for ekomnettautorisasjon

Bestilling av publikasjoner

Offentlige institusjoner:

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

Internett: www.publikasjoner.dep.no

E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Privat sektor:

Internett: www.fagbokforlaget.no/offpub

E-post: offpub@fagbokforlaget.no

Telefon: 55 38 66 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: 07 Xpress AS – 06/2016

